ÂŞIK ALİ KARABACAK

HAYATI-SANATI-ŞİİRLERİ

Mestan Karabacak

YÖR-TÜRK VAKFI

ÂŞIK ALİ KARABACAK

Hayatı - Sanatı - Şiirleri

Mestan KARABACAK

KARAMAN - 2001

Haberleşme Adresi: Mestan KARABACAK
Meslek Yüksekokulu
Türk Dili Okutmanı
KARAMAN
Tel: 0.388. 213 57 97
0.535 968 97 98

ISBN 975-93802-3-4

Baskı:
LAZER OFSET Matbaa Tes.San.Ltd.Şti.
Tel: (0312) 341 23 70 - 72 Fax: 342 2898

İTHAF

Şerefle yaşayıp, ansızın ölen,
Çok zaman ağlayıp, az zaman gülen,
Şu fâni dünyada azıcık kalan,
Rahmetli babamın aziz ruhuna

Mestan KARABACAK

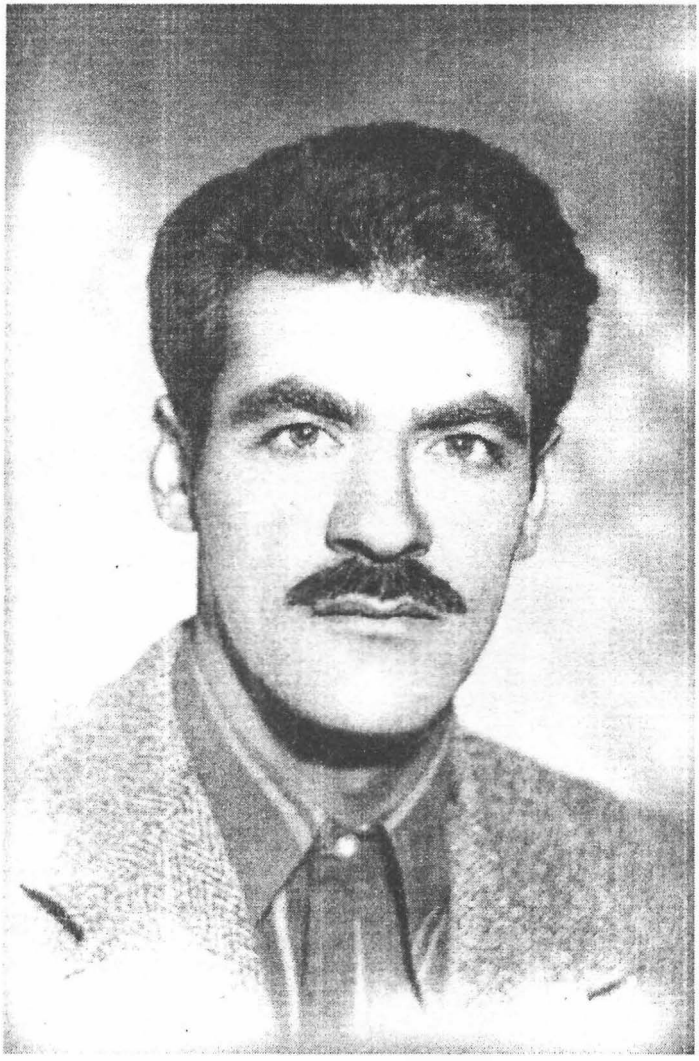

Âşık Ali KARABACAK

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ XI
BİR OĞUL'UN VEFASI ÜZERİNE XIII
ÖN SÖZ XV

BİRİNCİ BÖLÜM

AŞIK ALİ VE ÇEVRESİ 1-6
1.Doğum Yeri ve Tarihi 1
2.Adı, Soyadı 2
3.Lâkabı 2
4.Sülâlesi 2
5.Baba Tarafı 2
6.Anne Tarafı 3
7.Üvey Anneleri 4
8.Kardeşleri 4
9.Eşi 4
10.Çocukları 5

İKİNCİ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ ÇEPHELERİ 7-13
1.Çocukluğu 7
2.Tahsili 7
3.Askerliği 7
4.İşi 8
5.Gezdiği Yerler 8
6.Sosyal Faaliyetleri 10
7.Diğer Uğraşları 10
8.Ölümü 11

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÂŞIKLIĞINI HAZIRLAYAN UNSURLAR 14-20
1.Ahlâkı 14
2.Dinî Konulardaki Bilgisi 16
3.Millî Konulardaki Hassasiyeti 18
4.Edebiyatla İlgisi 19
5.Mahlası 20
6.Yayınlanan Şiirleri 20

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SANATI 21-35
1.Benzetmeler 22
2.Telmihler 25

BEŞİNCİ BÖLÜM

ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ 36-40
1.Genel Özellikler 36
2.Kafiye Yapısı 38

ALTINCI BÖLÜM

ÂŞIK ALİ' NİN ŞİİR DİLİ 41-48
1.Mahallî Söyleyiş 41
2.Mahallî Kelimeler 42
3.Atasözleri, Vecizeler ve Deyimler 44
a)Atasözleri 44
b)Vecizeler 46
c)Deyimler 46
4.Yeni Kelime ve Kavramlar 47
a)Atom - Füze 47
b)Demokrasi - Cumhuriyet 47
c)Moda - Aydın 48
ç)Reform 48

YEDİNCİ BÖLÜM

ŞİİRLERİNDE İŞLEDİĞİ KONULAR 49-58
1.Başlıca Konular 49
a)Millî Konular 49
b)Dinî Konular 49
c)Halden Memnun Olmama 50
ç)Cehalet Karşıtlığı 50
d)Köy ve Köylü 51
e)Varlık Sevgisi 51
f)Tabiat ve Toprak 52
g)Şekil - Öz 53
ğ)Hayat 53
h)Dert ve Istırap 54
ı)İçtimaî Mevzular 55
i)Siyasî Konular 56
j)Şiirlerin Tasnifi 58

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ŞİİRLERİ 59-212
1.Aşk Şiirleri 60-73
2.Tabiat Şiirleri 74-80
3.Sosyal Konulu Şiirler 81-123
4.Millî Konulardaki Şiirler 124-127
5.Dinî Konulardaki Şiirler 128-140
6.Ayrılık ve Gurbet Şiirleri 141-146
7.Dert ve Istırap Şiirleri 147-163
8.Çeşitli Konulardaki Şiirler 164-200
9.Son Dönem Şiirleri 201-209
10.Evladıyla Şiirle Mektuplaşması 210-212

DOKUZUNCU BÖLÜM

MEKTUPLARI 213-219
1.Mektupları Hakkında Bilgi 213
FOTOĞRAFLAR 220
SOY KÜTÜĞÜ 222
SON SÖZ 223

SUNUŞ

Küreselleşme rüzgarlarının ortalığı kasıp kavurduğu bir çağda yaşıyoruz. Küreselleşmenin acımasz taarruzuna karşı millî tavırların, duruşların ve kültürlerin varlik mücadelesini kazanmaları, yer küremizin rengarenk kültürleriyle yaşanası bir düya olarak varlığını sürdürmesi anlamına gelecektir. Ancak, unutmamak gerekir ki, kitle iletişim araçları ve bilişim teknolojileri daha çok küreselleşme taraftarlarının hizmetindedir.

İşte, bu noktada bilmeliyiz ki, her toplumun kendi millî kültürünü ve onu besleyen unsur ve kaynakları geliştirip, güçlendirmek mecburiyeti vardır. Türkiye olarak bizim de bunun dışında kalmamamız gerekir. Kültürümüzün varlığını sürdürebilmesenin ve yarınlarının aydınlık olmasının başka bir yolu da yoktur. Bundan dolayı millî külürümüzün özünü oluşturan halk kültürü ve şairlerini desteklemeyi hayatî bir vazife olarak görüyoruz.

Bu esastan hareketle, vakfımızn mensuplarından öğretim elemanı Mestan Karabacak'ın titiz bir çalışma sonunda hazırladığı "Âşık Ali Karabacak, Hayatı, Sanatı, Şiirleri" adlı bu eseri Yörtürk Vakfı olarak yayınlamayı Türk kültürüne anlamlı bir hizmet olarak değerlendirdik.

Yörtürk Vakfı olarak değerli kardeşimizi bu başarılı çalışmasından dolayı kutluyor, bu vadide kenidisinden yeni eserler beklediğimizi ifade ediyor, teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Mustafa TOMBULOĞLU
Yörtürk Vakfı Genel Başkanı

BİR OĞUL' UN VEFASI ÜZERİNE

Ali Karabacak 44 yaşında, genç denebilecek bir yaşta aramızdan ayrılmış. 1934' te Osmancık' ta başlayan yolculuk 1978' de Kadınhanı'nın Saçıkara Köyünde sona ermiş. Ömrü göçlerle geçmiş. Daha 16 yaşında iken yeni kurulan Saçıkara Köyüne de iki yıl sonra yerleşmiş. Artık o bir çiftçidir. Anadolumuzdaki binlercesi gibi, ömrünü toprağın güler yüzüne adamış bir çiftçidir.

Ben onun şiiriyle tanıştığımda ölümünün üzerinden dört yıl geçmişti. Oğlu Mestan, öğrencisi olduğu Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesini bitirirken, onu konu alan bir bitirme tezi hazırlamıştı. İşte bu tez ile onu tanımıştım. Bir süre sonra da, tez danışmanı Öğr.Gör. Yurdanur Sakaoğlu da Âşık Ali' yi tanıtan bir yazı kaleme almıştı.

Her âşığın işlediği konuların çoğu ortaktır, hatta şiirlerinde kullandıkları ayaklar bile bu ortaklıktan payına düşeni alır. Elinizdeki eseri bu gözle incelerseniz, bu durum kolaylıkla görülebilecektir. Âşık Ali' de de bu konuları ve ayakları görebiliriz; ancak onun farklı yönünü oluşturan özellikleri de vardır. Kendine has konular, elbette her âşığın özgün yönünü oluşturacaktır. Biz Âşık Ali' de bu yönün son derece gelişmiş olduğunu görüyoruz.

44 yaş bir âşık için kısa bir ömürdür. O da Minhacî gibi, Rüstem Alyansoğlu gibi, Ferrahî gibi erken göçüvermiş. Ancak şiirlerinde, bu erken göçmenin ötesinde hayat bakışını yakalayan capcanlı örnekler görürüz. Galiba Ali' yi **âşık** yapan da bu özelliği olmalıdır.

"Hayırlı oğul " Mestan, bir de edebiyat öğretmeni olunca, babasına ve onun sanatına karşı olan borcunu yerine getirmek için kaleme sarılmış ve 20 yıl önce ortaya, koyduğu "öğrencilik sevdası" nı, "öğretmenlik aşkı" na çevirip bu eseri bizlere kazandırmıştır. Bir âşığın nasıl inceleneceği konusundaki yöntemlere uyarak babasına yeni bir çehre vermiştir. Artık, elimizdeki Âşık Ali Karabacak, eski tez değildir. Ona yeni bir bakış açısı getirilmiştir.

Mestan' ı, sevgili öğrencimi kutluyorum. Her hâlde onu örnek alacak nice oğullar vardır. O, bir öncü olabilirse ne mutlu ona.

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

ÖN SÖZ

Bu eserin temeli önce, 1982 yılında bir lisans tezi olarak atıldı. 1989 yılında yayınlanmak üzere yeniden düzenlendi ve geliştirildi. Ancak, çeşitli engeller yüzünden bu yayın bir türlü gerçekleştirilemedi. Üçüncü ve son çalışmadan sonra eser, elinizdeki son şeklini aldı ve nihayet yayınlanabildi.

1934-1978 yılları arasında yaşayan ve genç yaşta aramızdan ayrılan Âşık Ali' nin kendi el yazısıyla defterine yazdığı 302 şiirinden 298 adedine bu çalışmada yer verildi. Âşık Ali, halk şiiri geleneğine uyarak şiirlerine ad koymamıştır. Ancak, yayınlanan bazı şiirlerine tarafımızdan uygun birer ad konulmuştur. Şiirler konularına göre tasnif edilerek ilgili bölüme yerleştirilmiştir.

Kitap, dokuz bölüm halinde düzenlendi. Ayrıca kitabın sonuna âşığın bazı aile fotoğrafları ve soy kütüğü de eklendi.

Birinci bölümde Âşık Ali' nin doğumundan başlayarak, ailesi ve çocukları ile ilgili bilgiler verildi. İkinci bölümde çocukluğundan ölümüne kadar geçen hayat devresi içerisinde çeşitli cepheleri ele alındı. Üçüncü bölümde âşıklığını hazırlayan unsurlar ve dördüncü bölümde sanatı ele alındı. Beşinci bölümde şiirlerinin şekil özellikleri ve altıncı bölümde de Âşık Ali' nin şiir dili ele alındı. Yedinci bölümde şiirlerinde işlediği konular ve sekizinci bölümde de konularına göre şiirleri sıralandı. Dokuzuncu ve son bölümde ise, Âşık Ali' nin mektuplarına yer verildi.

Bu çalışmamızla Türk Halk şairliği alanında kendine özgün bir yer edindiğine inandığımız Âşık Ali' nin şiirlerine yaygınlaşma ve kalıcılık kapısının aralandığına inanıyoruz. Üzerinde titizlik ve zevkle çalıştığımız bu eserin halk şiirimize katkı sağlayacağı inancındayız.

Bir lisans tezi olarak ortaya çıktığı ilk evresinde Halk Edebiyatı hocam ve tez danışmanım Öğr.Gör. Yurdanur Sakaoğlu' nun asla unutamayacağım büyük destek ve katkıları oldu. Kendisine gönülden teşekkür ediyor, emeklilik hayatında mutlu ve sağlıklı uzun ömürler diliyorum.

Kitabın bu son şeklini almasında doğrudan ve dolaylı çok büyük katkısı olan yüksek lisans hocam Prof.Dr. Saim Sakaoğlu' nun âşık edebiyatı ile ilgili kitaplarından da çok faydalandım. Kendisine derin hürmetlerimi ve sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Kitabın bilgisayar aşamasındaki yazım ve düzeltmelerinde emeği geçen mesaî arkadaşım Mustafa Yeniel' e de teşekkür etmeden geçemeyeceğim. Yine kitabın kapak ve sayfa düzeninin oluşmasında değerli katkıları olan Âlim Korkmaz ve Abdullah Buksur'a da gönülden teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca verdiği moral ve destekle bu eserin ortaya çıkmasında önemli katkısı olan vefakâr ve fedakâr eşim Ülkü' ye de teşekkür ediyorum.

Ve nihayet kitabın yayınlanmasını üstlenen Yörtürk Vakfına ve onun çok değerli Genel Başkanı Mustafa Tombuloğlu' na da teşekkür etmeyi zevkli bir görev olarak görüyorum.

Bu kitabı, genç yaşta kaybettiğimiz babam Âşık Ali' nin ölümünden sonra, adeta saçını süpürge ederek, bizi okutan ve bu günlere gelmemizi sağlayan biricik annem Emine Karabacak'a ithaf ediyor ve ona sağlıklı uzun ömürler diliyorum.

Karaman, Ağustos 2001 **Mestan KARABACAK**

BİRİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ ve ÇEVRESİ

1. Doğum Yeri ve Tarihi

Âşık Ali Karabacak, 1934 yılında dünyaya gelmiştir. Nüfus cüzdanında doğum yeri olarak, Samsun'un Vezirköprü ilçesi yazılıdır. Ancak, doğum yeri olarak belirli bir yerleşim merkezi gösteremiyoruz. Çünkü, Âşık Ali yerleşik hayata mensup değildir. O, göçebe bir yörük aşireti çocuğu olarak dünyaya gelmiştir.

Annesi Ümmü Hanım ve büyüklerinin (ablalarının) söylediğine göre kışladayken, Çorum'un Osmancık ilçesinde (İlçenin yakınından geçen Kızılırmak nehri kenarında, çadırda) doğmuştur.[1]

Belki de hayatında bir daha göremeyeceği bu çevrede doğması bir tesadüftür. Aslında, kışları Çukurova, Hatay; yazları ise Toros Dağları ve Erciyes Dağı'nda ikamet eden oba, o yıllarda bir süre Samsun dolaylarında kışlamaktadır.Yaz mevsiminde ise yaylaya Yozgat yöresine gitmektedirler (Akdağ, Tavşandağ ve Civarı).

İşte Âşık Ali, bu devrede belirtilen yerde doğmuştur. O, bir şiirinde doğumuna şöyle işaret etmektedir:

"Doğumum Samsun'da gısmet eyledi,

Peder Kayseri'ye hicret eyledi,

Çıkıp Toroslara yayla yayladı,

Akıl ermez hiç yörüğün işine."

---

(1) 1995 Yılı Ağustos ayında Âşığın ablaları Çorum'un Osmancık İlçesi yakınındaki, doğduğunu söyledikleri yeri bize göstermişlerdir.

2. Adı, Soyadı

Âşık Ali doğduğu zaman baba tarafından dedelerinin birinin adı kendisine verilmiştir. Soyadı ise, sülalenin bilinen en eski tarihten beri kullandığı bir addır. Soyadı kanunu çıkınca, ***"Karabacak"*** soyadı benimsenmiştir. Âşığımızın ailesi ***"Karabacaklar"*** veya kısaca ***"Bacaklar"*** diye tanınan ünlü bir ailedir. Babası ***"Karabacaklar Obası"***nın beyidir.

3. Lâkabı

Âşık Ali'ye çevresinde ***"Kara Ali"*** denir. Hatta bu mahalli söyleyişle, ***"Karali"*** veya ***"Gârali"*** şeklinde de söylenmektedir. Bu ***"kara"*** sıfatı kendisine esmer tenli olduğu için verilmiştir.

4. Sülâlesi

Âşık Ali'nin mensubu bulunduğu aşiret, Çukurova bölgesinde "Aydınlı" diye adlandırılan "Saçıkara Aşireti"dir.

Aslında, Âşığın babası Ali Bey, Karakoyunlu Türkleri'nden gelmekte olan ***"Karabacaklı"*** obasına mensuptur.[2] Bu oba vaktiyle Manavgat yakınlarında, Turşamba Köyü'nde (boyunda) yaşarken bir kavga yüzünden o bölgeden ayrılarak, Çukurova yöresine gelmiştir. Hatta büyüklerin söylediklerine göre, Anamas Dağı'nda (Beyşehir Gölü yakınlarında) Şaçıkara Aşiretine karışmış ve onun bir parçası olmuştur. Daha sonra bu aşiretin bir parçası olarak varlığını sürdürmüştür.

Saçıkara Aşireti on iki muhtarlıktan (Oba'dan) teşekkül etmiş, Osmanlılar devrinde ***"Beylik"*** ünvanı verilen bir aşirettir.

5. Baba Tarafı

Âşık Ali'nin babası, ***"Karabacaklar"*** diye bilinen sülaleden olup, asıl adı Ali'dir. Ancak, kendisi bu obanın beyi olduğu için ona herkes ***"Ali Bey"***der.

---

(2) Öğr.Gör.Yurdanur Sakaoğlu, **Çağdaş Bir Âşık : Ali Karabacak ve Telmih Sanatı,** Millî Kültür, Sayı : 64, Nisan : 1989, s. 84-90.

Yaygın olarak, kısaca ***"Karabacak"*** diyenler olduğu gibi daha çok da ***"Karabacak Ali Bey"*** denmektedir.

Âşık Ali'nin dedesinin adı Hacı Ahmet'tir. Hacı Ahmet'in babasının adı Ali'dir. Ali'nin dört erkek kardeşi daha vardır; Molla Ahmet, Fettah, Mahmut ve Mustafa. Ali'nin babası da Köse Ahmet (Hacı Ahmet)'tir.

Âşık Ali'nin babası olan Ali Bey, bir evin bir oğlu olarak yetişmiştir ve oldukça varlıklıdır. Bir de kız kardeşi vardır ve adı Hatice'dir.

Karabacak Ali Bey, obanın ileri gelen, hatırı sayılır bir ferdidir. Büyük koyun sürüleri, çok sayıda deve ve atları olan Ali Bey, varlıklı bir yörük beyidir. Gün görmüş, umur görmüş bir oba beyi olan Ali Bey, 1950 yılında Konya'nın Kadınhanı ilçesine bağlı ***"Dere Evi"*** denilen mevkide kurulan ve aşiretin adını alan Saçıkara Köyü'ne yerleşmiştir. Hayatının geriye kalan 21 yılını burada yaşadıktan sonra 19 Temmuz 1971 yılında bu köyde hayata gözlerini yummuştur. Oğlu Âşık Ali, babasının köy mezârlığında bulunan mezâr taşına şu dörtlüğünü yazdırmıştır.

"Bir aciz beşerim, yoktur basiret,

Rahmetin geniştir, verme musibet,

Mürşid-i Kamil'den aldım nasihat,

Yarattığın kuldan isteme Yarab...."

6. Anne Tarafı

Âşığın annesinin adı Ümmü'dür. Anne tarafı da soy olarak babasıyla aynı köke bağlıdır. Annesinin sülalesine ***"Çakalcalar"*** denir. Ümmü Hanım'ın babasının adı Mustafa'dır ve ***"Mustan Hoca"*** diye bilinir. Din hocası olduğu için bu adla anılmaktadır. O'nun babasının ismi ise Mehmet'tir.

Ümmü Hanım'ın kendisinden başka iki kız, iki oğlan kardeşi daha vardır. Bunlar; Fettah, Ayşe, Hüseyin ve Fatma'dır.

7. Üvey Anneleri

Âşık Ali'nin öz annesinden başka üç de üvey annesi mevcuttur. Babası dört eş ve onbeş evlada sahiptir. Bunlardan birisi (Ümmü Hanım) Âşığımızın öz annesidir. Diğer üçü ise üvey anneleridir. İsimleri; Zeynep (Tombak), Eşe ve Emine'dir.

8. Kardeşleri

Âşık Ali'nin, doğduğunda ölen ya da küçük yaşta ölenlerin dışında on dört kardeşi vardır. Bunlardan altı tanesi erkek, sekizi de kızdır. Erkek kardeşleri büyükten küçüğe doğru sırasıyla şunlardır; Reşit, İbrahim, Hacı (Ahmet), Köse (Fettah), Hasan, Veli (Kendisi, Hasan ve Veli'den büyük, Fettah'la yaşıt, diğerlerinden de küçüktür.).

Kız kardeşleri; Müslük, Anagız (Raziye), Fatma, Faden, Ayşe, Huri (Hürü), Fatma (Nâriçi) ve Tombak'tır.

Bu kardeşlerinin annelerine göre dağılımı şöyledir:

Tombak (Zeynep) : Reşit, Müslük, Fatma, Köse (Fettah), Anagız (Raziye).

Eşe : Ayşe, Faden, Huri (Hürü), Fatma (Nâriçi).

Ümmü : İbrahim, Hacı (Ahmet), Âşık Ali, Hasan, Veli.

Emine : Tombak.

9. Eşi

Âşık Ali, hayatını özetlediği bir şiirinin şu dörtlüğünde evliliğine de temas ediyor:

"Yirmi ikide terhis oldum, eş aldım,

Yuvadan atılan yavru kuş oldum,

Bazı tokdum, bazı da oldu aç kaldım,

Durmadan uğraştım geçim peşinde."

Doğum tarihi 1934 olan Âşık Ali, "Yirmi ikide terhis oldum" dediğine göre; 1956 yılında askerlik görevini bitirmiş olmalıdır. O zaman askerliğe de

1954 yılında gitmesi gerekir ki, büyükleri (ağabeyleri) bu tarihi 1955 olarak belirtmişlerdir.

Kuvvetle muhtemeldir ki O, 1956 yılında terhis olmuş ve 1957 yılının yaz aylarında da evlenmiştir. Evlendikten bir yıl sonra ilk çocuğunun olduğunu biliyoruz ki, onun doğum tarihi 1958'dir.

İlk gençlik çağından itibaren bir çok güzel seven ve onlar için Karacaoğlan tarzında çok güzel aşk şiirleri söyleyen Âşık, bunları bir tarafa bırakarak; gönlünün son durağı olan ***"Emine"*** adında bir kızla evlenir.

Emine, babası tarafından kendilerine akraba olan aşiretin tanınmış kişilerinden Duman Mahmut'un ortanca kızıdır. Önceleri ailecek Saçıkara Köyü'nde oturmakta iken, sonradan bu köyün 30 km. kadar doğusunda devlet tarafından kurulan ***"Örnek Köy"***e taşınmışlardır. Aslında bu köy, Saçıkara Köyü'nün parçası gibidir. Daha çok buradan ayrılanların oluşturdukları bir köydür.

10. Çocukları

Âşığımızın üçü kız, dördü oğlan olmak üzere toplam yedi çocuğu dünyaya gelmiştir. Bunlardan bir kız çocuğu doğduktan kısa bir süre sonra ölmüş, diğerleri hayatta'dır.

İlk çocuğu 1958 yılında doğan Ayşe (Eşe)'dir. İkincisi 1960 yılında doğan Mestan (Mustafa)'dır. Üçüncüsü 1962 yılında doğan Abdullah, dördüncüsü 1965 yılında doğan Orhan'dır. Bunun akabinde bir kız çocuğu doğmuş (muhtemelen 1969 ya da 1970'de) ve kısa süre sonra ölmüştür. Beşinci çocuğu 1971'de doğan Ali (Ali Bey) ve sonuncusu da 1973'te doğan Ümmü'dür.

Bu çocuklardan ilki olan Ayşe, ilkokul dördüncü sınıftan ayrılmak zorunda kalmış (ailenin Antalya'ya göç etmesi sonucu) ve tahsiline devam edememiştir. Halen evli ve Konya'nın Ilgın ilçesinde oturmaktadır ve iki çocuğu vardır.

İkinci çocuğu Mestan, Üniversiteyi bitirmiş, halen Karaman Meslek Yüksekokulu'nda Türk Dili Okutmanı olarak görev yapmaktadır ve Halk Edebiyatından doktora seviyesinde akademik çalışmalarını sürdürmektedir.

Aynı zamanda bu satırların yazarı da olan Mestan, evli ve üç çocuk sahibidir. Karaman'da ikamet etmektedir ve eşi de öğretmendir.

Üçüncü evladı Abdullah, liseyi bitirmiştir ve siyasi çatışma ve kavgalar sebebiyle tahsiline düzenli devam imkanı bulamamıştır. Hâlen Kütahya'da Emniyet mensubu olarak çalışmaktadır. O' da Babası gibi şairdir ve irticalen şiir söyleyebilmektedir. Babasına yazdığı iki şiiri ve bunların cevapları kitabın son bölümünde verilecektir. Evli ve iki çocuk babası olan Abdullah' ın eşi ev hanımıdır.

Dördüncü çocuğu olan Orhan, liseyi bitirmiştir ve köyde çiftçilik ve hayvancılıkla iştigal etmektedir. Orhan da babası gibi irticalen şiir söylemektedir. Eşi ev hanımıdır ve üç çocuğu vardır. "Vatandaş konuşuyor" adıyla yayınlanmış bir şiir kitabı vardır.

Beşincisi Ali, Ziraat Fakültesi mezunudur ve Ereğli'de ikamet etmektedir. Selçuk Üniversitesi Karapınar Meslek Yüksekokulunda Öğr.Gör. ve Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Eşi doktordur ve üç çocuğu vardır.

Son çocuğu Ümmü, iki yıldır Konya'da öğretmenlik yapmaktadır. Evlidir ve bir çocuk annesidir.

İKİNCİ BÖLÜM
ÇEŞİTLİ CEPHELERİ

1. Çocukluğu

Dünya'ya bir yörük çocuğu olarak gelen âşığımız, çocukluk yıllarını "diğer göçebe aşiret çocukları gibi" çadırda, koyun, deve ve kuzu güderek geçrimiştir. Okuma çağı geldiğinde yaşadığı hayatın şartları gereği ilkokula gitmesi mümkün olmamıştır. Bu devreye kadar olan çocukluğu "Çukurova" yöresinde geçmiştir. Çünkü, 1935'ten itibaren Samsun yöresinden ayrılmışlardır.

Büyüklerinin anlattıklarına göre, çocukluğunda oldukça hareketli, yaramaz bir çocukmuş.

2. Tahsili

İlkokula gidemeyen Âşık Ali, okuma-yazmayı tahminen 10-12 yaşlarında ağabeyi İbrahim'in yardımıyla öğrenmiştir. Bu sayede gençlik devresinde Karacaoğlan, Âşık Kerem, Sürmeli Bey, Şah İsmail, Şahmeran v.b. kitapları okuduğu bilinmektedir. Ayrıca yaşadığı çevrede (Çukurova) Karacaoğlan, Dadaloğlu ve diğer göçebe halk şairleri ve onların hayatı etrafında teşekkül etmiş aşk hikayeleri ile ilgili zengin bir sözlü kültür birikimi vardır. Bu birikimden faydalandığını şiirlerini okuduğumuz vakit rahatlıkla görebili - yoruz.

3. Askerliği

Askerlik görevine 1955 yılında başlayan Âşık Ali, Karaköse (Ağrı)'de iki yıl askerlik yapmıştır. Süvari birliği ve bando takımında görevler alarak, vatani görevini tamamlamıştır. Askerliğiyle ilgili bilgiyi şu mısralarında görebiliriz:

"On altıda mecnun oldum, gülmedim,

Eyi nedir, kötü nedir, bilmedim,

Yirmisinde asker oldum dönmedim,

İki yıl uğraştım vatan işinde.

4. İşi

Âşık Ali, evlenme çağına kadar, göçebe hayatı yaşamasından dolayı, hayvancılıkla ilgilenmiştir. Ancak, yerleşik hayata geçilen 1950 senesi sonrasında köyü olan Saçıkara'da hayvancılığın yanı sıra çiftçilikle de uğraşmış ve hatta zaman zaman işçi olarak çalışarak da (Aydın ve Antalya'da) geçimini sağlamıştır. Bu işler pamuk toplama işinden, Antalya limanında şirket bünyesindeki işçiliğe kadar değişik biçimlerde olabilmiştir.

5. Gezdiği Yerler

Âşık Ali, bir yörük şairi olduğu için çok gezmiştir. Doğumundan sonra ilk çocukluk devresinde Çorum, Samsun çevrelerini tanımıştır. Daha sonra aşiretin Çukurova'ya gelmesiyle; Adana, Kahraman Maraş, Kayseri, Hatay ve civarını gezmiş ve tanımıştır. 1950 yılında Konya bölgesine yerleşilmiş ve böylece o çevreyi de gezmiştir. Adana'dan Konya, Kadınhanı'na iskan için gelişleri trenle olmuş (koyunları dahil) ve bu yolculuk boyunca durmadan şiir söylemiştir. Maalesef bu yolculuğu anlatan şiirleri yazıya geçirilememiştir. O esnada yanında bulunan bazı şahısların ağzında bölük-parça bazı bölümleri tarafımızdan duyulmuşsa da bütün olarak elimize geçmediği için buraya alamıyoruz.

1955'te Karaköse'ye asker olarak gidip, iki yıl kalmıştır. Mesela o esnada, daha sonra bizim de vatani görevimizi yaptığımız Malazgirt'e görevli olarak gelmiştir. Askerlik dönüşü defalarca Aydin'a çalışmak amacıyla gitmiştir.

1967'de, akrabalarıyla aralarında çıkan büyük bir kavganın tesiriyle (kendisi de bu kavgada ayağından tabanca ile vurulmuştur.) bazı kardeşleriyle birlikte ailecek Antalya'ya göç etmiş ve iki yıl orada kalmıştır. 1970'de yeniden Konya'ya (köyüne) dönmüş ve bu sefer aynı kavgadan dolayı ceza almış, af söylentileri üzerine teslim olmamış; köyünü terk ederek ***"Kaçak"*** durumuna düşmüştür. 1974'e kadar iki yıla yakın bir süre Antalya ve Kayseri'de kaldığını biliyoruz. Bunun dışında gezdiği yerler bizce meçhûldür.

Bu devreye yazdığı mektuplar hasret, sila özlemi yüklüdür. Bu mektuplardan bugün elimizde dokuz adedi mevcuttur. Bunlardan üç adedinin arka

sayfalarında birer şiiri de bulunmaktadır. Bu mektupların yedi adedi 1973 tarihini taşırken, birisi 1974, birisi de 1975 yılında yazılmıştır. 1974 tarihli olanı Antalya'dan yazılmıştır ve mektuptaki şiiri şu dörtlüke başlamaktadır.

"Bir mektup aldım yine sıladan,

Yardıma uzanacak el nerde bende,

Gezip dolaşırım, kırda bayırda,

Yolumu kaybettim yol nerde bende.

Aynı yıl yine Antalya'dan yazdığı bir başka mektubunda (ki bu mektubun metni elimizde yoktur.) şu şiiri yer almaktadır:

"Vadem yetip gurbet elde ölmezsem,

Şu dağları aşa aşa gelirim,

Kader benim ile böyle olursa,

Ben günüme şaşa şaşa gelirim,

Ali diyor, çabuk geçer ölmezsem,

Talih aksi gider, kader gülmezse,

Şu gönlümden geçirdiğim olmazsa,[3]

Döner boynum büke büke gelirim.

1973'te Kayseri'den yazdığı bir mektubundaki şiiri ise şöyle başlamaktadır:

"Benim için düşünmeyin,

Gayet yüksek havadayım,

Çıktım yüce Toroslara,

Kartal gibi kayadayım."

Ve aynı şiir şu dörtlükle sona ermektedir:

(3) 1974'te çıkması beklenen "af" kastediliyor.

"Ali diyor, gün geçtikçe,

Soğuk suların içtikçe,

Vatan aklıma düştükçe,

Üzüntüdeyim, gamdayım."

6. Sosyal Faaliyetleri

Âşık Ali, saz çalmayan halk şairlerinden olduğu için, çalıp-söyleyerek gezmesi yoktur. Ancak, şiirlerini kendi bestesiyle ve kendine özgü bir ezgiyle düğün ve toplantılarda söylediği bilinmektedir. Bu özelliğinden dolayı, köy düğünlerinde ve eğlencelerinde aranan bir âşık olmuştur. Fakat, o her düğün ve toplantıda da söylememektedir. Ortamın gönlünce olması ve biraz da esrükleşmesi gerekir. Böyle bir zamanda türkü söylerken sesi kasete alınmıştır ve bu kaset ailesindedir.

7. Diğer Uğraşları

Âşığımızın yukarıda belirttiğimiz iş ve uğraşlarının dışında, burada belirtmemiz gereken bir uğraşı daha vardır: Avcılık.

Âşık Ali, iyi bir avcıdır ve bundan büyük zevk alır. Bu özelliğini şiirlerinde de görmemiz mümkündür. Bazı şiirlerinin muhtelif dörtlüklerinde av'a temas ederken bir şiirinin de tamamını av konusuna ayırmıştır. Bu şiiri örnek olarak buraya almak uygun olur kanaatindeyiz:

"Ayıp mu şu avı bir tarif etsem,

Takınsam silahım kır'a ava gitsem,

Tavşanı avlasam, kekliğe atsam,

Eteği kırmalı, dağlar olmalı.

Ağdıkça yükseği ormana getse,

Geyik, sığın kaçsa öveyik ötse,

Ceylanlar atlayıp, yalçını dutsa,

Algın silah, düzgün yoldaş olmalı.

Düzgün arkadaşla çöle ava getsem,

Cereni kovarak, atınan dutsam,

Akşam uçarını göllerde etsem,

Büklerde vurmaya turaç olmalı,

Kaz, ördek göllere karışık getse,

Göllerde çevrilip, turnalar ötse,

Bir çift suna evde hizmetim dutsa,

Ali'nin gönlünce güzel olmalı.

O'nun çocuklarına miras bıraktığı en önemli özelliklerinden biri de avcılığıdır. Bugün dört erkek çocuğu da avcıdır.

8. Ölümü

Hayatla ölüm arasındaki çizginin ne kadar ince olduğunu hepimiz biliriz. Kimin ne zaman, nerede, ne şekilde öleceğini kimse bilmez. Biz müminler inanırız ki, nefesimiz sayılıdır. Vakit, saat geldi mi emaneti teslim ederiz. Bu ölüm, bazen biz insanların gözünde çok zamansız, yersiz olarak da değerlendirilebilir. Bazen de öyle olur ki, insanlar büyük sıkıntılardan sonra tam işlerini düzeltip, yoluna koyup, rahat edeceği vakit ölüm kapıyı çalıverir. Halk tabiriyle "biraz gün göreceği vakit" vâde yetiverir. Tam Kadı Burhaneddin'in bir beyitinde belirttiği gibi...

Saç düzen aldı, hamur tükendi...

Ev düzen aldı, ömür tükendi...

Âşık Ali'nin ölümü de bu şekilde olmuştur. 1971'de babasını kaybetmesi, kan davasından dolayı ağabeyinin belinden tabanca ile vurulup, felç olup yatağa düşmesi ve yıllarda öyle yatması, hayatın aman vermeyen yoksulluk ve zorlukları onu bir hayli yıpratmıştır. İşte bütün bu olumsuzlukların birbirine eklenmesiyle daha da çekilmez olan hayatını şu şiirinde özetlemektedir:

"Anamdan dünyaya dert ile çıkdım,

Nice gün ağladım gözyaşı dökdüm,

Tükenmez acı ızdırap çektim,

Kurtuldum elinden on beş yaşımda.[4]

Onaltıda Mecnun oldum, gülmedim,

Eyi nedir, kötü nedir, bilmedim,

Yirmisinde asker oldum dönmedim,

İki yıl uğraştım vatan işinde.

Yirmi ikide terhis oldum, eş aldım,

Yuvadan atılan yavru kuş oldum,

Bazı tokdum, bazı da oldu aç kaldım,

Durmadan uğraştım geçim peşinde.

Yirmi beşde çoğalmaya yol açdık,

Fışgın verdik, yaprak açtık dal açtık,

Otuzunda talih ile ters düştük,

Kör şeytanın belası var başımda.[5]

Ali diyor, söyle varsa bildiğin,

Yalan dünya hani sende güldüğüm,

Fuzuliymiş sana çıkıp geldiğim,

Beyaz bitti sakalımda saçımda."

Nihayet, ecel O'nu 3 Ağustos 1978 gecesi yakalamıştır. Eşinin de evde olmadığı 3 Ağustos gecesi köydeki bir düğünden dönüşte eve gelip yatmış, sabah yatağında ölü olarak bulunmuştur. Hasta değildir, ölüm sebebi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak, kalp krizi sonucu öldüğü tahmin edilmektedir.

Ölümüyle ilgili ilginç bir durum da şudur: Şiir defterine en son şiir olarak yazdığı şiire bakılırsa, öleceğini önceden anladığını söyleyebiliriz. Bu şiirin o gece mi yazıldığını, yoksa önce mi yazıldığını ise bilemiyoruz:

---

(4) Çocukken cilt hastalığı geçirmiş ve vücudunda yaralar çıkmıştır. Bahsedilen olay budur.

(5) Akrabaları ile aralarında geçen kan davası kastediliyor.

"Bilemedim geçen günün gıymatın,

Var zannettim çabuk bitdi mühletim,

Teslim ettim, türlü türlü nimetin,

Neye küsdü terk eyledi diş beni,

Ali, bu dünyanın sırrın ermedim,

Hayatın kıymatın geçti bilmedim,

Koştum, koştum bir menzile varmadım,

Harcadı ortada sonsuz iş beni..."

Ve 4 Ağustos 1978 günü köyü olan Saçıkara'da sevenlerinin feryatları arasında toprağa verilmiştir. Mezârı, köy mezârlığındadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÂŞIKLIĞINI HAZIRLAYAN UNSURLAR

1. Ahlâkı

Âşık Ali, M.Akif'in "Sözüm odun gibi olsun, hakikat olsun tek!" mısrasını kendisine adeta hayat düsturu etmiş bir insandır. Mübalağasız söyleyebiliriz ki, O'nun şiirinde belki de en sık geçen kelime "hakikat"tır. O, hakikat yolunun yolcusudur. Onun peşindedir:

"Hayatın şartı ne zora düştü,

Kötülük çoğaldı hattını aştı,

Ehl-i mümin olan bu işe şaştı,

Kayboldu ***hakikat*** *sır yavaş yavaş."*

Bir diğer şiirinde :

"Menfaat perestlik ortadan gitse,

Zenginler yardımı fayizsiz etse,

Fakirler yalanı kaldırıp atsa,

Hakikatı *diyen dil çoğalırdı."*

Diye seslenmektedir. Bir başka şiiri ise şöyle başlar:

"Size **hakikattan** biraz bahsedem."

Âşık Ali'nin özü sözü bir, mert bir yaratılışı vardır. Bu, ahlâkının en bariz yönlerinden birisidir. Şiirlerinde bu özelliğini de açıkça görmek mümkündür:

"İnsanlar atmış ***haya, arını,***

Tarihlere gömdük ***mertlik*** *sırını."*

Dürüsttür, yalanı asla sevmez. Haksızlığa da tahammül edemez. Açık sözlüdür ve doğrudan hiç şaşmaz. Yine bu özelliklerini de şiirlerinde sık sık dile getirdiğini görürüz:

"Ali der, zarara gitme mal gibi,

Hakikatde sükut etme lal gibi,

Doğru yörü, ehl-i namus kul gibi,

İnkarı zikr eden dil neye yarar ?"

O'nun insana bakışı inancımızın ve geleneksel kültürümüzün ortaya koyduğu esaslara ve değer yargılarına uygun bir bakıştır. İnsanda **"ahlâk"** en çok değer verdiği bir özelliktir.

"İnsan bir varlık ki hiç baha yetmez,

Saymakla, yazmakla değeri bitmez,

***Ahlâk** bozuk ise on para etmez,*

Biter ömrü, geçmez akça pul gibi."

Bir başka dörtlüğünde de şöyle seslenir :

"Âşık Alim, insan kendin bilmezse,

Ar, namus, haysiyet, şeref olmazsa,

Kabahatın bilip, yüz utanmazsa,

Bir kul için ölmek daha hayırlı."

Âşığımız, ahlâki zafiyet ve bozukluklara da tahammül edemez:

"Ahlâk maddileşti, inanç da bitti,

Din, iman, vicdan eridi gitti,

Bir kısmı sapıttı inkara gitti,

İnkara gidenler puttan da kötü."

Aynı hususlara diğer bir şiirinde ise şöyle temas eder:

"Geç kalmışım şu dünyaya gelmeye,

Ben gelmeden ahlâk bitmiş, sır bitmiş,

Hakikat göç etmiş yalan dünyadan,

Namus bitmiş, haya bitmiş, ar bitmiş.

Düşünce yok olmuş, terbiye kaçmış,

Ehl-i namus insan toprağa göçmüş,

Irz perişan, haya kendini açmış,

Utanç bitmiş, vicdan bitmiş, huy bitmiş."

Dış görünüş itibarıyle oldukça ciddi ve sert bir yapıya sahip olan Âşık Ali'nin, bu görünüşünün tersine kalbi çok hassas ve yüreği yufkadır. Özellikle millî ve dini konular mizacının sertleştiği de gözden kaçmaz.

Ayrıca, âşığımız kalabalıkları fazla sevmediği gibi, çok ve lüzumsuz konuşmayı da sevmez. Bir diğer özelliği de hızlı yiyip, içmesi ve hızlı hareket etmesidir. Titizdir ve düzensizlik va dağınıklığı sevmez. Ve tabii oldukça sabırsız olduğunu da belirtmeliyiz..

2. Dinî Konulardaki Bilgisi

Âşık Ali'nin ilkokulu bile okuyamadığını, okumayı kendi gayretiyle öğrendiğini daha evvel belirtmiştik. Buna rağmen, O'nun dini konularda yazdığı şiirlere bakınca; İslam ve Peygamberler tarihi konusunda kuvvetli bir bilgiye sahip olduğu görülür. Âşığımız, dinî bir eğitim de almamıştır. Ancak, sözlü kültür geleneğinden, cami v.b mekanlardan aldığı bilgilere daha sonra okuduğu dini kitapları da eklersek; bu bilginin kaynağı da ortaya çıkmış olur. Kendi kitaplığında bulunan ve çoğu halen tarafımızdan muhafaza edilen kitapları şunlardır:

1. İslamî Araştırmalar Şer'i Fetvalar : Hasaneyn Muhammed Mahlûf.
2. Hayâtü'l-Müslimin : Mevlana Eşref Ali Saahib Tehânevi.
3. Peygamberimizin Mucizeleri : Mehmet Öten.
4. Hüccet'ül İslâm : İmam-ı Gazâli.
5. İslam'da Zekat, Oruç ve Hac Bahisleri : Hacı Reşit Paşa.
6. Büyük Mızraklı İlmihal : Hüseyin Hilmi Işık.

Karabacak, samimi bir Müslümandır.[6] Hem bu samimiyetini ve hem de İslam ve Peygamberler tarihi konusundaki birikimini şiirlerinde görmek mümkündür:

"Mevlam yoktan var ederken âlemi,

Yaradan Hüda'nın sırrındayıdım,

Hak balçıktan yoğururken Âdem'i

Karıştım hamura unundayıdım.

Bir hayalken gezdim Cennet âlâyı,

Mevlâ'm engel kıldı şeytan belâyı,

Âdem saban ile yalan dünyayı,

İmar ederiken belindeyidim.

Habil'le Kabil'in işine şaştım,

Nuh'un gemisiyle tufandan kaçtım,

Musa ile Turisina'ya ulaştım,

Konuşurken bin bir kelamdayıdım.

Süleyman'ın uçan tahtına bindik,

Eyüb'ün teninde gurtlara yendik,

Yunus balıklara olurken yemlik,

Ben de o balığın karnındayıdım.

Bağlar iken İsmail'in gözünü,

Tuttum Hakk'tan inen koç boynuzunu,

O çıkardı Kör Şeytan'ın gözünü,

Taşlarken İbrahim yanındayıdım.

Davut'un elinde zırh öre öre,

Nemrut İbrahim'i atarken nâre,

Yusuf bezirgana olurken köle,

Attılar, kuyunun dibindeyidim.

---

(6) Yurdanur Sakaoğlu, **Çağdaş Bir Âşık : Ali Karabacak ve Telmih Sanatı,** Millî Kültür, Sayı : 64, Nisan : 1989, s. 85.

Ali der, çektim tükenmez acı,

İsa'nın durağı semanın içi,

Habibim Hüda'ya kıldı Mirac'ı,

Ya Ümmetim derken dilindeyidim."

Âşık Ali'nin dini konuda yazılmış çok sayıda şiiri vardır. Bunlar ileriki bölümlerde ait oldukları kısımda verilecektir.

3. Millî Konulardaki Hassasiyeti

Âşık Ali,millîyetçi bir şairdir. Bir çok şiirinde millî konulara değinmiş ve dinine, örf ve adetlerine bağlılığını belirten şiirler yazmıştır.(7)

"Ali der, titiz ol, vatan ,işinde,

İman kalkanını atma döşünden,

Seferde cephede düşman peşinde,

Ya Şehit, Ya Gazi oluver yeter.."

Bir başka şiirinde ise Türklüğüyle gurur duyar:

"Ali diyor, belayına derdine,

Düşemedim dürüstüne merdine,

Hiçbir nesil karışmadı ırkıma,

Aslı pak tertemiz Türk'tür elimiz."

O'nda millet ve vatan sevgisi de derin ve güçlüdür. Bu duygular bir şuur şekline dönüştüğü için tarihimize bakışı da sağlamdır ve haklı olarak onunla övünür:

"Zahmet sayma vazifeyi, nöbedi,

Türk, tarihe kötü isim komadı,

Kanuni, Yavuz'u, Fatih Mehmed'i

Atıyla deryayı yaranı düşün.."

(7) Mestan Karabacak, Âşık Ali Karabacak, Hayatı, Sanat ve Şiirleri, Mazım Karabekir Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü bitirme tezi, Erzurum, 1982.

Ali, düşman savaş açtı her yanda,

Türk, kavgayı bayram sayar cihanda,

Kocatepe, Sakarya, Dumlupınar'da,

Düşmanın dersini vereni düşün.

Âşık Ali'nin millî konulardaki hassasiyetinin sınırı oldukça geniştir:

"Al bayrağım dalgalanacak Kıbrıs'ta"

"Ne güzel vatansın sen Anadolu."

"Arkadaşlar bugün Yirmi Üç Nisan." v.b. şiirleri buna örnek göste rilebilir.

4. Edebiyatla İlgisi

Âşık Ali, küçük yaşlardan itibaren (13-14) irticalen şiir söylemeye başlamıştır ve kendi kendini yetiştirmiştir. Daha çok göçebe hayatı yaşadığı için bir ustası olmamıştır. Ancak, aşiret ruhunda bütün tazeliğiyle yaşayan ***"Karacaoğlan"*** ve ***"Dadaloğlu"*** O'nun eserleriyle tanıdığı ilk şairlerdir. Ayrıca Çukurova bölgesi'nde tanınan Hatay'ın Kırıkhan ilçesine bağlı Cildenli köyünde yaşayan ***"Âşık Hacı, Âşık Hasan ve Âşık Ali"*** gibi şairlerle de tanışmış ve görüşmüştür.

Eser olarak; Karacaoğlan, Âşık Kerem, Sürmeli Bey, Şah İsmail ve Şahmeran gibi kitapları da gençlik döneminde okumuştur.

Âşık Ali'nin roman, hikaye v.b. eserler okumayı sevmediğini, daha çok eline geçerse" şiir kitapları okuduğunu biliyoruz. Ayrıca olgunluk döneminde kitaplığında bulundurduğu dini kitapları da okuduğunu biliyoruz.

Ölümüne yakın (1977-1978 yıllarında) zamanda tarihi ve bazı fikrî-siyasî kitapları da okuduğu bilinmektedir.

5. Mahlası

Âşık Ali, bütün şiirlerinde mahlas kullanmıştır ve bunu son hanede kullanmıştır. Mahlas çoğunlukla son hanenin ilk mısraında geçmekle birlikte diğer mısralarda geçtiği de görülmektedir.

Mahlas olarak; "Âşık Ali", "Ali", "Ali'm", "Ali der de", "Ali diyor", ve "Ben Ali'yim" gibi ibareleri kullanmaktadır.

6. Yayınlanan Şiirleri

Âşık Ali, sağlığında şiirlerinin yayınlanması için herhangi bir girişimde bulunmamıştır. Ölümünden sonra, 1982 yılında Erzurum Kâzım Karabekir Yükseköğretmen Okulu'nda hakkında bir lisans tezi hazırlanmıştır.

1989 yılında ise Millî Kültür dergisinde (sayı:64, s.84-90) Öğr.Gör. Yurdanur SAKAOĞLU tarafından "Çağdaş Bir Âşık: Ali KARABACAK ve Telmih Sanatı" isimli makale yayınlanmıştır. Bu yazıda kendisi ile ilgili bilgilerden başka bazı dörtlükleri ve şiirleri de yer almıştır.

Daha sonra Yörtürk dergisinde, kitapta 127. sırada yer alan şiiri tarafımızdan verilen "Bizim Eller" adıyla Temmuz-Ağustos 1997 sayı: 13-14'de yayınlanmıştır.

Kitabımızda 52. sırada yer alan şiiri ise "Neye Kaldı Halimiz" adıyla aynı derginin Ocak-Şubat 1998, sayı:17 ve bir sonraki sayı olan 18' de de yayınlanmıştır.

Ve son olarak kitapta 229. sırada yer alan şiir "Rüya" adıyla Mayıs-Haziran 2001 de sayı: 36' da yayınlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SANATI

"Aşk kula Mevla'dan verilen bir pay,

Uruha gıdadır, gönüle kalay,

Nice serseriler ederler alay,

Biz söyleriz gülen gülsün bize ne."

Âşık Ali, kendisinde var olan "âşıklık" duygusunu bu mısralarla yorumluyor. Bu yeteneğin Allah vergisi olduğunu ve içini aydınlatan bir duygu olduğunu belirtiyor. Ancak, son iki mısrada ise içinde yaşadığı sosyal muhitte bazı insanların zaman zaman âşıklığa küçümseyerek baktıkları ya da en azından pek olumlu bakmadıkları anlaşılmaktadır.

Bir sanatçının böyle bir psikolojik baskı altında iken içindeki cevheri layıkıyla ortaya koymasını bekleyemeyiz. Ama, yine de o, yaratılıştan gelen yeteneği ile sözlü kültür zenginliğimizden aldıklarını birleştirerek, kendi sanat ağını örmeye çalışmıştır. Hiç tahsil görmeden, belli bir sanat alt yapısı olmadan bulunulan noktaya gelmek kolay değildir.

Aslında O'nun diğer pek çok halk şairimizde de olduğu gibi bir sanat kaygısı yoktur. Ortaya çıkan şiirleri, iç dünyasındaki coşku, heyecan ve ilhamın dışa vurmasının sonucudur. Rahat ve tabii bir söyleyiş bu şiirlerin en başta gelen özelliğidir:

"Coştu deli gönül yine çağladı,

Yüce dağda boz bulanık sel gibi,

Yel vurdukça figan verir çırpınır,

Has bahçede yeni açmış dal gibi."

Şiirlerinde en çok başvurduğu sanatlar benzetme ve telmihlerdir. Bu sanatları ayrı ayrı başlıklar altında inceliyelim:

1. Benzetmeler

Âşık Ali'nin hayatının önemli bir bölümü göçebe hayatta geçtiği için, O'nun şiirindeki benzetmeler yaşadığı hayata uygun olarak tabiatla ya da taibatta var olan canlılarla ilgilidir.

Halk şiirimizin en yaygın sanatı olan benzetme sanatına Âşık Ali'nin şiirlerinde de oldukça yaygın olarak rastlarız. Bu benzetmeler çoğu kere orjinallik noktasına yaklaşır. Kendine özgü ifadelerini kendine özgü benzetmelerle süslemesini bilmiştir. Benzetmeler noktasında en çok Karacaoğlan etkisi var dersek, yanlış söylemiş olmayız.

İlginçtir ki, bazen bir şiirin tamamını benzetmeler ağı ile örüverir:

"Kehribar dudak inci dişleri,
Lokma göz, top kiprik, kara kaşları,
Sırtına dökülmüş samur saçları,
Aklımı başımdan aldı bir güzel.

Gördüm keklik gibi kayarak çıkdı,
Gövel ördek gibi gürledi kalkdı,
Tor[8] bir ceylan gibi gaykıldı bakdı[9],
Hayali gözümde kaldı bir güzel.

Güvercin topuklu bir civan belli,
Bir karış gerdanlı, püskürme benli,
Bıldırcın baldırlı bembeyaz tenli,
Serimi sevdaya saldı bir güzel.

Ali der, görüşün eyledim nazar,
Mevlâ'm hoş yaratmış ne kadar güzel,
Gören âşıkların bağrını ezer,
Hürriyetim elimden çaldı bir güzel.

---

(8) Acemi, ürkek.
(9) Başını dikerek bakmak.

Âşığımız, sevgilisine seslendiği bu şiirinde sevgilisini canlı ve örneğine fazla rastlamadığımız benzetmelerle tarif eder. Bu benzetmeler şiirin tamamında devam eder.

Gerçi sevgilinin kekliğe, ördeğe ve ceylana benzetilmesi halk şiirimizde kullanıla gelen bir maznumdur ama; bu varlıkların sevgiliye izafe edilen yönleri ve durumları değişiktir.

Kekliğin yürüyüşünü "kayma" olarak, ördeğin kalkışını "gürleme" ve ceylanın bakışını "gaykılma" olarak kısmen mahallî olan söyleşilerle ifade etmesi gerçekçi gözlemlerin de sonucudur. Bunların yanısıra O, aşk şiirlerinde yine pek alışılmamış benzetmelerle sevgiliyi dile getirir:

"Mevlâ'm vermiş elâ göze sürmeyi,

Giyinmiş üstüne telli sırmayı,

Güzellikte geçmiş telli turnayı,

Gel etme ceylanım ben yaralıyım."

Bir bakışta dörtlüğünde de belki Karacaoğlan'da rastlanabilecek nitelikte benzetmelere rastlarız:

"Hakk öğmüş yaratmış, ne kadar güzel,

Gerdanı bir karış, cerene benzer,

Tavus kuşu gibi ne kadar güzel,

Süslenmiş de çeşit çeşit gülünen."

Burada da sevgilisinin gerdanını cerene, süsünü ise tavus kuşuna benzetir.

"Çıktım yüce Toroslara

Kartal gibi kayadayım."

Bu mısralarda ise, kendisini Torosların zirvesinde hürce süzülen kartallar gibi hissettiğini anlıyoruz.

Kendine özgü ve sıra dışı bir benzetmeyi de şu mısralarda görmek mümkündür.

"Gönlüm bir deryadır, gözlerin kayık,

Başladı kalbimde yüzmeye yine."

Şu mısralardaki benzetmeyi ise mahallî ifadelerle ilginçleştirmesini bilmiştir.

"Gövel ördek gibi göllerde yüzmüş,

Telli turna gibi eğrilce[10] düzmüş."

Sevgilinin yanağının allığını elmaya benzetmek halk şiirimizde klasikleşmiştir; ancak, aşağıdaki mısralarda bu benzetmenin ifade tarzı enteresandır:

"Giyinmiş üstüne telli sırmayı,

Yanağına oturtmuş sanki elmayı."

Sevgilinin yanağıyla ilgili şu benzetmeye de bir göz atalım:

"Keklik gibi gözlerinin sürmesi,

Yanağına işletmiş sanki elması."

Bunların yanı sıra o'nun şiirlerinde klasikleşmiş benzetmelere de yer verilir. Bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

"Sırat köprüsünün yolu

Teldir, telden korkulmaz mı?"

* * * * *

"Ali der, bülbülüm, sen bana gülsün,

* * * * *

İnci mi mercan mı ağzında dişi?

* * * * *

Kiraz gibi dudak, gül gibi yanak,

* * * * *

Sümbül gibi siyah saçın burması,

* * * * *

(10) Turnaların uçarken oluşturdukları şekil.

Sırtına dökülmüş samur saçları,

* * * * *

Civan gibi boyu, incecik beli.

* * * * *

Elâ göz üstünde yay gibi kaşı,

* * * * *

Ağzındaki dili bala benziyor,"

Gerçekten de Âşık Ali, şiirinde çok fazla benzetme kullanan bir şairdir. Bu örnekleri saymakla bitiremeyiz. Son olarak, benzerine pek rastlayamayacağımız benzetmelerin yer aldığı bir dörtlükle bu bahse son verelim:

"Ali ömür şerit, niyet bir sırdır,

Uruh görünmeyen gizli bir nurdur,

Vücut günden güne erir bir kardır,

Nefes biter bir gün esen yel gibi."

2. Telmihler

Telmih; kısaca, önceden yaşanmış meşhur bir olaya, fıkraya, kıssaya işaret etme, onu hatırlatma sanatıdır. Gerek Divan Şiiri'mizde gerekse Halk Şiiri'mizde çok güzel örnekleri verilmiştir.

Âşık Ali'nin şiirlerinde nerdeyse benzetmeler kadar sık kullanılan bir sanattır. Telmih sanatıyla ilgili açıklama ve örnekleri değerli Hocam Öğretim Görevlisi Yurdanur Sakaoğlu'nun künyesi aşağıda verilecek olan; ***"Çağdaş Bir Âşık : Ali Karabacak ve Telmih Sanatı"*** adlı yazısından aynen almayı uygun gördük. Bu konuyu daha güzel anlatmamızın mümkün olmadığını düşündüğümüz için...

Sayın Sakaoğlu, açıklayıcı bir girişten sonra şöyle devam ediyor : "Acaba, Karabacak hangi konularda telmihe başvurmuştur? Âşığımızın şiirlerinden aldığımız telmihleri şu başlıklar altında toplayabiliriz:

1. Dinî konularla ilgili olanlar,

2. Tarihi konularla ilgili olanlar,

3. Hikaye kahramanlarıyla ilgili olanlar.

Bu örneklerden bir kaçına aynı şiirde yer verdiği de görülmektedir. Hatta dinî konudaki bazı şiirleri âdeta bir peygamberler tarihi özeti gibidir.

1. Dinî Konularla İlgili Olanlar :

Karabacak'ın iki şiirinin tamamını alıp, bu şiirlerdeki bazı telmihleri göstermek yerinde olacaktır. Yazımızın hacmi göz önüne alınarak biz, metinlerde yer alanlardan ancak birkaç tanesine dokunmakla yetineceğiz.

"Âdem'i Cennet'ten kim idi süren?
Şeytana fırsatı sen idin veren,
Nuh'u tufanlarda yüzdürüp yoran,
Hiç akıl ermiyor işine Mevlâ'm.

Eyüb'e çektirdin tükenmez zorluk,
Firavun'a verdin bitmeyen varlık,
Musa'yı kurtlara eyledin yemlik,
Yeyişi gitti mi hoşuna Mevlâ'm.

Nemrut'a fırsatı yine sen veraın,
İbrahim'i ateşten el atıp aldın,
İsmail'i gurban et dedin durdun,
Çok mu heves ettin başına Mevlâ'm.

Yusuf'u kuyuda dar deliklere,
Yunus'u deryada aç balıklara,
Hüseyin'i Kerbela'da o gumluklara,
Saldın yaradı mı işine Mevlâ'm.

Ali der de süren sürdü sefayı,
Benden esirgedin neden şifayı,
Ben de çektim hâlimce cefayı,
Daha ne gelecek başıma Mevlâ'm."

Birinci dörtlükte, Âdem'in Cennet'ten kovulması ile ilgili olaya telmihte bulunuyor. Olay ana hatlarıyla şöyledir:

"Allah (c.c), Âdem'i yarattıktan sonra bütün meleklerine ona secde etmelerini emretmişti. İblis, kendisinin Âdem gibi topraktan değil, ateşten yaratıldığını ileri sürerek bu emre uymadı. Allah (c.c), onu lanetleyerek melek şeklinden iblis şekline soktu. Âdem ile Havva Cennet'e gönderilirken bütün meyvelerden bol bol yiyebilecekleri, ancak buğday ağacına yaklaşmamaları söylenmişti. Onlar, iblis'e kanarak buğdayı yediler ve Cennet'ten kovuldular."

İkinci dörtlükte yer alan birkaç telmihten Eyüb (a.s) ile ilgili olanın hikayesi de şöyledir :

"Allah (c.c), Eyüb Peygamber'e çok mal vermişti. Eyüb'de bu nimetlere ibadetle mukabele ederdi. İblis onu kıskandı ve Allah (c.c)'a : "Ya Rabb, Eyüb'ün ibadeti çokdur, lakin hangi kul vardır ki, sen bu kadar nimet veresin de o ibadet etmemiş olsun. Beni onun malına musallat kıl; ta ki onun bütün malını helak edeyim, o zaman nimetine nasıl küfran edeceğini gör." Allah (c.c)'da İblis'e ruhsat verdi. İblis, Eyüb'ün bütün malını, oğul ve kızlarını helak etti. Eyüb secdede iken ağzına üfledi, bütün azasını ateş gibi yakıp kıpkızıl etti, gözlerinden, dilinden ve yüreğinden başka sağlam yeri kalmadı. Ona iman edenler Allah (c.c)'ın ondan vazgeçtiğini düşünmeye başladılar. Eyüb, Allah (c.c)'a yalvardı, duası kabul oldu, bütün dertlerden kurtuldu."

Üçüncü dörtlükte Hz.İbrahim'in kurban kesme olayına dokunulmuştur. Bunun kısa hikayesi şöyledir:

"Hz.İbrahim Peygamber Allah (c.c)'tan bir oğlan çocuk istedi ve "Eğer bana bir oğlan verirsen onun senin aşkına kurban edeyim" dedi. Allah (c.c), İsmail'i verdi. İbrahim Peygamber sözünü unuttu. Bir gece rüyasında, "Ya İbrahim, Allah (c.c)'a ettiğin ahdi yerine getir" denildi. İbrahim, oğlunu alıp dağa çıktı, ağlaya ağlaya bıçağını oğlunun boğazına dayadı. Bıçak derhal tersine döndü. İkinci defa bastırdı. Bu defa bıçak ikiye bölündü. Allah (c.c) Cebrail (a.s) vasıtası ile bir koç gönderdi ve İsmail kurtuldu."

Daha sonraki dörtlükte Yusuf, Yunus, Hüseyin ve Kerbela vakasına telmihte bulunulmuştur. Ünlü, Yusuf kıssası kısaca şöyledir:

"Yakub Peygamber'in on iki oğlu vardı. Bunlardan Yusuf, kardeşlerinin en güzeli ve en akıllısı olduğundan, babası bütün kardeşlerinden çok onu severdi. Yusuf'u kıskanan kardeşleri, onu yok etmeye karar verdiler ve bir kuyuya attılar. Eve gelince de kardeşlerini bir kurdun yediğini söyleyerek babalarını aldattırlar. Yusuf kuyuda bir müddet kaldı. Oradan geçen bir kervan onu kuyudan çıkardı. Bu arada kardeşleri gelerek, Yusuf'u kervan halkından birine sattılar. Yusuf'da kervanla birlikte Mısır'a gitti."

"Mevlâ'm yoktan var ederken âlemi,
Yaradan Hüdâ'nın sırrındayıdım,
Hak balçıktan yoğururken Âdem'i,
Karıştım hamura unundayıdım.

Bir hayalken gezdim Cennet'i âlâyı,
Mevlâ'm engel kıldı şeytan belâyı,
Âdem saban ile yalan dünyayı,
İmar ederken yanındayıdım.

Habil'le Kabil'in işine şaştım,
Nuh'un gemisiyle tufandan gaçtım,
Musa ile Turisina'ya ulaştım,
Konuşurken bir bir kelamdayıdım.

Süleyman'ın uçan tahtına bindik,
Eyüb'ün teninde gurtlara yendik,
Yunus balıklara olurken yemlik,
Ben de o balığın karnındayıdım.

Bağlar iken İsmail'in gözünü,
Tuttum Hakk'tan inen koç boynuzunu,
O çıkardı kör şeytanın gözünü,
Taşlarken İbrahim yanındayıdım.

Davud'un elinde zırh öre öre,

Nemrut İbrahim'i atarken nâra,

Yusuf bezirgana olurken köle,

Attılar kuyunun dibindeyidim.

Ali der, çektim tükenmez acı,

İsa'nın durağı semanın için,

Habibim Hüdâ'ya kıldı Mirâc'ı,

Ya Ümmetim derken dilindeyidim."

Bu şiirdeki birinci ve ikinci dörtlükler için, ilk şiirin birinci dörtlüğünde söylediklerimizi tekrarlayabiliriz.

Üçüncü dörtlükte ise Nuh'un gemisine telmihte bulunulmaktadır. Bu olayın hikayesi de şöyledir:

"Nuh'un kavmi çok asi idi. Nuh, onları yola getiremeyeceğini anlayınca, Allah (c.c)'ın emri ile bir gemi yaparak, kendisine iman edenlerle, her cinsten bir çift hayvanı alarak gemiye bindi. Çıkan tufanda Nuh'un kavmi helak oldu. Nihayet Allah (c.c)'ın emri ile tufan sona erdi. Nuh'un gemisi Cüdi Dağı'nın üstünde karar kıldı."

Daha sonraki dörtlükte Hz.Süleyman'ın uçan tahtı ile birlikte, Yunus Peygamber'in balık tarafından yutulması ele alınmıştır. Hikayesi şöyledir:

"Yunus Peygamber, imana gelmeyen Ninova halkına, Allah (c.c)'ın gazabına uğrayacaklarını duyurarak, kendisi bir dağa çıktı. Halk gökteki siyah bulutları görünce, Allah (c.c)'ın gazabının yaklaştığını anlayıp iman etti, bulutlar dağıldı. Yunus Peygamber, halkın kendisini yalancılıkla suçlayacağını düşünerek, kalkmak üzere olan bir gemiye bindi. Gemi suyun ortasında durdu. Gemide bir kaçak olduğu anlaşılınca Yunus ortaya çıktı. Üç defa kura çektiler. Üçünde de Yunus'a isabet etti. Yunus kendi rızasıyla suya atladı. Bir balık onu yuttu ve sahile kadar gemiyi takip edip sahile gelince Yunus'u bıraktı. Yunus balıktan çıktıktan sonra kuvvetini kaybetmişti. Allah (c.c)'ın inayetiyle çölde kavak ağacı memeleri süt dolu ceylanlar peyda oldu. Bir çoban Yunus'u tanıyarak, halka

haber verince Ninova halkı Yunus'u izzet ve ikram ile şehre getirdi ve ona itaat etti."

Beşinci dörtlükte, koç kıssasına telmihte bulunulmuştur.

Altıncı dörtlükte, Hz.İbrahim ile Nemrut arasındaki olaylara telmih vardır. Olay şöyledir:

"İbrahim Peygamber'in babası Âzer, Babil hükümdarlarından Nemrut'un veziri idi. Mevki sahibi olmakla birlikte put yapar ve onları satardı. İbrahim henüz çocukken bile putları yerde sürükler, kırardı. Bir gün Babil'in büyük mabedine giderek, bütün putları balta ile kırdı ve baltayı en büyük putun boynuna asarak halkı imana davet etti. Nemrut meydan da büyük bir ateş yaktırarak onu ateşe attırdı. Cebrail (a.s), Allah (c.c)'ın emri ile İbrahim'i havada tuttu ve dileğini sordu. İbrahim : "Ben Allah (c.c)'ın kuluyum, hacetim onadır, sana değildir. Allah (c.c) ne dilerse yapsın" dedi. İbrahim'in ismi Halilullah oldu. O, ateşe düşünce Allah (c.c)'ın emri ile büyük bir meydan açıldı ve latif bir pınâr çıktı, etrafı da yeşil çimen oldu."

Şiirdeki son dörtlükte Hz.İsa'nın göğe çekilmesi ile, Hz.Muhammed (s.a.v)'in Mirâc'ı anlatılmaktadır. Bu iki mühim telmihin hikayeleri sırasıyla şöyledir:

"İsa Peygamber, senelerce halkı imana getirmeye çalıştı. Beni İsrail Kavmi ise onu bir iple direğe bağladılar. Allah (c.c)'ın emri ile gökten yere inen melekler, İsa'yı omuzlarına alıp göğe yükselttiler."

"Allah (c.c), Peygamberliğinin onikinci senesinde Hz.Muhammed (s.a.v)'i Mirâc'a davet etti. Yanında Burak olduğu halde Cebrail geldi. Burak'ın cüssesi, katırdan küçük, eşekten büyük ve yüzü insan yüzü gibi idi. Peygamber (s.a.v) Burak'a bindi ve ayağı yere dokunmayan Burak onu, Mekke'den Mescid-i Aksa'ya getirdi. Beyt-ül Mukaddes'te Burak'tan indiği zaman Peygamberler tarafından karşılandı. Namaz kılındıktan sonra, ansızın bir Mirâc, yani merdiven göründü. Bir ucu taşta, bir ucu gökte idi. Cebrail (a.s) Muhammed (s.a.v)" kanadı üzerine alıp semaya çıktı."

Görüleceği üzere, her iki şiirimizde de pek çok peygamber kıssasına, onlarla ilgili olaylara temas edilmiştir. Karabacak'ın bu toplu telmihlerinden başka, çeşitli şiirlerinde de bazı telmihlerin yer alması tabiidir. Bunlardan bir-ikisini aşağıya alıyoruz:

"Sen kaplan olmalı hudut başında,

Ali-yi Zülfikar ol düşman peşinde,

Ömer'i adaletle bütün işinde,

Hak ve hakikatı buluver yeter."

Burada Hz.Ali'nin iki dilli ünlü kılıcı ile Hz.Ömer'in adaletine telmihte bulunulmuştur.

"Ali kimdi binen aşkın atına,

Kul içinde kul benzemez zatına,

Meleklerden üstün arşın katına,

Çıkıp Hakk'ın huzuruna varan var."

Bu dörtlükte Karabacak'ın en güzel telmihlerinden biri ile karşılaşıyoruz. O, pek az ipucu vererek Hz.Muhammed (s.a.v)'in Mirâç'a çıkışını anlatmaktadır.

2. Tarihi Konularla İlgili Olanlar :

Hemen her âşık, Türk tarihinin mühim olaylarını bilmektedir. Bunlar okur yazar olmasalar bile, kulaktan öğrendikleri bilgilerle bazı olayları dile getirmektedirler.

"Ali, düşman savaş açtı her yanda,

Türk, kavgayı bayram sayar cihanda,

Kocatepe, Sakarya, Dumlupınar'da,

Düşmanın dersini vereni düşün."

Âşığımız burada, adını zikretmediği halde, zaferlerini sayarak Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e işaret etmektedir.

"Zahmet sayma, vazifeyi, nöbedi,

Türk tarihe kötü isim komadı,

Kanuni, Yavuz'u, Fatih Mehmed'i,

Atıyla deryayı yaranı düşün."

Karabacak, üçüncü mısrada, Fatih Sultan Mehmed'in adını zikretmekle birlikte, sonuncu mısrada "Atıyla deryayı yaranı düşün" diyerek yine ona işaret etmektedir.

3. Hikaye Kahramanlarıyla İlgili Olanlar :

Karabacak, hikaye kahramanlarından, başta Mecnun ile Leyla olmak üzere çok sevilen birkaç tanesine temas etmiştir. Mecnun'un yalnızlığı temsil etmesi, yollara düşenleri dile getirmesi pek çok aşığa konu olmuştur. Ancak Karabacak'ın şiirlerinde Mecnun'un yanında sıkça Leyla'nın hatırlanması da dikkatlerden kaçmamaktadır. Bize göre, şiiri söyleyenin erkek olması, kendini Mecnun'a benzetmesi bunun başlıca sebebidir. Nitekim aşağıda görüleceği üzere Kerem'in yanında Aslı da pek az hatırlanmıştır.

Mecnun, örneklerimizin ilk dördünde çöllere düşmesiyle hatırlanmaktadır. Son iki dörtlükte ise gözünün görmediği ve çaresiz olduğu anlatılmaktadır.

"Onbeşinde düş güzelin peşine,

Mecnun gibi gezer kendi başına,

Yavaş yavaş gül açılır döşünde,

Uzanıp birini alasın gelir.

.....

Ali diyor gezdim gurbet ellerde,

Kerem gibi düştüm bitmez yollarda,

Mecnun gibi sahralarda çöllerde,

Gezdiğim sahrayı çölü de üzdü.

.....

Dilim feryad eder, derdi özüme,

Mecnun gibi düştüm çölün yüzüne,

Pevril gibi yaş doluşur gözüme,*

Şu benim gözümü silenim yokdur.

** Pevril: Aşk yüzünden deli divane olan, perişan hale düşen kişi. (Kelimenin aslının Behlûl'den geldiği sanılmaktadır. Behlûl; Allah aşkından dolayı deli divane olan sûfi, mecnun ve meczuplara verilen unvan.)*

Şahin gibi çıkar yüce dağlara,

Sefil bülbül gibi döner bağlara,

Mecnun gibi iner, ıssız çöllere,

Tufana tutulmuş, taze gül gibi.

.....

Onaltıda Mecnun oldum gülmedim,

İyi nedir, kötü nedir bilmedim,

Yirmisinde asker oldum dönmedim,

İki yıl uğraştım vatan işinde.

.....

Ali, gönlüm divanedir,

Mecnun gibi biçaredir,

Fani dünya pervanedir,

Bilir sırasını sırasını."

Karabacak'ın şiirlerinde görülen diğer bir hikaye kahramanı Kerem'dir. O'nun sevgilisi Aslı ise bir yerde onunla birlikte anılmaktadır.

"Ben Ali'yim kaçma âşığım sana,

Dedi, âşık mısın hakiki bana,

Dedim, Kerem oldum işte yanmaya,

Han Aslıyım deyi kucanı açtı.

Ali diyor : Gönlüm aşkın yanında,

Gönül dalgıç olmuş aşkın gölünde,

Cihan-ı âlemin tozlu yolunda,

Durmaz gönlüm gezer Kerem Kul gibi.

Ali diyor gezdim gurbet ellerde,

Kerem gibi düştüm bitmez yollarda,

Mecnun gibi sahralarda çöllerde,

Gezdiğim sahrayı çölü de üzdü."

Bu şiirlerinden ilk ikisinde Kerem'in yollara düşmesi, Aslı'nın peşinde gezip durması; üçüncü hanede ise Kerem'in yanıp kül olması anlatılmaktadır.

Netice olarak diyebiliriz ki, divan şairlerinde en güzel örneklerini gördüğümüz telmih sanatını saz şairlerimizde de, bilhassa az çok okur yazârlığı olan, İslâmi meseleleri bilenlerinde de görmemiz yadırganmamalıdır. Şiiri bir benzetmeler topluluğu olarak düşünürsek, bunların en basitlerini hiçbir bilgiye dayanmaksızın söylemek her zaman için çok kolay olmaktadır diyebiliriz. Yanağın güle, kaşların yaya benzetilmesi gibi. Ancak, bunların dışında öğrenilerek elde edilebilen bilgiler yardımıyla kurulan benzetmeler vardır ki, bunların çoğu telmih sanatının en güzel örneklerini teşkil eder. İşte Karabacak da bu yolda güzel örnekler veren bir halk şairidir.[11]

O'nun şiirinde yaygın olarak kullanılan ***"Benzetme ve Telmih"*** sanatlarının dışında ***"teşhis, intak, mübalağa v.b"*** sanatlarının da kullanıldığını görürüz. Teşhis ve intak sanatını şu örnek mısralarda görebiliriz:

"Bir gurup yatıyor, gumun üstünde,
Dalga yıkadıkça gum ağlıyordu."
"Ağacın irengi neşesi kaçmış,
Çırpınır o çamlar, dal ağlıyordu"
"Sızılar poyrazın kar çizim çizim,
Dün başın dumanla güleçti yüzün,
Senin de Ali gibi dertli mi özün?
Yüce dağlar yoksa bugün yaslımın?"

Mübalağa sanatının örneklerini de aşağıdaki mısralarda görebiliriz :

(11) Yurdanur Sakaoğlu, **Çağdaş Bir Âşık : Ali Karabacak ve Telmih Sanatı,** Millî Kültür, Sayı : 64, Nisan : 1989, s. 84-90.

"Asker oldum çok çalıştım bıkmadan,

Çok harp ettim yatağımdan kalkmadan,

Kılıç vurup düşman kanı dökmeden,

Büyük ordu bozdum zaferlerim var."

"Bu dünyanın aslı yalan,

Herkes ağlar, var mı gülen?

Bir ben değil cümle âlem,

Bütün borçdan şikayetçi."

"Kadir Mevlâ'm güldürmedin, ağlattın,

Gözüm yaşım sel eyleyip çoğalttın,

Babamı bıçağa verip doğrattın,

Yaraların seyretmek mi muradın?"

"İp çekmeden hep esgidi elimiz,

Gum çekmeden zahmetimiz zorumuz,

Kırk gün suya ısla bitmez kirimiz,

Nasibimiz hep pislikden kirden mi?"

BEŞİNCİ BÖLÜM
ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1. Genel Özellikler

Âşık Ali'nin şiirlerini kaydetmek üzere tuttuğu şiir defterinde kendi el yazısı ile yazılmış 302 adet şiiri elimizde mevcuttur. Bunlardan 298 adedi bu kitaba alınmıştır. Dört şiir tarafımızdan uygun görülmediği için esere alınmamıştır.

O'nun söylediği şiirlerin tamamı bunlardan ibaret değildir. Tahminlerimize göre en az yazıya geçirilen kadar şiirde söylendiği halde yazıya geçirilmediği için kaybolup gitmiştir. Âşığımızın yakın çevresinde bazı dörtlükleri ezbere bilinen bazı şiirler mevcudsa da tamamı bilinemediği için esere almamız mümkün olmamıştır.

Bu şiirlerin hane (dörtlük) sayısı itibarıyle dağılımı şöyledir:

a. Üç haneden meydana gelenler	10 Adet.
b. Dört haneden meydana gelenler	211 Adet.
c. Beş haneden meydana gelenler	54 Adet.
d. Altı haneden meydana gelenler	15 Adet.
e. Yedi haneden meydana gelenler	3 Adet.
f. Sekiz haneden meydana gelenler	2 Adet.
g. On haneden meydana gelenler	3 Adet.
TOPLAM	298 Adet.

Görüldüğü gibi şiirlerin büyük çoğunluğu dört haneden meydana gelmektedir. Onun akabinde beş haneden kurulanlar ve altı haneden kurulanlar sırayı almaktadır.

Sekiz ve on haneden meydana gelenler ise ***"Destan"*** tarzında yazılan şiirlerdir.

Üç şiir hariç diğerlerinin tamamında haneler dörtlüklerden teşekkül etmiştir. Şairimizin son dönemde yazdığı üç şiirinde, hanelerin mısra sayısı dörtten fazladır. Bunlar kendine göre ezgiyle söylediği, türkü tarzında yazılmış şiirlerdir. Bunlardan ikisinde haneler beşer mısradan, birisinde de altışar mısradan teşekkül etmiştir.

Âşık Ali'nin şiirlerinin hemen hemen tamamı 8'li ve 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Sadece birkaç tanesinde 14'lü kalıbın kullanıldığı görülmektedir.

11'li hece ölçüsüyle yazılanlarda duraklar; 6 + 5 = 11 ; 4 + 4 + 3 = 11 ya da her iki durak karışık olarak birlikte kullanılmış şekildedir.

8'li kalıplarda ise duraklar; 4 + 4 = 8 veya 5 + 3 = 8 şeklinde kullanılmıştır.

6 + 5 = 11'li Durak :

Ben bir güzel gördüm,/ ahu bakışlı,
Top top kiprikli de / yay gibi kaşlı,
Kiraz gibi dudak / bir inci dişli,
Ağzındaki dili / bala benziyor.

4 + 4 + 3 = 11'li Durak :

Bizim eller / Adana'ya / inerdi,
Beşyüz çadır / bir araya / konardı,
İlkbaharda / Toroslara / dönerdi,
Bizi bura / devre attı / yolumuz.

6 + 5 = 11 ve 4 + 4 + 3 =11 Karışık Durak :

Yalın kılıç yüzmüş / derya boyunda, (6 + 5 = 11)
Palası boyanmış / düşman kanında, (6 + 5 = 11)
Ecdadım kan dökmüş / topraklarında, (6 + 5 = 11)
Al bağrağım / dalgalanacak / Kıbrıs'ta.(4+4+3=11)

4 + 4 = 8'li Durak :

Düşüncesiz / gezemedim,
Ben bu sırrı / çözemedim,
Üçtü birin / yazamadım,
Biri anam / biri yavrum.

5 + 3 = 8'li Durak :

Hoş olur göğsün / açarken,

Dolmuş badesin / içerken,

Sevdiğin görüp / geçerken,

Sallanır güzel / sallanır.

Âşık Ali, şiirlerini ***"Koşma, destan, semai ve türkü"*** dediğimiz nazım şekillerine göre yazmıştır. Koşmalar çoğunluktadır.

Bu şiirlerdeki kafiye yapısı (şeması) aşağıda gösterilen biçimlerdedir:

I	I	III
---------- a	---------- a	---------- x
---------- b	---------- a	---------- a
---------- a	---------- a	---------- x
---------- b	---------- b	---------- a
---------- c	---------- c	---------- b
---------- c	---------- c	---------- b
---------- c	---------- c	---------- b
---------- b	---------- b	---------- a
---------- ç	---------- ç	---------- c
---------- ç	---------- ç	---------- c
---------- ç	---------- ç	---------- c
---------- b	---------- b	---------- a

2. Kafiye Yapısı

Bilindiği gibi halk şiirimizde daha çok yarım kafiye kullanılmaktadır. Bunda şiirlerin önceden bir hazırlık yapılmaksızın irticalen söylenmesinin payı büyüktür. Yarım kafiyeden sonra en fazla kullanılan kafiye ise tam kafiyedir.

Âşık Ali'nin şiirlerinde de en sık kullanılan kafiyenin yarım kafiye olduğu görülür. Bunu tam kafiye diğer kafiye çeşitleri izler.

Kafiye Örnekleri :

Yarım Kafiye :

Dokuz aydır gövdesinde götürdü,

Zahmet çekip, müddetini yetirdi, "r" Yarım Kafiye.

Hakk'ın emri şu dünyaya getirdi,

Unutulmaz, unutamam ben anam.

Edirne'yi ver sözüne,

Kırklareli'ni yüzüne, "z" Yarım Kafiye.

İstanbul ela gözüne,

Değmez gözünü gözünü.

Ne mutluyum Türk oğluyum, Türk oldum,

Talebeyim çok çalıştım ders bildim, "l" Yarım Kafiye.

Bu kürsüde konuşmaya söz aldım,

Bütün bu hayatım hocama borçlu.

Tam Kafiye :

Bu virane gönlüm bahar çağlıdır,

Dışım dertle içim aşkla dağlıdır, "ağ" Tam Kafiye.

Yanık kalbde Hakk'ın nârı bağlıdır,

Açın bakın ciğer yanmış kül gibi.

Gövel ördek gibi göllerde yüzmüş,

Telli turna gibi eğrilce düzmüş, "üz" Tam Kafiye.

Elâ gözlerini ne güzel süzmüş,

Giyinmiş de yeşil ile al ile.

Bakdım o dağlara yükseği kardı,

Engin orman yalçın kayalar vardı, *"ar" Tam Kafiye.*

Denizin o hali ruhumu sardı,

Sanki yaslı beni üzmeye durdu.

Zengin Kafiye :

Açarsak bu sırrı dermisin hata,

Süpürge dincelmiş boş yata yata, *"ata" Zengin Kafiye.*

Örümcek ağ örmüş toz ata ata,

Boş bulmuş meydanı oynaşıyordu.

Yuvadan ayrılan çekmez mi acı?

Dağılmış dört yana bak gardaş bacı

Feryattır acının bir nevi ilacı, *"acı" Zengin Kafiye.*

Ötüşürken dinleyesin dilini.

Tunç Kafiye :

Atlı yaya gir gör kim kalmış emin,

Doğruya hazırdır hakaret zemin, *"emin" Tunç Kafiye.*

Yalancı toplaşıp ederse yemin,

Bu suç hakimde mi yeminde midir?

Ali diyor, nerde ecdadın, atan,

Şehitler kanıyla yoğrulmuş vatan, *"atan" Tunç Kafiye.*

Her dalın altında bir şehit yatan,

Şu atanı pis etmesen güzelsin.

ALTINCI BÖLÜM

ÂŞIK ALİ'NİN ŞİİR DİLİ

Bilindiği gibi şairlerin ana malzemleri dildir. Dili kullanma konusundaki becerileri ve maharetleri sayesinde şairlik mertebesine çıkmış insanlardır onlar... Ancak, halk şairlerinin kullandıkları dilin sade halk Türkçesi olduğu da bilinmektedir.

Halk şairleri yetenek ve bilgi birikimleriyle paralel olarak dili kullanma konusundaki başarılarını ortaya koyarlar. Bunun yanı sıra onların dil ve anlatımlarını renklendiren bazı başka hususlarda vardır. Mahalli söyleyişler, mahalli kelime ve kavramlar, atasözleri ve deyimlerden faydalanma v.b gibi çeşnilerle anlatımlarına güzellik katmaya çalışırlar.

Âşık Ali'de kullandığı sade halk Türkçesini göçebe Türklerin (Yörüklerin) söz dağarcığıyla zenginleştiren bir mahallî söyleyişle desteklenmesini ve güzelleştirmesini bilen bir âşıktır. O'nun şiir dilinde de atasözleri, deyimler, vecizeler, eski ve yeni kavram ve kelimeler önemli bir yer tutar.

1. Mahallî Söyleyiş

Âşık Ali'nin mısralarında mahallî söyleyişe oldukça çok rastlanır. Pek çok kelime içinde yaşadığı yörük aşiretinin günlük hayatta kullanıldığı şekliyle onun şiirine girer. Kültür Türkçesinden farklılaşma yaygın olarak k -g ve t - d değişmeleri şeklinde karşımıza çıkar. Bunun dışında başka mahalli söyleyiş örneğinin ancak az bir miktarını burada misal diye veriyoruz:

Erkeğin modası kıl ile saçdır,

Vasvını davşıyan er nerde hani?

* * * * *

Âşk uruhda gizli yakar bilinmez,

Sevgi bir ürüzgâr eser görünmez.

* * * * *

Sızılar poyrazın kar çizim çizim,

Dün başın dumanka güleçti yüzün,

Senin de Ali gibi dertii mi özün?

Yüce dağlar yoksa bugün yaslımın?

* * * * *

Çıktım gıra bir his durma yaz diyor,

Çekdim devter, gâlem yazmaya durdum.

* * * * *

Ben osandım eziyetten çileden,

Bir üzüntü eğsik olmaz sineden,

* * * * *

Sadetin unutan helbet deliler,

Benim havlıdaki adi çalılar.

* * * * *

Ali ne söylesen hepisi boşa,

Yalançı her davım hazır savaşa.

* * * * *

Gul gahı hançerdir galbim işledi,

Bitdi takat, guvat beni boşladı.

2. Mahallî Kelimeler

Âşık Ali'nin konuştuğu günlük dilde ve şiir dilinde genel dilden/kültür Türkçesinden farklı nitelikte, Türkçe olduğu halde kültür Türkçesi'ne girememiş kelimede çoktur. Belki bu kelimelerin tamamı sadece onun yaşadığı çevrede kullanılan kelimeler olmayıp, başka mahallî çevrelerde de kullanılan kelimelerdir. Ancak, bir bölümü ise sadece göçebe Türklerin lügatine özgü kelimelerdir. Bazı örnekleri şöyle sıralayabiliriz:

Ağaçlar açılmış çamlar gömgöktü,

Tabuhatı şöyle süzmeye durdum,

(Gömgök : Yemyeşil)

Keloş derler gontorolun adına,

Gontorollar hep yağırdan kelden mi?

(Yağır : Kel, saçı olmayan)

* * * * *

Kendi sofrandaki kuru bazlama,

Gurbet elde taze baldan eyiymiş,

(Bazlama : Yufka ekmeğinin küçüğü)

* * * * *

Ne hakikati tasdik ne inkar suçа,

Kösteği goparan sokağa dalmış,

(Köstek : Eşek ve benzeri hayvanların ayaklarını birbirine bağlamaya yarayan ip.)

* * * * *

Gonuştur kör, topal, samıt dilini,

Dokdur, hekim ister her an zulümü.

(Samıt : Dilsiz, konuşamayan).

* * * * *

Boş bulursa yem haran,

Doymas garnı, eşşek olur.

(Harar : Büyük çuval)

* * * * *

Bahranamız gider yayla yolunda,

Guşlar name döker ardıç dalında,

(Bahrana : Göç halindeki oba kervanı).

* * * * *

Arkacına gatar tülü çökerdi,

Sağmal gelir, yoz yerinden kakardı.

(Arkacına : Arka tarafa,

Tülü : Bir cins deve,

Sağmal : Kuzulamış, sağılan koyun,

Yoz : Kuzusuz koyun.)

3. Atasözleri, Vecizeler ve Deyimler

Atasözleri ve deyimlerin anlatımı güzelleştiren ve güçlendiren unsurlar olduğunu biliriz. Gerek şair, gerekse yazarlar eserlerinde mümkün oldukça bu unsurlardan her fırsatta yararlanmak isterler. Divan şairlerinde olduğu gibi halk şairlerinde de bu gayreti görmek mümkündür.

Atalarımızın yüzyıllardır süre gelen bilgi, tecrübe ve birikimlerinin sonucu olan atasözleri, onlara benzeyen güzel ve özlü sözler olan vecizeler ile etkili anlatım araçları olan deyimler, şiirlerin oluşumunda şairlerin, âşıkların vazgeçemedikleri kaynaklardır. Âşık Ali'nin şiirinde de çok fazla sayıda olmamakla birlikte atasözü ve deyim örneklerine rastlarız.

a. Atasözleri :

Atasözleri, bazen bir şiirin bünyesinde yoğunlaşırken, bazen de çeşitli şiirlerde serpilmiş vaziyette karşımıza çıkmaktadır.

Önce bir şiirin bünyesinde toplanan atasözlerini gösterelim. Buna en güzel örnek 63. sıradaki şiirdir:

Her gulun bir suçu olur,

Yalanc'olur, yağcı olur,

Doğrusöz çok acı olur, **(Doğru (hak) söz (ağıdan) acıdır.)**

Derler idi doğruyumuş.

Dört mevsimin bir güzdür,

Gış devretti, .bahar yazdır,

Gara günün ömrü azdır, (Kara gün kararıp kalmaz)

Derler idi doğruyumuş.

Hilec'olma gusur gelir,

Doğru çalış huzur gelir,

Gul sıkışır, Hızır gelir, (Kul sıkılmayınca Hızır yetişmez)

Derler idi doğruyumuş.

Ali, dünya durmaz döner,

Kimi iner, kimi biner,

Gün doğmadan neler doğar, (Gün doğmadan neler doğar)

Derler idi doğruyumuş.

Değişik şiirlerde dağınık vaziyette karşımıza çıkan atasözü örneklerini de şöyle gösterebiliriz :

Bülbül altın gafesde gönüllü durmaz,

Muradı bir dala gonduğu günde.

(Bülbülü altın kafese koymuşlar da ah vatanım! Demiş.)

* * * * * *

Elin bir kılını yaparken âsâ,

Gaybeder kendinde merteği görmez.

(Pireyi deve yapmak ve Elin gözünde çöpü görür de,

kendi gözündeki merteği görmez.)

* * * * * *

Ne ortadan, ne ayaktan,

Ali baştan şikayetçi.

(Balık baştan kokar).

* * * * * *

Kork Allah'tan korkmayandan şer gelir.

(Kork Allah'tan korkmayandan).

b. Vecizeler

Altın yere düşmeyinen paslanmaz,

Sade giyer güzel fazla süslenmez,

(Altın yere düşse de yine altındır).

* * * * * *

Göründüğün gibi ol, olduğun gibi görün.

(Ya olduğun gibi görün, ya göründüğün gibi ol.

Hz. Mevlâna.)

* * * * * *

İki körün bir değneği,

Sana ölüm ilayık mı?

("İki körün değneği olmak" muhtelif yerlerde çeşitli kişilerce kullanılmıştır.)

c. Deyimler

Anam beni kara günde doğurdu.

(Kara günde doğmak)

* * * * * *

Gönlüm çok incedir, nem alır sözden,

(Leblebiden nem almak)

* * * * * *

Ben gidişin kurşun sıkan izime.

(İzine kurşun sıkmak)

* * * * * *

Hırs bürümüş zâlimlerin gözünü.

(Gözünü hırs bürümek)

* * * * * *

Döner gözü eli kana yaklaşır.

(Gözü dönmek)

4. Yeni Kelime ve Kavramlar

O'nun şiirinde eski kelime ve kavramları pek göremeyiz. Yaşayan halk Türkçesi'ni kullanan Âşık Ali'nin dilinde çağın ve hayatın gereği olarak dilimize girmiş, halk şiirinde yeni sayılan kelime ve kavramlar da vardır. Bunlardan fazlaca kullanılan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

a. Atom - Füze

Şu atom çağında füze yolunda

Adalet esirdir gülün elinde.

* * * *

Düşmanda eylence füze atması

Akıla hayrandır aya getmesi.

* * * *

Dünyada hükmeden atom yarışı,

Zamanın kazancı fen ile işi.

b. Demokrasi - Cumhuriyet

Din ilkeye aykırı, hürriyet kısık,

Demokrasi yaşıyoruz nerede bu hak.

* * * *

Demokrasi derken bizde adı var,

Her dârenin ayrı ayrı gurdu var.

* * * *

Demokrasi, Cumhuriyet temeli,

Hak, hukuk gözetmek azmi emeli,

Saygıyla hatırla kuran Kemal'i,

Ne güzel idare bak Cumhuriyet.

c. Moda - Aydın

Hürriyetli, modalı medeni asır,

Aydınlar suç yapmaz, cahilde gusur (!)

* * * * *

Ali bu toplum sükseye alışmış,

Hep moda delisi yolundan çıkmış.

* * * * *

Modaya soyunduk hep hasta düştük.

* * * * *

Moda denen mikrop vatanı sardı,

Giyimde devrim Batı'dan geldi.

ç. Reform

Ahlâk reformu bizde kökleşti,

Batının kültürü toplumu aşdı,

Ekseriyet şimdi çıplağa geçdi,

Açık, kapalıya gülmeye durdu.

YEDİNCİ BÖLÜM
ŞİİRLERİNDE İŞLEDİĞİ KONULAR

1. Başlıca Konular

Bilindiği gibi halk şiirimizin hayatla bağları güçlüdür. Şairler çevrelerinde ve hayatlarında gördüklerini ve yaşadıklarını şiirlerine aktarırlar. Böylelikle bir şairin eserlerine bakıldığı zaman, yaşadığı devirdeki her türlü realiteyi, gelişmeyi ve anlayışı görebiliriz.

Halk şiirinde duygu ve hayal de güçlü olmakla birlikte; özellikle yaşanılan hayat ve onun gerçeği çok belirgin olarak şiire konu olur.

Âşık Ali de bir halk şairi olarak; aşktan ıstıraba, hicivden alaya, nükteye, millî çoşkulardan, hayattan şikayete kadar her konuda şiir atını koşturmaya çalışmıştır. Bazen aktüel bir konu, bazen sosyal bir konu onun dilinde şiire dökülmüştür. Bu bazen dinî bir konu ya da millî bir konu da olabilir.

a. Millî Konular

Ağırlıkla işlenen konulardandır. Şu örnekle yetinelim:

"Vatana hizmettir sevabın piri,

Cephede aslandır Türklerin eri,

Ne kadar sevapdır o nöbet yeri,

Bekle sevabını alıver yeter."

b. Dinî Konular

Bazen ise dînî bir bakışla konu işleniverir :

"Kâdir Mevlâ'm her varlığı hoş vermiş,

Uzun gısa ayrı ayrı yaş vermiş,

Her varlığa kendi gibi eş vermiş,

Halk eden Hüdâ'nın varı ne güzel."

c. Hâlden Memnun Olmama

Âşık Ali, toplum hayatımızda kendi değerlerimizin hâkim olmasını ister. Batı kültürünün toplumu etkilemesi ve batıyı taklit onu rahatsız eder ve bu şiirine konu olur:

"Ahlâk reformu bizde kökleşti (!)
Batının kültürü toplumu aştı,
Ekseriyet şimdi çıplağa geçti,
Açık, kapalıya gülmeye durdu."

O, hal ve gidişattan hiç memnun değildir ve bu hususta şiirine konu olur:

"Geç kalmışım şu dünyaya gelmeye,
Ben gelmeden ahlâk bitmiş sır bitmiş,
Hakikat göç etmiş yalan dünyadan,
Namus bitmiş, haya bitmiş, ar bitmiş."

Diğer bir dörtlüktede yine halden memnun olmayış vardır :

"Sürme çekmiş gözlerini süzüyor,
Boya çalıp, ağzın yüzün bozuyor,
Bol dünyada çiv'üstünde geziyor,
Akıl ermez sosyetenin işine.."

Halden memnun olmayışı onu mutsuz eder ve bu duygularla bazen geçmişe sığınır, doğduğuna pişman gibidir.

"Elimd'olsa şu cihana gelmezdim,
İnsanlığın vahşetini görmezdim,
Dünya günah deryasıymış, dalmazdım,
Neyleyeyim beni bura salan var."

ç. Cehalet Karşıtlığı

Âşık Ali, cehalete düşman ve ilim sevgisiyle dolu bir kişidir. Cahilliğe şiddetle karşı çıkar:

"Cahilin sözü tozdur dumandır,

Zehirdir her sözü katle fermandır,

Âlimin her sözü derde dermandır,

Alana şifadır sözü âlimin.."

d. Köy ve Köylü

Âşık Ali, kendisinin de içinde bulunduğu köy ve köylüyü de şiirlerine konu etmiştir. O'nun dertlerini, sıkıntılarını, yalnızlığını ve garipliğini bütün gerçekliğiyle gözler önüne sermiştir. Ancak, bu bazılarının yaptığı gibi onların fakirliğini sömürerek, istismar ederek değildir. Toplumu bölme, parçalama gayesine yönelik köy edebiyatı teranelerinden farklı ve gerçekçi bir yaklaşımla...

"Soran olmaz şu köylünün halini,

Kim gelirse vur köylüye köylüye,

Yiye, yiye bitirdiniz malını,

Çaktırmadan sar köylüye köylüye.."

"Ali, mebuslara az maaş yetmez,

Koltuğu terk etmek hoşuna gitmez,

Söz verir köylüye sözünü tutmaz,

Oy istersen koş köylüye köylüye.."

e. Varlık Sevgisi

O'nda, toplumumuzda manevi bir duygu olarak gelişen ve hayat felsefemize yerleşmiş olan ***"Varlık Sevgisi"*** vardır. Bu sevgi Yunus'da ***"Yaradılanı severiz, Yaradan'dan Ötürü"*** şeklinde ifade bulmuştur. Âşık Ali'nin bakışı'da aynı doğrultudadır:

"Kâdir Mevlâ'm her varlığı hoş vermiş,

Uzun-kısa ayrı ayrı yaş vermiş,

Her varlığa kendi gibi eş vermiş,

Halk eden Hüdâ'nın varı ne güzel.."

f. Tabiat ve Toprak

Şiirimizde önemli bir yer tutan tabiat ve toprak sevgisinin de Âşık Ali'nin önemle işlediği konular arasında olduğunu görüyoruz. Tabiat sevgisini ve özlemini bir şiirinde şöyle dile getirir :

"Coştu deli gönül yine çağladı,

Gençlikte gördüğü yerlere doğru;

Lâlesi, sümbülü, gülü açılmış,

Kadife misali kırlara doğru.."

Benzer duygular pek çok şiirde işlenmiştir. Bir diğer örnek ise şöyledir:

"Açılır her taraf çiçek lâl'olur,

Ağaçlar silkinir yeşil dal olur,

Bülbül güle âşık coşar del'olur,

Saymakla biter mi tadı baharın.?"

Toprak konusundaki değerlendirmesini de şu dörtlükte buluyoruz :

"Toprağın değeri saymakla bitmez,

Yaradılan varlığın tümü topraktan,

Yer yüzüne halk edilen canlının,

Irızgı, yiyeceği, yemi topraktan.."

Bir başka şiirinde de yine toprak konusu işlenir :

"Ali diyor, geçti çağım,

Toprak ağa, ben çırağım,

Toprak benim son durağım,

Ben topraktan toprak benden.."

g. Şekil-Öz

Âşık Ali, maddeden çok manaya, şekilden çok öze önem verir. Aslında bizim geleneksel hayat anlayışımızın temelinde de bu duygu vardır. Bu bizim insanımızın dünya ve hayat görüşünün temel esaslarındandır. İşte, bundan dolayı O, insan ve eşyayı şekliyle, dış görünüşüyle değil, özüyle, ruhuyla değerlendirir:

"Fiyakan yerinde güzel süsün var,
Dilin datlı gayet şirin sözün var,
Kurt düşmüş içine çürük özün var,
Sokaklarda gıybet eden ben miyim?"

ğ. Hayat

O, sosyal konulu şiirlerinin büyük bir bölümünde hayatı yorumlar. Bazen iyi, bazen kötü yönleriyle dile getirdiği hayatı, aslında güzel ve çirkin taraflarıyla bir bütün olarak görür :

"Hayat bir evsane gibi,
Bazı tipi bazı kışdır,
Bir bakarsın ürya gibi,
Hemi datlı, hemi hoşdur.

Bir bakarsın baldan datlı,
Bir bakarsın felaketli,
Hem karışık hem hikmetli,
Bazı dolu bazı boşdur..."

Biz başka şiirinde de yine hayata bakışını buluruz:

"İnsanoğlu bu cihanda,
Bazı güldü baz'ağladı,
Anlaşılmaz bir sırrı var,
Yüzü güldü göz'ağladı.."

Diğer bir şiirinde ise buna benzer görüşlere yer vermesine rağmen, hayatın şaşmaz şartı olan mücadeleden bahseder. Yani hayatı bir mücadele olarak görür. Gerçekte de öyle değil mi? Mücadele edemeyenler için hayat ve yaşamak diye bir şey zaten yoktur.

"Dünya kula datlı ne kadar hoştur,

Düşündüm, aslı yalandır, boşdur,

Hayat mücadele sonsuz savaşdır,

Bu sırrın aslını bir tadan bilir.."

h. Dert ve Istırap

Âşık Ali'nin şiirlerinde dert ve ıstırapta büyük yer tutar. ***"Yalan"*** olarak nitelediği dünyaya sanki dert çekmek için gelmiştir. Bu dertlerini çekmiş olduğu maddi sıkıntı ve gurbet acıları daha da artmıştır. Bir dörtlüğünde bununla ilgili olarak şöyle seslenir :

"Kahpe dünya üç şeyinden gülmedim,

Biri gurbet, biri yokluk, biri dert,

Hiç birinden bir gün fırsat bulmadım,

Biri gurbet, biri yokluk, biri dert."

Bir diğer dörtlüğünde ise:

"Şu yalan dünyaya dert ile çıkdım,

Açınca gözümü virana bakdım,

Nice gamlı günde ızdırap çekdim,

Derdimi yalınız yaradan bilir."

Diyerek, tâ baştan dertli olduğunu, bunun âdeta kederi olduğunu, anlatmak ister. Başka bir şiirinde ise bu dert ve sıkıntıların sonucu olarak, dünya ve hayattan hoşnut olmadığını söyler :

"Kahpe dünya sana geldim, gülmedim,

Sohbet edip, muhabbete dalmadım,

Kabahatım nedir, bunu bilmedim?

Nedir bu garazın kuluna Mevlâ'm?

Ali der; bu acı ne zaman biter,

Ciğerim yanıyor, dumanım tüter,

Çektiğim kār etti canıma yeter,

Biraz acı bari kuluna Mevlâ'm."

O, bu dertleri gizli gizli çekmiş ve için için yanmıştır. Bütün acısını içine atmış, ancak bazı zamanlar "aşağıdaki dörtlükte de görüleceği üzere" derin bir coşkuyla bunları dile getirmekten de geri kalmaz.

"Ben Ali'yim kimseye yok zârarım,

El ne bilsin için için yanarım,

Yaz, baharda belli olmaz kararım,

Âşıkların del'olduğu zamanda."

1. İçtimaî Mevzular

Âşık Ali, din ve imandan ayrılanlara olduğu gibi, iki yüzlü sahte Müslümanlara da çatar. O riyakârları değil, samimi ve iyi niyetli Müminleri sever. Bununla ilgili olarak bir dörtlüğünde şöyle der :

"Ali, nere baksan münafık dolu,

Zayıfdır imanı, dini şüpheli,

Üç devir tesbihle meşguldür eli,

Dışı sofu, içine bak melundur.."

İçtimai gelişmelerle de yakından ilgilenen Âşık Ali, bunları kendi hayat görüşünden geçirerek değerlendirir. Gözlem ve yorumları bizim Millî değer yargılarımızın da normal bir sonucudur. Çünkü o Türk ve Müslüman olarak kalmamızı düşünür. Her toplumun değer hükümlerinin haliyle farklı olacağını çok iyi bilir. Bir dörtlüğünde :

"İnsan ayrılmış hukukdan,

Hayır beklenmiyor halkdan,

Ne ortadan ne ayakdan,

Ali baştan şikayetçi.."

Diyerek hayatın genelinden memnun olmadığını anlatır. İnsanların doğruluktan ayrılmalarına ve çeşitli müesseselerin bozulmasına da üzülür. Bir şiirinde:

"Ahlâk maddileşti, inanç da bitti,

Din, iman, vicdan eridi gitti,

Bir kısım sapıttı, inkara gitti,

İnkara gidenler puttan da kötü.."

Diğer bir şiirinde ise bu gelişmeleri şöyle izah eder :

"Zaman kötüledi bozuldu millet,

Küçüğe sevgi yok, büyüğe hörmet,

Şimdi moda oldu fayizle rüşvet,

Uzandı rüşvete el yavaş yavaş,

Kadınlar gözünü modaya dikti,

Namus, haya açıldı, meydana çıktı,

Ar, namus kayboldu, ortadan kalktı,

Döküldü fuhuşa ırz yavaş yavaş..."

i. Siyasî Konular

Zamanın siyasal ve ideolojik gelişmelerini de dikkatle takip eden Âşık Ali'nin son şiirlerinin konusuda bunlardır. Benliğinden ve değerlerinden kopan bir kısım gençlerimize üzülür ve onları bu hale getiren akıl hocalarına şiddetle çatar. Bu tür hareketlerin başlangıç yıllarına ait izlenimlerini şu dörtlüğünde görüyoruz.

"Kimi araba kaçırır, kimisi uçak,

Kimi bomba kullanır, kimisi bıçak,

Kimi katil, soyguncu, kimi de kaçak,

Arayanı hiç yok, soranı kimdir?"

Daha sonra hızla gelişen ve alevlenen anarşi döneminde yine çeşitli şiirler yazmıştır. Bunlardan birisi :

"İnancın kaldırıp atmış,

Allah'ını inkar etmiş,

Hayvan gübresinde bitmiş,

Tabiatın mantarları.

Hayin, sapık safsatanlar,

Hergün eylemlere dalar,

Bankla soyar, para çalar,

Şu uygarlık hayvanları.

Bundan fazla olmaz cahil,

İnkar edip olmuş kafir,

Hepsi olmuş Ebu Cehil,

Ahir zaman şeytanları.

Ali diyor, belli sırrı,

Esaretin öncüleri,

Camiye kor bombaları,

Din ve millet düşmanları.."

Bir diğer şiirinde ise şu görüşlere yer verir :

*"**Milliyetçi anârşisttir** diyenler,*

Türlü türlü Urus haltı yiyenler,

Maske giyip, bankaları soyanlar,

Savaş için silah düzen bizden mi?

Halk Ordusu ism'altında çıkanlar,

Polise, orduya silah çekenler,

Sabotajla uçak-gemi yakanlar,

Memlekete zarar açan bizden mi?

Barış kuşu olup, hergün ötenler,

Orak-Çekiç gölgesinde yatanlar,

Türk'ün bayrağını çekip yırtanlar,

Vatanına hayin olan bizden mi?

Tarihini kültürünü bozanlar,

Ejdadına küfür edip, gızanlar,

Lenin, Mao diye ürüp gezenler,

Düşün Ali bu Moskoflar bizden mi?"

j. Şiirlerin Tasnifi

Âşık Ali'nin bu kitaba alınan şiirleri bir sonraki bölümde şu başlıklar altında verildi :

1. Aşk şiirleri,
2. Tabiat şiirleri,
3. Sosyal konulu şiirler,
4. Millî konulardaki şiirler,
5. Dînî konulardaki şiirler,
6. Ayrılık ve gurbet şiirleri,
7. Dert ve ıstırap şiirleri,
8. Çeşitli konulardaki şiirleri,
9. Son dönem şiirleri,
10. Evladıyla (şiirle) mektuplaşma.

Bu sıralamadanda anlaşılacağı üzere O, halk şiirimizde öteden beri işlenegelen hemen her konuyu ele almıştır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ŞİİRLERİ

1. AŞK ŞİİRLERİ

01⇒ **Â**şıklardan kim gülmüşdür dünyada,
Ben âşıksam keder benim hakkımdır,
Gadir Mevlâ'm böyle yazmış yazımı,
Irazıyım gader benim hakkımdır.

Hep âşıklar gurbet gezer tur eder,
Aşk ateşi yakar galbin nâr eder,
Bülbül gibi feryat eder zâr eder,
Ben susamam bu zâr benim hakkımdır.

Âşık olan inkar etmez pirini,
Ömür boyu çeker âşkın zorunu,
Hiç kimseye söyleyemem sırrını,
Usul bizde bu sır benim hakkımdır.

Ali diyor gönül nasıl bağlanır,
Anlamayan alay edip eğlenir,
Aşk tatlıdır seve seve ağlanır,
Akan yaşlar, bu sel benim hakkımdır.

02⇒ **S**evgi içten doğar buna gülünmez,
Aşk baldan tatlıdır misli bulunmaz,
Elde serserinin önü alınmaz,
Biz söyleriz gülen gülsün bize ne.

Aşk, gula Mevlâ'dan verilen bir pay,
Uruha gıdadır gönüle galay,
Nice serseriler ederler alay,
Biz söyleriz, gülen gülsün bize ne.

Deve, balı bilmez, dikeni dişler,
Gülden ne anlasın çöldeki guşlar,
Aşığı zem eden kötüler, piçler,
Biz söyleriz, gülen gülsün bize ne..

Ben Ali'yim aşkla gönlüm eylerim,
Aşkın lezzetinden coşar söylerim,
Elde enayi çok, gülmüş neylerim,
Biz söyleriz gülen gülsün bize ne..

03⇒ **G**irmiş bahçeye salınır,
Gezer Sallanı sallanı,
Yanağında bir dutam gül,
Kokar nazlanı nazlanı.

Mesdetmiş, cihanı âlemi,
Gaşları gudret gâlemi,
Ağzında sırrı kelamı,
Ezer ballanı ballanı.

Keymiş yeşilin, alını,
Saçların ipek telini,
Dutmuş çeşmenin yolunu,
Gider Sallanı sallanı.

Ali golunda burmayı,
Unutdum aslın sormayı,
Sevdiğine söz vermeyi,
Bilir telleni telleni.

04⇒ **O**nbeş, onaltıdır daha yaşları,
Omuzuna sığmaz ipek saçları,
Kipriğinen cenk ediyor kaşları,
Yavaş bak ceylanım ben yaralıyım.

Mevlam vermiş ela göze sürmeyi,
Keyinmiş üsdüne telli sırmayı,
Güzellikde geçmiş telli turnayı,
Gel etme, ceylanım ben yaralıyım.

Kibar oturuyor, bozuk kalkmıyor,
Her halin bir sevgi galbden çıkmıyor,
Biçime düşmezse yüze bakmıyor,
Dert etme ceylanım ben yaralıyım.

Sığın etli, güzel, orta boyludur,
Var bir asaleti, temiz huyludur,
Yanağın gonca gül, kaşın yay mıdır?
Vurm'okun ceylanım ben yaralıyım.

İpek saçın sallanıyor saz gibi,
Mah cemalin gül gülüsdan yaz gibi,
Her halin bir sevgi yakar köz gibi,
Gel yakma ceylanım ben yaralıyım.

Ali diyor; bu da geldi başıma,
Kurban olam kipriğine gaşına,
Kölen olam düşür beni peşine,
İncitme ceylanım ben yaralıyım.

05⇒ Kehribar dudak, inci dişleri,
Lokma göz, top kiprik, gara gaşları,
Sırtına dökülmüş samur saçları,
Aklımı başımdan aldı bir güzel.

Gördüm keklik gibi gayarak çıkdı,
Gövel ördek gibi gürledi kalkdı,
Tor bir ceylan gibi gaykıldı bakdı,
Hayali gözümde galdı bir güzel.

Güvercin topuklu bir civan belli,
Bir garış gerdanlı püsgürme benli,
Bıldırcın baldırlı bembeyaz tenli,
Serimi sevdaya saldı bir güzel.

Ali der görüşün, eyledim nazar,
Mevlâm hoş yaratmış ne gadar güzel,
Gören aşıkların bağrını ezer,
Hürriyetim elimden caldı bir güzel.

06⇒ Gövel ördek gibi göllerde yüzmüş,
Telli durna gibi eğrilce düzmüş,
Ela gözlerini ne güzel süzmüş,
Keyinmiş de yeşil ile al ile.

Keklik gibi gözlerinin sürmesi,
Yanağına işletmiş sanki elması,
Sümbül gibi siyah saçın burması,
Bağlamış da bir ebrişim tülüne.

Hak öğmüş yaratmış, ne gadar güzel,
Gerdanı bir garış cerene benzer,
Tavuz kuşu gibi ne gadar güzel,
Süslenmiş de çeşit çeşit gülünen.

Ali diyor, her gün bakıp durasın,
Hak nasip ede de murad eresin,
Yer yüzünde böylesini sorasın,
Bal akıyor dudağından diline.

07⇒ **O**nbeş, onaltıya benziyor yaşı,
İnci mi, mercan mı ağzında dişi,
Ela göz üsdünde yay gibi gaşı,
Yay gibi gaşları hilale benzer.

Seni gören aşık geçmez mi serden?
Boy orta, et sığın, ten beyaz gerdan,
Binbir çeşit koku almış bahardan,
Kokar burcu burcu bahara benzer.

Baharda gül gibi pembe yüzleri,
Cana can gatıyor ela gözleri,
Bülbül avazından datlı sözleri,
Kesgin bakışları doğana benzer,

Ali bu güzelin halini sorsak,
Görmeyen varısa bir görmek gerek,
Kiraz gibi dudak, gül gibi yanak,
Petek gibi vücut bir bala benzer.

08⇒ **D**edim, dilber uzat tutam elinden,
Dedi, ben' eyleme çekil yolumdan,
Dedim, sarılayım ince belinden,
Bakdı deli diye gülerek geçdi.

Dedim, güzel keymiş yeşil alın var,
Dedi, bakın işde burda deli var,
Dedim, aşıkların sende gülü var,
Eğdi yüzün bana solarak geçdi.

Dedim, oğul balı değmiş diline,
Dedi, müstehaksın şimdi ölüme,
Dedim, ölsem n'olur senin yoluna,
Ne belasın deyip vay benden gaçdı.

Ben Ali'yim gaçma, aşığım sana,
Dedi, aşık mısın hakiki bana,
Dedim, Kerem oldum işte yanmaya,
Han Aslı'yım deyi gucağın açdı.

09⇒ **K**eyinmiş çıkmış bir güzel,
Gelir salını salını,
Konya'yı versek de değmez,
Saçın telini telini.

Afyon'u olsak yoluna,
Eskişehir'i goluna,
Bursa'yı ince beline,
Deymez belini belini.

Dönsek Uşağ'ın yoluna,
Manisa'yı alsak alına,
İzmir'i tatlı diline,
Değmez dilini dilini.

Edirne'yi ver sözüne,
Kırklareli'ni yüzüne,
İstanbul ela gözüne,
Değmez gözünü gözünü.

Amasya'yla, Tokat, Zile,
Bagşış olmaz Sivas bile,
Ankara'yla Kırıkkale,
Değmez gözünü gözünü.

Kayseri'yle Muş'u, Van'ı,
Kars'ı, Ağrı, Iğdır seni,
Erzurum'la, Erzincan'ı,
Değmez gözünü gözünü.

Giresun'la Rize yazar,
Düzce ile Çorum'da var,
Samsun ile Adapazar,
Değmez gözünü gözünü.

Diyarbakır, Urfa sana,
Gaziantep yakın cana,
Maraş, Hatay goc'Adana,
Değmez gözünü gözünü.

Mersin, Tarsus, Antalya'yı,
Muğla, Burdur, Isparta'yı,
Denizli, Aydın, Nazilli'yi,
Değmez gözünü gözünü.

Ali diyor datlı dilli,
Kuzey-doğu Anadolu,
Asya, Avrupa'nın eli,
Değmez gözünü gözünü.

10⇒ Bir gız ondördünde girer çağına,
Yavaş, yavaş bak gerdanın ağına,
Yanal[12] elma gibi al yanağına,
Bakdıkça bir buse alasın gelir.

Onbeşinde düş güzelin peşine,
Mecnun gibi gezer kendi başına,
Yavaş yavaş gül açılır döşünde,
Uzanıp birini alasın gelir.

On altıda sağı solu gezinir,
Gaşın çatar ela gözler süzülür,
Perçem bağlar belikleri düzülür,
Bakdıkça yoluna ölesin gelir.

Ali, tam çağında görmeli gızı,
On yedide dinlenir güzelin sözü,
On sekizde vurulur bavulu bazı,
Güvey gecesine giresin gelir.

11⇒ Şu güzelden bir çift öpüş istedim,
Oğlan deli misin sen dedi bana,
Ben dedim ki kız derdinden ölüyom,
Yıkıl da ey ahmak, öl dedi bana.

Ben dedim ki çok iş geçdi başımdan,
Yâr sevdana düşdüm küçük yaşımdan,
Dedi bir mum al da yak ataşımdan,
Var oğlan aşkıma yan dedi bana.

Ben dedim ki, gıymatımı bilmedin,
İnsaf edip, yar yüzüme gülmedin,
Demin el eyledim niçin gelmedin?
Geçirdin sırasın, dön dedi bana.

---

(12) Yañal (nazal n ile yazılır) : Kırmızıya yakın al renk.

Ben Ali'yim hemen geri dönerim,
Şimdiyece ataşında yanarım,
Ben bülbülüm dost gülüne gonarım,
Gel oğlan göğsüme gon dedi bana.

12⇒ **B**eri gel de nazlı peri gel beri,
Sana derim, güzellerin serdarı,
Gerdan açık, göğüs turunç pir piri,
Garışdırmış ağ gerdanı, gül güle.

Alsayıdım güzel, elin elime,
Hayran oldum civan ince beline,
Bülbül olup gonsam gonca gülüne,
Şakışırdık senin ile dil dile.

Durna olup, yanık yanık ötseydin,
Avcı olup, peşin takip etseydim,
Geyik olsan, sarp gayada dutsaydım,
Ne hoş olur, ıssız dağda kim kime.

Ben Ali'yim dayanamam bunlara,
Ördek olup uçsak gölden göllere,
Arı olup, gonsak baldan ballara,
Senin ile her ikimiz yan yana.

13⇒ **G**ördüğüm güzeli tarif edeyim,
Ela gözler siyah kaşa uygundur,
Top, top olmuş kirpikleri kıvrılmış,
İnce beli usul boya uygundur.

Beyaz çember hoş yakışmış başına,
Beşi birlik sıralamış döşüne,
Kehribar dudak inci dişine,
Datlı dili, şirin söze uygundur.

Keydireydim yeşil ile, al ile,
Boyu benzer civan, selvi dalına,
Topak bilek, tombul beyaz eline,
Ağ gerdanı, siyah bene uygundur.

Ali diyor; aklım aldı bakınca,
Siyah saçın ince bele dökünce,
Seyir ettim sallanarak çıkınca,
Penbe yanak mah cemale uygundur.

14⇒ **Ö**rdeği avlarlar bazına,
Güzeli vururlar sözüne,
Tenha da buluşsa gızına,
Nazlanır güzel nazlanır.

Peşini takip etmesi,
Tenhada bulup dutması,
Zorunan ağladıp öpmesi,
Ballanır güzel ballanır.

Hoş olur gösün açarken,
Dolmuş badesin içerken,
Sevdiğin görüp geçerken,
Sallanır güzel sallanır,

Ali güzel tam çağında,
Ahtım gerdanın ağında,
Gezerken dostun bağında,
Güllenir güzel güllenir.

15⇒ **T**oplanır oturur, çırpınır kalkar,
Hızmata gelince su gibi akar,
Gaşının altından çakdırmaz bakar,
Güzelin hodul,[13] tuvaf hali olur.

Boy haziran çıbığı gibi çıvınır[14] çıkar,
Dar bir kemer ile belini sıkar,
Gerdanı bir garış gül gibi kokar,
Gurt bileği tombul topak eli olur.

Onaltı onyedi bakın yaşına,
İnsan hayran olur, gözle kaşına,
O kibar dudaklar, inci dişine,
Top top kiprikleri taslak[15] yüz olur.

Yeter Ali yeter bu tarif yeter,
Yanağında çivte benleri biter,
Düz keyinir, güzel, süsünü atar,
Kalça geniş, omuz gür, ince bel olur.

---

(13) Acemice, çekingen, tuhaf hareket.

(14) Aniden, çabucak uzamak.

(15) Dolgun yüz (Surat).

16⇒ Av yaparken şu yaylanın özünde,
Bir ceylan yayılar sarpın yüzünde,
Guduret sürmesi ela gözünde,
Vurmaya ceylanı elim varmadı.

Şu ceylanın bakın güzel yüzüne,
Mevlâ'm çekmiş sürmesini gözüne,
Kötü avcı düşmüş gelir izine,
Demeye ceylanım dilim varmadı.

Şu ceylanın takibine çıkması,
Sarp gayada gezişine bakması,
Gorkarım kötüler silah sıkmasın,
Gorurdum ceylanım yolum varmadı.

Ben Ali'yim gel sözüme darılma,
Çıkıp sarp gayaya fazla yorulma,
Golla kendin kötülere vurulma,
Ne diyem ceylanım dilim varmadı.

17⇒ Yörüklerde bir güzele uğradım,
Cana can gatıyor boşda durması,
Doyulmuyor hizmetine işine,
Bir ceylanı andırıyor sıması.

Ben yazayım tarifini gul gibi,
Dudak kiraz, yanakları gül gibi,
Boyu fidan, göğsü turunçlar gibi,
Gerdan beyaz, benler inci tanesi.

İpek saçlar omuzundan dökülür,
Ela gözler hançer, galbe çakılır,
Top kiprikler dönüp kaşa dakılır,
Gül demedi iki gaşın arası.

Ali yaptı tarifini halince,
Topuk dolu, uyluk düzgün belince,
Gül açıyor yanakları gülünce,
İnci dişler sanki bir nar tanesi.

18⇒ **A**şk uruhda gizli yakar bilinmez,
Sevgi bir ürüzgar eser görünmez,
İsdek bir sır galbde açıp alınmaz,
Ehli olan anlar, gözden bell'olur.

Aşk denen, insanda bir varlık hakdır,
Düşünce çok geniş, hududu yoktur,
Şayirin sözünde anlam pek çokdur,
Mantığ'olan anlar sözden bell'olur.

Ali, aşk bir derya akmaz gabarır,
Muhabbeti datlı süzülür galır,
Sevda ağır yükdür çeken sararır,
Bozulur irengi yüzden bell'olur.

19⇒ **A**şkın ateşiyle yanıyor içim,
Ne düzen düşündük ne de bir geçim,
Sen bir leyla gibi ben de bir Mecnun
Dolaştım gurbeti yâr diye diye.

Sohbetde, neşede, kederde, zorda,
Ağaçda, çiçekte, yaprakta, gülde,
Her neye baktımsa sen vardın orda,
Dolaştım gurbeti yâr diye diye.

İnanki bir hilaf yokdur sözümde,
Şu sevgin galbimde, şahsın gözümde,
Şu yolda, sokakta, kırın yüzünde,
Dolaştım gurbeti yâr diye diye.

Ali der; bülbülüm sen bana gülsün,
Gönlümün durağı sonsuz cihansın,
Galbimde yaşayan tek varlık sensin,
Dolaştım gurbeti yâr diye diye.

20⇒ **Y**amacımdan gelen dilber,
Hele dön beri, dön beri,
Yar göğsünde iman varsa,
Hel dön beri, dön beri.

Beri gel de tanışalım,
Bir tenhada buluşalım,
Bir çift bir tek gonuşalım,
Hele dön beri, dön beri.

Dost deyip çıkdım yoluna,
As beni zülfün teline,
Sarılam ince beline,
Hele dön deri, dön beri.

Ali diyor, yold'eyleme,
Kalbim aşkınla dağlama,
Anana, babana söyleme,
Hele dön beri, dön beri.

21⇒ **Y**ardan ayrılalı çok zaman oldu,
Bu aşkı sevdamız ne uzun sürdü,
Düşündüm aklıma hayali geldi,
İstedim görmeyi varamaz oldum.

Bilmem ki ne oldu o nazlı perim,
Gün be gün artıyor efkarım, zârım,
Tükendi tahahmmülüm, bitdi kararım,
Uzadı aramız göremez oldum.

Uzadı aramız hâlim sormadın,
Tüketdin ömrümü murada ermedim,
Çok değiştin bir kararda durmadın,
Durağın mekanın bilemez oldum.

Ali, aşk böyledir düşenler yanar,
Bilmem ki bu ateş ne zaman söner,
Korkarım gülüne engeller konar,
El sunup gülünü deremez oldum.

22⇒ **B**aharda uğradım Pusat Köyü'ne,
Açılmış taze gül yavaş yavaş,
Açmış lale türlü çiçek karışmış,
Çağlamış dereden sel yavaş yavaş.

Durmadan bak güzelinin yüzüne,
Elma oturtmuş sanki iki yüzüne,
Bak datlı diline şirin sözüne,
Ağzından akıyor bal yavaş yavaş.

Görmeye ilayık gelini kızı,
Görüncek kalbime girdi bir sızı,
Top top kiprikleri lokma ela gözü,
Zülfünden dökülmüş tel yavaş yavaş.

Ali uçmuş şu Pusat'ın arısı,
Kazaya göç etmiş nazlı perisi,
Yere inmiş sanki göğün hurisi,
Bürünmüş yeşile al yavaş yavaş.

23⇒ **D**eli gönül aşka düşüp yandığın,
Arı gibi daldan dala konduğun,
Neye baksan bir zevkini aldığın,
Doyulmayan datlı günün nic'oldu?

Bahar seli gibi çağlar akardın,
Kimi görsen hemen dönüp bakardın,
Her güzelden alacaklı çıkardın,
Tükenmeyen hesapların nic'oldu?

Mecnun gibi yar peşinde döndüren,
Bülbül gibi gülden güle kondüran,
Yerden alıp gökte yerim sandıran,
Hükmettiren gençlik kanın nic'oldu?

Ali hiç kötüye sahip çıkmazdın,
Yüksek uçar alçaklara inmezdin,
Bu gönülün yorulcanı bilmezdin,
Usanmayan coşgun gönlün nic'oldu?

24⇒ **B**ir kız çıktı gurbet elde karşıma,
Sürme hoş yakışmış gözle kaşına,
Benzettim deryada gugu kuşuna,
Sağa sola dönüp, yüzerken gördüm.

Giyinmiş üstüne telli sırmayı,
Yanağına oturtmuş sanki elmayı,
Eşinden ayrılmış telli durnayı,
İnmeye kanadın süzerken gördüm.

Çok taze, benziyor bahar gülüne,
Oğul balı ezmiş datlı diline,
Dividi, kalemi almış eline,
Aşkın sırlarını çizerken gördüm.

Ali der ki, gezdim elden ellere,
Genç yaşında düşmüş dilden dillere,
Leylasın yitirmiş inmiş çöllere,
Mecnun gibi çölde gezerken gördüm.

25⇒ **B**ir güzel gördüm ahu bakışlı,
Top top kiprikli de yay gibi kaşlı,
Kiraz gibi dudak bir inci dişli,
Ağzındaki dili bala benziyor.

Bir karış gerdanda benin sırası,
Koynundaki meme Amasy'elması,
Hoş yakışmış ela gözün sürmesi,
Al yanaklar ne hoş güle benziyor.

Civan gibi boyu incecik beli,
Ne güzel sardırmış yeşili alı,
Her hali süzülmüş bir oğul balı,
Kıvırcık saçları tele benziyor.

Ali bu güzelin tam olgun çağı,
Yeni açmış çiçeği göğsünün bağı,
Gerdanına baktım nergisin ağı,
Mah cemali beyaz kara benziyor.

26⇒ **D**edim şu sevgiyi söküp atayım,
Geçmez ele kalbe sızar durmadan,
Dedim atam bunu sele tufana,
Batmıyor dibine yüzer durmadan.

Kilit zaptetmiyor, bir bağ tutmuyor,
Kovdum kovdum beni koyup gitmiyor,
Eyleşip bir yerde mekan tutmuyor,
Uçup kalpten kalbe gezer durmadan.

Ali diyor , yakın eyler ırağı,
Ne mekanı belli ne de durağı,
Aşk denen nesnenin olmuş çırağı,
Hatıra geleni yazar durmadan.

27⇒ **K**alp denen şu kalpde bak hikmet dolu,
Kahretse, gasbetse azminden dönmez,
Bağışlar, affeder vardır sadakat,
Vicdanın, ahlâkın yolundan dönmez.

Eyide olur, kötü de olur emeli,
Sevgi, muhabbetle her yanı dolu,
Seveni sevmektir arzu emeli,
Saygının, sevginin izinden dönmez.

Ali, bu sevginin sırrı aşkdadır,
Sevilen uzakd'olsa sevgi kalpdedir,
Bu kalbin arzusu eyiliktedir,
Sevene sevilir özünden dönmez.

28⇒ Gel kalbimi kırma, bu sana ayıp,
Sevilmek hak ise sevmeye ilayık,
Gönlüm bir deryadır gözlerin kayık,
Başladı kalbimde yüzmeye yine.

Aşk bazı tatlı, bazı da acı,
Muhabbetle dolu gözüyün içi,
Parmakların divit altından ucu,
Ver bana aşkımı yazmaya yine.

Yanağın seçilmez domurcuk gülden,
Cemaline bakmak datlıdır baldan,
Seveni sevmeli gel kaçma benden,
Zorlama gönlümü üzmeye yine.

Ben Ali'yim gönlüm aşkın ummanı,
Böyle yazmış işte Hakk'ın fermanı,
Sende mevcut şu derdimin dermanı,
Reçetemi aksi yazma hâ yine!

29⇒ **G**ene girdik kış gününün içine,
Kuru ayaz, ak kırağı gitmiyor.
Figan verir çığrışırdı o kuşlar,
Kayıp oldu hiç birisi ötmüyor.

Bir gün olur dolusunu esdirir,
Poyraz eser gülenleri küstürür,
Bir kar yağar her tarafı bastırır,
Canlı cansız bir tarafa gitmiyor.

Gelir geçer hayal olur, düş olur,
Tipi olur, boran olur, kış olur,
Böyle kalmaz, hava bir gün hoş olur,
Ne soğuktur el ve ayak tutmuyor.

Bahar gelir, çayır çimen yetişir,
Koyun meler, kuzusuyla katışır,
Gül açılır, bülbül konar ötüşür,
Eyi günler hayâlimden getmiyor.

Ali, bunlar geçer, böyle çok sürmez,
Hakk yaratmış, eyi günler son'ermez,
Kış gününde toprak bile uyanmaz,
Acı günü kimse kabul etmiyor.

30⇒ **B**en de usandım bu gönlümün elinden,
Yüce dağda ala karlı yer ister,
Lale, sümbül, mor menekşe karışık,
Cennet gibi eyleşecek yer ister.

Gamalaklı karardıcın içinden,
Avlayarak kekliğinden, kuşundan,
Gök çayırlı pınarların başından,
Cennet gibi eyleşecek yer ister.

Çıkmak ister bahar ile yazınan,
Mor menevşe boynun eğer nazınan,
Ceylan gibi gövel gözlü kızınan,
Cennet gibi eyleşecek yer ister.

Ali diyor, bahar yaza geçerken,
Kar eriyip, otlar çiçek açarken,
Poyraz vurup, kokusunu saçarken,
Cennet gibi eyleşecek yer ister.

31⇒ **M**evsim değişirken bahara, yaza,
Güneş buharlanır havalar taze,
Esen rüzgâr sanki yüzde yelpaze,
Dille tabir olmaz tadı baharın.

Açılır her taraf çiçek lal'olur,
Ağaçlar silkinir yeşil dal olur,
Bülbül güle aşık, coşar del'olur,
Saymakla biter mi tadı baharın?

Gecede sukunet sessizlik yeter,
Guguklar uyanır ne tatlı öter,
Kuşlar feryat eder, derde dert katar,
Bütün gönüllerde tadı baharın.

Ali der de, bahar aşkın gülüdür,
Nere baksan sanki yeşil halıdır,
Baharda coşmayan âşık delidir,
Çağlıyor kalbimde seli baharın.

32⇒ **M**elül, mahsun yükseğiniz, düzünüz,
Ağarmış benziniz solmuş yüzünüz,
Kurumuş, çağlayıp akan gözünüz,
Yüce dağlar yoksa bugün yaslımın?[16]

Göğsündeki yeşilin ne çabuk solmuş,
Lalesi, sümbülü boynunu eğmiş,
Kurumuş her yanı hep gazal olmuş,
Yüce dağlar yoksa bugün yaslımın?

Yalçın yalçın kayaların dizilmiş,
Balta değmiş ormanların sökülmüş,
Ötüşen kekliğin kuşun çekilmiş,
Yüce dağlar yoksa bugün yaslımın?

Sızılar poyrazın, kar çizim çizim,
Dün başın dumanken güleçti yüzün,
Senin de Ali gibi dertli mi özün?
Yüce dağlar yoksa bugün yaslımın?

---

(16) Yaslı mısın?

33⇒ **A**nlatayım size bahar halinden,
Bahar gibi hiçbir güzel var mıdır?
Dağlar giymiş hep yeşilden donunu,
Bahar gibi hiçbir güzel var mıdır?

Ovayı kaplamış, yeşil bir halı,
Bağ-bahçe açmış çeşitli gülü,
Kırların çiçeği kuşların dili,
Bahar gibi hiçbir güzel var mıdır?

Kar erir suyu çağlayıp akar,
Açar türlü çiçek ne güzle kokar,
Koyunlar meleyip, kuzuya bakar,
Bahar gibi hiçbir güzel var mıdır?

Ali her canlıya hayat verilir,
Ağaçlar açılır dalı salınır,
Bülbül âşık olur güle vurulur,
Bahar gibi hiçbir güzel var mıdır?

34⇒ **B**ahar geldi, kış savuşdu,
Göçmen kuşlar kalkdı göçdü,
Şeftaliler çiçek açtı,
Bilmem neyi bekliyorum.

Bülbül gülünü sarmakda,
Kuşlar yuvasın kurmakda,
Muşmulalar hep ermekde,
Bilmem neyi bekliyorum.

Çiçek, lâle açdı, soldu,
Ağaç taze yaprakla doldu,
Kurtlar, kuşlar öter oldu,
Bilmem neyi bekliyorum.

Ali durma bir kararda,
Geçer ömrün hep zararda,
Gece gündüz hep bu yerde,
Bilmem neyi bekliyorum.

35⇒ **Y**ıl yetmiş üç idi, Mart'ın yirmisi,
Bir üzüntü beni ezmeye durdu,
Çıktım kıra bir his durma yaz diyor,
Çektim defter kalem yazmaya durdum.

Azgın çiçek açmış yer çimen, otdu,
Açılmış laleler her irenk çok du,
Ağaçlar çiçekli, çamlar gömgökdü,
Tabiatı şöyle süzmeye durdum.

Baktım o dağlara yükseği kardı,
Engini orman, yalçın kayalar vardı,
Denizin o hali ruhumu sardı,
Sanki yaslı, beni üzmeye durdu.

Ali der, bu aşk başa beladır,
Onu çeken bilir bitmez çiledir,
Gönül benden ne isten? Dedi siladır,
Aktı gözüm yaşı sızmaya durdu.

36⇒ **G**önlüm istiyor şöyle bir yeri,
Çıkıp yaylalara havalanmalı,
Lâle, sümbül, mor menekşe karışıp,
Yel vurup, yaprağı buralanmalı.

Binbir çeşit otlar çiçeğin açıp,
Yel vurup seherde kokusun saçıp,
Andızdan, ardıçtan keklikler uçup,
Öttükçe yüreğin parelenmeli.

Sağmal gelip, yoz yerinde özleşse,
Deve gedip, köşek kalıp bozlaşsa,
Poyraz vurup çam dalları sızlaşsa,
Şerit gibi karlar sıralanmalı.

Ali, oturaydın pınâr taşına,
Yarpızlı özde karamığın içine,
Bülbül konar üç burunun ucuna,
Öttükçe yüreğin parelenmeli.

37⇒ **B**akalım şu âleme günde güneş de,
Şu fâni dünyanın hareketine,
Mehtabın şavkıyla indim geceye,
Erdim o gecenin sükünetine.

Sanırsın her canlı dutuyor yası,
Şafakta duyulur bülbül sedası,
Yel eser dağılır gül ırayhası,
Baha yetmez bunun bak gıymatına.

Sabahdan seherden kıra çıkması,
Esen melteminden çiçek kokması,
Ses verir çağlayan suyun akması,
Doyulur mu bunun seyahatına.

Ali geden bilir aşkın peşinde,
Her insan tad almaz kırın başında,
Hayat dolu toprağında taşında,
Dalaş şu kırların seyahatında.

38⇒ İlkbaharda eser karayelini,
Ağustos'da yakan güneşlerini,
Sonbaharda poyraz verir demini,
Dayanılmaz karın kışın derdine.

Kışın karı yersin yazın da tozu,
Zemheride bulur insan marazı,[17]
Termiyedir bizim elin çerezi,
Yede bir bak hayran olun tadına(!)

Arı kaçar dönüp bakmaz balına,
Gül açılmaz bülbül konmaz dalına,
Karga bile inmez Konya çölüne,
Bülbül diye bak serçenin ardına.

Ali güzel olur derya kenârı,
Çeşitli meyvası bol sebzeleri,
Baharda açılır ağaç dalları,
Hasta bile şifa bulur derdine.

39⇒ Sis ile boranla kaplıdır başı,
Menevşe, sümbülle örülmüş daşı,
Seherde uyanır kekliği, kuşu,
Ses verip sızlaşır keman bu dağlar.

Yeşil otu sallanıyor saz gibi,
Açmış geyik göbeği gövel göz gibi,
Çağlar pınar, ab-ı hayat buz gibi,
Her haliyle derde derman bu dağlar.

---

(17) Hastalığı.

Katar katar karlar, yalçın kayalar,
Her tepede bozlaşıyor mayalar,
İt ürdükçe ses veriyor kayalar,
Dinkledikçe sanki figan bu dağlar.

Dökülmüş sağmalın, yozun inmesi,
Sanki bir müzikdir dinle çan sesi,
Her tepede çoban, sırtta keçesi,
Sanki bir abide, heykel bu dağlar.

Ali diyor Torosların bir süsü,
Doğusu Binboğa, Erciyes'tir batısı,
Eser poyraz türlü çiçek kokusu,
Âşığın katline ferman bu dağlar.

40⇒ **E**y Akdeniz! Niye böyle coşarsın?
Köpürür, kabarır settin aşarsın,
Süzer mavi gözün sakinleşirsin,
Benim aşka derya olmuş gönlüm var.

Şu Antalya Cennet gibi sinende,
Yeşil orman ulu çamlar her yanda,
Nârenciye, gül, gülistan hep sende,
Bak benim de feryat eden dilim var.

Doğun Arabistan, batın Ege'dir,
Kuzeyin Toroslar yalçın kayadır,
Güneyde güvencin Avrupayadır,
Ben de Türkoğluyum dünyada ünüm var.

Ali diyor ey Akdeniz derinsin,
Ben yanarım, sen serin ol, serinsin,
Hayrettin, Barbaros senin erinse,
Bak benim de Yavuz, Fatih soyum var.

41⇒ **S**eyir et bağ bahçe hele bostana,
Sebzesi, yemişi, meyvası vardır,
Bahar da çıkasın lara sahraya,
Menevşe, sümbülü, lalesi vardır.

Poyraz sorar yüce dağın halini,
Kar kapadır yükseğini belini,
Gösterir çağlayan selin yolunu,
Engini, ırampası, deresi vardır.

Şu düz ovaların bitmez neşesi,
Dolmuş vatandaşla dört bir köşesi,
Hangi yana baksan motor sedası,
Taşlığı, tarlası, merası vardır.

Şu vatanın ne hoş bak havasına,
Her santimini bir okka kan pahasına,
Yeşil ormanı, bozkır, düz ovasınan,
Çağlar nehir, gölü, deryası vardır.

Herkes bir yol tutmuş sözü yalanda,
Helal-haram olsun gözü parada,
Ali baykuş gibi kaldın viranda,
Herkesin düneği yuvası vardır.

3. SOSYAL KONULU ŞİİRLER

42⇒ **H**ayat bir evsane gibi,
Bazı tipi, bazı gışdır,
Bir bakarsın rüya gibi,
Hemi tatlı hemi hoşdur.

Bir bakarsın baldan tatlı,
Bir bakarsın felaketli,
Hem karışık, hem hikmetli,
Bazı dolu, bazı boşdur.

Bir bakarsıbn ters bir zârdır,
Esen boş bir ürüzgardır,
Bir de olur dünya dardır,
Ömür boyu bir savaşdır.

Ali bunda bir sır yatar,
Kimin alır, kimin satar,
Kimin ezer, kimin yutar,
Hemi tokdur, hemi açdır.

43⇒ **G**eç kalmışım şu dünyaya gelmeye,
Ben gelmeden ahlâk bitmiş, sır bitmiş,
Hakikat göç etmiş yalan dünyadan,
Namus bitmiş, haya bitmiş, ar bitmiş.

Düşünce yok olmuş, terbiye kaçmış,
Ehl-i namus insan toprağa göçmüş,
Irz perişan, haya gendini açmış,
Utanç bitmiş, vicdan bitmiş, huy bitmiş.

Hak hukuk kaybolmuş, sordum gören yok,
Helal-haram nedir göster bilen yok,
Adaletin hiç sırına eren yok,
İnsanı ahlekler görgün tüm bitmiş.

Ali diyor, hiç durmuyor dilleri,
Perişandır Müslüman'ın halleri,
Allah'ınan küs geziyor gulları,
İbadet yok, iman zayıf, din bitmiş.

44⇒ **N**amusl'ol ayrılma haya, arından,
Toplum huzur görsün eyi halinden,
Çok çalış, az harca alın terinden,
Helalinden yenen mal gibi yokdur.

Ahlâk şuurunun dışına daşma,
Namusa saygıl'ol kötü alışma,
Yardım et acize gurura düşme,
Ehl-i namus olan gul gibi yokdur.

Hakikat yolundan ayrılıp çıkma,
Akrep gibi, hemen gördüğün sokma,
Mert ol, guldan gula söz alıp satma,
Hakikatı deyen gul gibi yokdur.

Ali dünya fâni, bakiyi düşün,
Ağrırsa doğrudan ağrısın başın,
Gul kendi hazırlar nâr-ı ateşin.
Zâlimi ıslaha nâr gibi yoktur.

45⇒ **B**akkal oldum, hiç terazi dutmadım,
Mağza açdım, gumaş alıp, satmadım,
Tüccar oldum, alış-veriş etmedim,
Yolda hazır gelir bir kervanım var.

Şoför oldum, hiç vasıta sürmeden,
Nerde durur, nerden kalkar bilmeden,
Çok gullandım hiç arıza vermeden,
Trafik devterinde ehliyetim var.

Bilgin oldum, hiçbir şeyi bilmeden,
Seyyah oldum, uzun yola girmeden,
Berduş oldum, saza bara varmadan,
Meyhane köşesinde hatırlarım var.

Hoca oldum, hiç camiye girmedim,
Vaaz verdim, comahatı görmedim,
Gösderdiler elif, beyi bilmedim,
Okuttum talebe, hafızlarım var.

Pilot oldum, teyyareyi uçurdum,
Uçdum semalarda vakit geçirdim,
Ecnebiden beşyüz uçak gaçırdım,
Daha durun bende başka neler var.

Kafam kızdı bir gün atıp savurdum,
Bir düzen kendimi çekip çevirdim,
Yitdim, yolda bir treni devirdim,
Gizli gayıp böyle çok güvvetim var.

Asger oldum, çok çalıştım bıkmadan,
Çok harp ettim, yatağımdan kalkmadan,
Kılıç vurup düşman ganı dökmeden,
Büyük ordu bozdum, zaferlerim var.

Ava çıkdım silahımı dakmadan,
Ödüm kopdu yılan bana bakmadan,
Nice ejderha öldürdüm silah çekmeden,
Ayağımla ezdim kahramanlık var.

Peder beni çoban etti gandırdı,
Onbeş goyun, beşyüz gurda saldırdı,
Bir koç vardı yüz aslanı öldürdü,
Benden yiğit ancak bu kahraman var.

Ali yeter artık bıkdık savaşa,
Hamdolsun yalansız son verdik işe,
Ne hayale benzer ne de bir düşe,
Anlamadım bu sözlerde neler var.

46⇒ **M**enfaat peresten icazet alma,
Muhanat adamla sohbete dalma,
Namusun bilmezin yüzüne gülme,
Aldanırsın, dikkat eyle aldanır.

Kafirlerde iman olmaz, din olmaz,
Yalancıda namus olmaz, ar olmaz,
Orusubular yüze güler, yar olmaz,
Aldanırsın, dikkat eyle, aldanır.

Müzevir adamdan dilini sakın,
Sahtekar tüccardan malını sakın,
Arsızın yanında durmadan çekin,
Aldanırsın, dikkat eyle, aldanır.

Humarcıyna bahse girip zar atma,
İçgicinin manasına el atma,
Hırsızına çok konuşup söz etme,
Aldanırsın, dikkat eyle aldanır.

Irz düşmanı yüze güler sins'olur,
Hilebazın düşürmesi sus olur,
Kork Allah'dan korkmayandan şer gelir,
Aldanırsın Ali, sakın aldanır.

47⇒ **S**öyleyim hakikat der misin hata?
İnsanlık gudurmuş, dalmış vahşete,
Deli çıkmış akıl satar millete,
Mebusu, bakanı, âlim beğenmez.

Girmiş bir çıkmaza nedir çaresi?
Olmuş avuç avuç bir yüz garası,
Yer ekmeğin her gün, harcar parasın,
Anasın, atasın, soyun beğenmez.

Atına, itine başlamış derse,
Boyun eğmez ilim, irfan, ihlasa,
Okuduğu tahsil ortokul, lise,
Ayet, Hadis, Kur'an, ilim beğenmez.

Ali oturduğun, bir ev bir çatı,
Bir evde ik'inanç ne gadar kötü,
Baba İslam, oğlan ev'asmış pütu,
Allah'ı, kitab'ı, dini beğenmez.

48⇒ **M**edeniyet denen illet buyusa,
Ahleği, düzeni, pis edip gider,
Hayın, haydut sarmış gahbe dünyayı,
Dağruya, dürüse sus edip gider.

Ne ırz, namus galmış, ne gizli bir sır,
Hayvanca yaşantı, onlarca bak hür,
Sokağa sığmıyor, bir sürü mundar,
Basdığı yerleri pisedip gider.

Dünya bizden aldı her güzel huyu,
Bizi soyup, cıplatdı bu moda deyi,
Kimini de yapdı bir kıllı ayı,
Tipinden habersiz, poz edip gider.

Ali, hep tükenmiş dürüsler, mertler,
Çok oldu öleli gocaman putlar,
Bekleyin, yakında belki de hortlar,
Tayfası izinde yas edip gider.

49⇒ **H**ayatın şartı ne zora düştü,
Kötülük çoğaldı hatdını aşdı,
Ehl-i Mümün olan bu işe şaşdı,
Gayboldu hakikat sır yavaş yavaş.

Zaman kötüledi bozuldu millet,
Güçüğe sevgi yok, büyüğe hörmet,
Şimdi moda oldu fayızla ürüşvet,
Uzandı ürüşvete el yavaş yavaş.

Gadınlar, gözünü modaya dikti,
Namus haya açıldı, meydana çıkdı,
Ar, namus, haya ortadan kakdı,
Döküldü fuguşa ırz yavaş yavaş.

Zengini, fakiri şükürden çıkdı,
Zâlimi, acizi yemeye bakdı,
Allah'ın gorkusu ortadan kakdı,
Çekildi sevapdan el yavaş yavaş.

Allah'ın emri tükendi oldu,
Farz bitti, sünnet tamamen öldü,
İman zayıfladı din nerde galdı,
Uzandı Kur'an'a dil yavaş yavaş.

Ali ne çoğaldı sapgın hükümler,
Zengine itibar, öldü fakirler,
Keyfiyete garar veren hakimler,
Yaklaşdı Mevla'ya yol yavaş yavaş.

50⇒ **A**slın inkar eden ey gafil millet,
Vurmaya değil, bulmaya çalış,
Kafir uçup gider arşı ağzama,
Sende bir merdiven gurmaya çalış.

Azmedip çalışmak ne güzel bir hal,
Sende çık semaya bedafa bir yol,
Küsmüsün Mevla'ya ilmenden send'al,
Çalışdır gafayı bulmaya çalış.

İnandığın dava hileden düzme,
Beyhude şımarıp gardeşin üzme,
Kafirin elinde gul olup gezme,
Boğulma deryaya yüzmeye çalış.

Aldanıp hayinin sözüne bakma,
Hazırdan yemeye gözünü dikme,
Kardeşin öldürüp, yuvasın yıkma,
Seni guran sırrı çözmeye çalış.

Ali der, sözüme darılıp gızma,
Yapıcı ol, sahtekar hazırı bozma,
Düşmanın izinde köl'olup gezme,
Bulursan başını ezmeye çalış.

3 51⇒ **Y**azam dedim şu zamanın şartların,
Yazmak için galem aciz, el aciz,
Saymayınan bitmez türlü dertleri,
Anlatmaya gönül aciz, dil aciz.

Hanım nazik, dutmaz evin işini,
Oğlan para der de eğmez başını,
Veresiye alır herif, yoksa peşini,
Geçim bozuk, düzen bozuk, can aciz.

Hiç seven yok yardım edek demeyi,
Herkes sever bedavadan yemeyi,
Eyi bilir fayıza zam gomayı,
Ahlek bozuk, vicdan aciz, ar aciz.

Köyden başlar kente kadar sapan çok,
Şu dünyaya aldanıp da tapan çok,
Allah için doğru bir iş yapan yok,
İnanç bozuk, iman aciz, gul aciz.

Ali der de, dinle sözüm yalan yok,
3! Allah emrin hiç aklına alan yok,
Abdes alıp beş vakıdı gılan yok,
İnanç bozuk, iman aciz, din aciz.

52⇒ **B**ölük bölük gara çadır guranlar,
Gılıp bayram namazını geri dönenler,
Altı yavız arap ata binenler,
Gayıp oldu neye galdı hâlimiz.

Ehtiyarı, yaşlısı düzülür başa,
Keyinip o gençler hep bayramlaşa,
(17 Hani o sevgi muhabbet, nerde o neşe,
Döndü devran neye galdı hâlimiz.

Fakirliğin gahrı çekilmez oldu,
O esgi bayramlar yapılmaz oldu,
Ana-baba eli öpülmez oldu,
Gurbet elde neye galdı hâlimiz.

Ali der, içimde gaynadı dertler,
Hakikatderı ayrılmayan yiğitler, merdler,
Alagır sakallı ehtiyar zatlar,
Gayıp oldu neye galdı hâlimiz.

53⇒ **S**oran olmaz şu köylünün halini,
Kim gelirse vur köylüye köylüye,
Yeye, yeye bitirdiniz malını,
Çakdırmadan sar köylüye köylüye.

Akaryakıt golaylıkla akmıyor,
Tekel malı az emekle çıkmıyor,
Personelin maaşına yetmiyor,
Yetmiyorsa vur köylüye köylüye.

Emekli maaşına yetmiyor para,
İşçiye vermese, büküyor zora,
Bütçede mum yak da metelik ara,
Tükenmişse vur köylüye köylüye.

Ali, mepuslara az maaş yetmez,
Goltuğu terk etmek hoşuna gitmez,
Söz verir köylüye sözünü dutmaz,
Oy isdersen koş köylüye köylüye.

54⇒ **Ç**obanların gırda gezdiği neden?
Çiftçidir ver deye hergün duva eden,
Esnafı, bakkalı hepsi birden,
Dilinde dolaşan, para para der.

Memurun, subayın isdekli içi,
Hakimi, savcısı gaybetmiş suçu,
Vekil, arzuhalcı, toptan yalancı,
Hep derdi çabası para para der.

Gonuştur, kör, topal, samıt[18] dilini,
Dokdur, hekim isder her an zulümü,
Beşikdeki çocukların dilini,
Anlasan mutlaka para para der.

(18) Dilsiz, konuşmayan.

Yazarlar yalanı beş fazla yazar,
Berduşu çapkını para der gezer,
Hocası, mezunu,[19] okurkan ezen,
Galbinde niyeti para para der.

Gaybetmiş bu millet dini direği,
Ağası, paşası, beyi, çırağı,
Masar Osman delilerin durağı,
Varıp sorsan hepsi para para der.

Ali, tükenir mi vatanda dertler,
Milletin seçtiği münever zatlar,
Menciliste oturan zâlim aç gurtlar,
Dövüşüp gavga eder para para der.

55⇒ **B**elli olmaz Antalya'nın iç hali,
Sovuk ganlı biraz yobaz insanı,
Ne dosdu belli ne de düşmanı,
Medeniyet görmemişsin Antalya.

Başka işe bakma humarı eyi (!)
Bozulmuş halkının ahlegi huyu,
Ne hısım akraba belli, ne emmi dayı,
Hakikata ermemişsin Antalya.

Yabancının hiç halini sormazlar,
Müsafire hörmet nedir bilmezler,
Pis şarabı içmeyince durmazlar,
Eyi güne galmamışsın Antalya.

Ali diyor, gücün yetip almalı,
Yıkıp seni yeni isgan gurmalı,
İmkan olup şu hakını sürmeli,
İnsannıgı görmemişsin Antalya.

56⇒ **G**eçimimi zor eyledi,
Şu dünyayı dar eyledi,
Ahretimi nâr eyledi,
Ben osandım fakirlikten.

Dardır fakirin dünyası,
Bitip, tükenmez çilesi,
Cepte paranın güyesi,
Ben osandım fakirlikten.

---

(19) Müezzin,

Bana karşı cephe açmış,
Sormuş benim evi görmüş,
Korkusu kalbime sinmiş,
Ben osandım fakirlikten.

Ali diyor, kardeş miyiz?
Askerlikten yoldaş mıyız?
Sanki nikahlı eş miyiz?
Ben osandım fakirlikten.

57⇒ **M**unafıklık şu âlemde mod'oldu,
Sokaklarda gıybet eder, gov yapar,
Yer değişip, söz toplayıp masada,
Her şahısa ayrı ayrı tav yapar.

Müslümanı gördü müydü "hâşâ" der,
Kibirliye bin yağ çeker "paşam" der,
Yalancıynan gonuşurken "yaşa" der,
Fayızcıya hörmet eder bey yapar.

Müzeviri gördük sura[20] göz eder,
Kimi görse ona göre naz eder,
Müslümanın aleyhine söz eder,
Bilemezsin türlü türlü huy yapar.

Ali bilir, inanılmaz sözüne,
Ciddi olmaz her an güler yüzüne,
Sen gedişin gurşun sıkar izine,
Yokdan bilir arkan sıra söz yapar.

58⇒ **D**ünyada çekdim ne gadar güçlük,
Bazı tokluk geçirdim, bazı da açlık,
Cebimde bulunmaz kırk par harçlık,
Fakire verdiğim paraya bakın(!)

Bendeki varlık, tükenmez malı,
Kötü mal davşımam, hepisi arı,
Tükenmez yozum var, sayısız sürü,
Veresiye gurbanlık alana bakın.

Bu gönlüm beğenmez köşkü, sarayı,
Yaptırdım apartman, gat gat binayı,
Bir gezip seyretsen fakirhaneyi,
Oturduğum harabe odaya bakın,

---

(20) Gördükçe, gördüğü zaman, gördüğü an.

Ne görsem alırım geriye gomam,
Bir yediğim sofrada bir daha yemem,
Gumaşın kötüsün üstüme gomam,
Sırtımda sallanan yamaya bakın.

Ali yetişdirdin bağı bosdanı,
Seyir et arsamda gör gülüsdanı,
Bilmem yalan dermin sen bu desdanı,
Yalan söz söylemem, mavraya bakın.

59⇒ Asilzade olsan yoktur değerin,
Terbiye görmüyen soy niye yarar?
Bozuk bir ahlekle yetişen insan,
Cemiyete zararlı huy neye yarar?

Dilin dolaşırsa kötü kelamda,
Değerin olur mu cümle âlemde?
Elin çalışırsa her an zararda,
Şu haka uzanan el neye yarar?

Fırsatı bekleme sıkışan guldan,
Düşgüne yardım et anlarsan halden,
Aldanıp, çıkmıçsan bu doğru yoldan,
Zarara yörüyen yol neye yarar?

Ali der; zarara gitme mal gibi,
Hakikat da süküt etme lal gibi,
Doğru yörü ehli namus gul gibi,
İnkarı zikreden dil niye yarar?

60⇒ Güpreye zam yapan bu adam neci?
Bütün gazancımı aldı tefeci,
Tohumu zay[21] eden gurdun ilacı,
İlaca parayı yetiremedim.

Biçer, motur, patoz, soygunun kırkı,
Versem borca yetmez mülkümün kökü,
İmamın, bohçanın[22], bekçinin hakı,
Bekçiye parayı yetiremedim.

(21) Zayi , kayıp, boşa giden.
(22) Köy bütçesi, sandığı.

Dünyada yaşamak ne gadar zorluk,
Evlada isdikbal hanıma dirlik,
Başıma takka, ayağa terlik,
Terliğe parayı yetiremedim.

Ucuzu geyen yok, modaya düşgün,
Çay, şeker, gavenin fiyatı aşgın,
Gaz ile cıgara mutlaka peşin,
Cıgaraya parayı yetiremedim.

Vatandaş sıkışdı merayı sürdü,
Hayvanlar keseden yemeye durdu,
Küspenin kepeğin çekilmez derdi,
Kepeğe parayı yetiremedim.

Ali der, sıkıştık bak düştük dara,
Huzuli işlere etmiyor para,
Bitmeyen hasdalık başıma bela,
İlaca parayı yetiremedim.

61⇒ **B**ir sözüm var burda dinleyenlere,
Düşünme boşuna gün gelir gider,
Sıhatın durumun yerinde olsun,
Veren Allah alır, mal gelir gider.

Garışırsan her insanın işine,
Namertlerden bela gelir başına,
Sahtekarlar hile gatar işine,
Ar, Namus bakidir, huy gelir gider.

Dünyanın itibarı, sahtekarında,
Doğrunun gıymatı Hakk'ın yanında,
Göz goyma âdemin haram malında,
İnsan burdan bir top bez olar gider.

Ali der; bu söz altın alırsan,
Takdir edip gıymatını bilirsen,
Bu gadarı yeter adan olursan,
Münafık bu sözden az alır gider.

62⇒ **B**ir öğüt vereyim gendi özüme,
Aldanıp nefisin düşme izine,
Galma pek geriye getme hızına,
Ayrılma ortadan gel yavaş yavaş.

Sonradan görene hızmata getme,
Muzibe, fesata halin arz etme,
Kendini bilmezle yolculuk etme,
Tek yalınız olsun gel yavaş yavaş.

Münafıga hiç bildirme sırrını,
Muhanatdan eyi sakla halini,
Hiyanetle gezme çalar malını,
Bilmezsen ehline sor yavaş yavaş.

Yalancıya uyma hiç olmaz garar,
Sahtekar ekedir halini sorar,
İnanma yağcıya görürsün zarar,
Eyiyi-kötüyü gör yavaş yavaş.

Ali eyi düşün, düşmeden dara,
Humarcıya uyup girişme zara,
Eğsigin varısa müzevire para,
Durmadan hemen ver yavaş yavaş.

63⇒ **H**er gulun bir suçu olur,
Yalanc'olur, yağcı olur,
Doğru söz çok acı olur,
Derler idi doğruyumuş.

Dört mevsimin biri güzdür,
Gış devretti, bahar yazdır,
Gara günün ömrü azdır,
Derler idi doğruyumuş.

Hilec'olma gusur gelir,
Doğru çalış huzur gelir,
Gul sıkışır, Hızır gelir,
Derler idi doğruyumuş.

Ali dünya durmaz döner,
Kimi iner, kimi biner,
Gün doğmadan neler doğar,
Derler idi doğruyumuş.

64⇒ **H**akikatı anlamakdan naçarsın,
Kötülüğü arar, bulur seçersin,
İbadet haneye girmez gaçarsın,
Seni inancından ürküden nedir?

Vasvını gaybetmiş, olmuşsun alçak,
Aslın inkar eden, şahidim gerçek,
Düşmana hayransın açarsın gucak,
Seni benliğinden gorkudan nedir?

Zenginlikse seni çekenin sırı,
Çalışan insanlar galmazlar geri,
Boş gezip laf atan, olur yüz kiri,
Senin gibi boşa pay veren kimdir?

Ali der, tembelden ayrılmaz bela,
Fakirsen seninle, ne yapsan çile,
Ben esir olursam, sen olun köle,
Seni bu çıkmaza bil, süren kimdir?

65⇒ Hırıstıyanın Ay'a göçdüğü çağda,
İslamın yolundan şaşdığı çağda,
Kadının kendini açdığı çağda,
Namus haya bitmiş, ar nerde hani?

Asırı suçlarlar, asır bir yaşdır,
Yalanın soyadı sovuk savaşdır,
Erkeğin modası kıl ile saçdır,
Vasfını davşıyan er nerde hani?

Şu atom çağında füze yolunda,
Adalet esirdir kulun elinde,
Şu gizli sırlarım galleş dilinde,
Mertden merde gizli sır nerde hani?

Hürrriyetli, modalı, medeni asır,
Aydınlar suç yapmaz, cahil de gusur(!)
Zengine hürriyet, fakirler esir,
Ali gibi esir gul nerde hani ?

66⇒ Son model keyinmiş türlü gıyafet,
Şükretmesin bilmez yer türlü nimet,
Sorsan hayatından eder şikayet,
Böyük ağlar, küçük ağlar, goc'ağlar.

Ahlek düşkününün duyma sözünü,
Hazırdan yemeye diker gözünü,
Kimi para için satar ırzını,
Namuslu ağlar, orusb'ağlar, piç ağlar.

Hata var mı bilmem bunu yazmada?
Genç tabaka ırz peşinde gezmede,
Tefeciler müstahsili ezmede,
Zengin ağlar, fakir ağlar, aç ağlar.

Ali bu toplum sükseye akmış,
Hep moda delisi yolundan çıkmış,
Ehl-i namus olan boynunu bükmüş,
Hacı ağlar, mezun ağlar, hoc'ağlar.

67⇒ **A**çlıkdan şikayet eyleyen işçi,
Hergün sazda, barda, aça bak aça,
Köyden şehre göçen, çobanla çiftçi,
Beğenmez aslını suça bak suça.

Ne söylesem bunun hepsi hava,
Moda köye indi, bakma uzağa,
Böyük-küçük tapmış, bak min'eteğe,
Baldır-bacak açık gıça bak gıça.

Kırk yaşında karı verir gız dadı,
Beğenmez türküyü, dinler melodi,
Dıştan pantol giymiş, içten kilodu,
Doğum yapsa boğ'cak işe bak işe.

Anlatsam ayıp mı gulun vasvını,
Bazıları gayıp etmiş aslını,
Dikkat et incele kıllı dostunu,
Bayanla fark olmaz, saça bak saça.

Ali neler gelcek sağ olan başa,
Seyiret imansız göçen naaşa,
Ömründe secde görmeyen başa,
Sorsan müslümanmış piçe bak piçe.

68⇒ **K**eyime harcandı hep gayret çaba,
Silindi ortadan gayboldu haba,
Süslenip, sarıldık türlü libasa,
İçi boş sallanan cebe ne dersin?

Çarşafı atdık, açıldı yüzler,
Seyr aleti oldu gadınlar gızlar,
Açıkda vücutlar, bacaklar, dizler,
Şu bozuk kispete tipe ne dersin?

Çayı benimsedik, çorbadan geçtik,
Batıya inandık çok nazikleşdik,
Modaya soyunduk hep hasta düştük,
Sihatımız bağlı hapa ne dersin?

Ne sabit kanun var, ne belli yaşa,
Kaptırmış kendini gidiyor hırsa,
Alım-satım oldu hep garaborsa,
İnsan zârif, ahlâk kaba ne dersin?

Ali der; işler bak golaylaşdı,
Barajlar kuruldu, güpre ulaşdı,
Fen çoğaldı hemen bereket uçtu,
Muhtacız samana sapa ne dersin?

69⇒ Yalan dünya oldu moda dünyası,
İçgi içip, humarc'olmak mod'oldu,
Bilemedik kimdir bunun hocası?
Hile düzüp, yalanc'olmak mod'oldu.

Gadın-erkek bu hareket boş değil,
Giyinipde gapal'olmak iş değil(!)
Hayvan gibi çıplak gezmek suç değil,
Muymun gibi gıçın'açmak mod'oldu.

Böyük-küçük düşmüş moda peşine,
Hiç kimsenin aklı ermez işine,
Gadın gibi saç bırakır başına,
Geçi gibi kıllı olmak mod'oldu.

Doğru söyle suçlu çıkan her yerde,
Fuşuyetle zina oynar baş rolde,
Ateş gusan silah gezer her elde,
Silah sıkıp, adam vurmak mod'oldu.

Ali senden başka cahil kim kaldı?
Tahsil yaptı şimdi âlim çoğaldı (!)
Medeniler döndü vahşi ef'oldu.
Para için adam çalmak mod'oldu.

70⇒ **E**limd'olsa şu cihana gelmezdim,
İnsanlığın vahşetini görmezdim,
Dünya günah deryasıymış dalmazdım,
Neyleyeyim, beni bura salan var.

Gul ayrılmış hakikatın izinden,
Şer akıyor, namertlerin yüzünden
Kimya olsa almam hayın sözünden,
Duyan sanır bu sözümde yalan var

Şu dünyanın her düzeni bozgundur,
Değmen bana benim gönlüm ezgindir,
Mehrem almaz yaralarım azgındır,
Hançer vurup, bu sinemi delen var.

Ali hakikatın galmamış dosdu,
Ehli namus olan dağıldı, pusdu,
İnsanlar azdı, şeytana kesdi,
Müslümanın imanını çalan var.

71⇒ **Y**akıda zam yapdın, yükseldi çıkdı,
Motorcu, biçerci fırsata bakdı,
Güpre tohum borcu belini bükdü,
Neye para yapmaz malı çiftçinin?

Tükenmez engeli belası çıktı,
Tefeci fayıza gözünü dikti,
Meyvası zepzesi tarlada kokdu,
Anlatsa dönmüyor dili çiftçinin.

Geçim nazik düzeltmeye çare yok,
Borç aşırı ödemeye para yok,
Mal beslese barınacak mera yok,
Milmem ne olacak hali çiftçinin?

Memur maaş alır, esnaf kârını,
Bakkal terazinin bilir sırrını,
Çiftçi çeker bütün zamın zorunu,
Gırıldı kanadı kolu çiftçinin.

Ali yine bozuk, idare tarzı,
Köylüyü ezmedir, herkesi arzı,
İşlemek isterse beş vakit farzı,
Niye kısıklanır dini çiftçinin ?

72⇒ **D**evran aksi döner iş ters gelirse,
Çağlayan derenin seli de biter,
Fakirin bağrına doğar mı güneş,
Çeker acı, günler yılı da biter.

Hani dost ahbablar yüze gülenler,
"Teklifsizdir şu malımız" diyenler,
Sözle senin için altın sayanlar,
Bir işin düşünce pulu da biter.

Böyle gezme düşün, ayık hey kafa,
Kuldan yardım ummak inanki hava,
Kardeşinden bile beklersen vefa,
Kardeş diyen datlı dili de biter.

Ali bu sözleri boşuna yazan,
Çok çalış, az harca durmadan kazan,
Fakirin yuvasında olur mu düzen,
Hanende sadetin tümü de biter.

73⇒ **B**u dünyanın aslı yalan,
Herkes ağlar, var mı gülen?
Bir ben değil cümle âlem,
Bütün borçdan şikayetçi.

Kimi sofu, kimi hacı,
Cümlemiz Hakk'a duacı,
Gün be gün fakirin acı,
Yokdur işden şikayetçi,

Ne gelirse bilek Hakk'dan,
İnsan bozulmuştur çokdan,
Genç kurtulmaz cahillikten,
Koca yaşdan şikayetçi,

İnsan ayrılmış hukukdan,
Hayır beklenmiyor halkdan,
Ne ortadan ne ayakdan,
Ali baştan şikayetçi.

74⇒ **K**ısbet giymiş, dizden gısa eni dar,
Saçın keser, yeni usul moda der,
Maymun gibi dışa çıkar memeler,
Akıl ermez sosyetenin işine.

Dar etekle tam köstemiş dizini,
Aydın kişi çeker anca nazını,
Deli gibi boyalamış yüzünü,
Akıl ermez sosyetenin işine.

Sürme çekmiş gözlerini süzüyor,
Boya çalıp, ağzın yüzün bozuyor,
Bol dünyada çiv'üstünde geziyor,
Akıl ermez sosyetenin işine.

Konuşurken üçü beşden atıyor,
Hanım gezip kendi çocuk dutuyor,
Hanım gelip bir de çalım satıyor,
Akıl ermez sosyetenin işine.

Ali diyor, dilim varmaz demeye,
Bey hazırlar, hanım gelir yemeye,
Mecbur olur bulaşığı yümeye[23],
Akıl ermez sosyetenin işine.

75⇒ **S**ize hayatımdan anlatayım mı?
Kötü talih benim ile getmiyor,
Tersine, gısmetim dönmüş geriye,
Her ne yapdım ise fayda etmiyor.

Keçi güttüm, hırsız geldi çalmaya,
Koyun güttüm, kurt dadandı almaya,
Deve güttüm, düştü yardan ölmeye,
Hiçbir işim sağlam olup-bitmiyor.

Şoför oldum, hiç arızam getmedi,
Nadas yaptım, pulluk bozuk, batmadı,
Ekin ektim, mibzer tohum atmadı,
Ne yapdımsa hiçbir düzen tutmuyor.

Ali diyor, hiç de boşda yatmadım,
Hepsi yarım sağlam bir iş tutmadım,
Gam, kederden hiç ırahat etmedim,
Bırakıp yakamı koyup getmiyor.

76⇒ **A**vrupa'da şu bitmeyen sermaye,
Çalışıyor göğe direk vurmaya,
Türkiye'de saldırıyor, sofraya,
Daha bizde başka başka neler var...

---

(23) Yümeye : Yıkamaya.

Bütün dünya zırhlı vapur yapmakda,
Yarıp deryaları delip çıkmakda,
Hâlâ bizde katır kira çekmekde,
Daha bizde başka başka neler var...

Düşman uçak yapmış hoşdur binmesi,
İstediği yere kolay varması,
Bizde meşhur eşşek beygir çalması,
Daha bizde başka başka neler var...

Düşmana eğlence füze atması,
Akıla hayrandır Ay'a getmesi,
Bizim hünerimiz kız oynatması,
Daha bizde başka başka neler var...

Dünyada hükmeden atom yarışı,
Zamanın kazancı fen ile işi,
Türk'de böyük kazanç masa dövüşü,
Ali deme başka başka neler var.

77⇒ Ne için seçtiler, ne idi işin,
Millete vadedip söz verdin peşin,
Oturup koltuğa her gün dövüşün,
Vadedip verdiğin söz nerde hani?

Yaptığın yemini unutma bari,
Maaş'a zam yapdın, fikirler aynı,
Vatana hizmetde görüşler ayrı,
Sizlerde utancak yüz nerde hani?

Tefeci anlaşdı sitoğa getdi,
Çay kutu değişdi gizli zam etdi,
Fabrika çalışır şekeri nitdi?[24]
Milletin yediği yağ nerde hani?

Görmedik nitdin hani ak günü?
Bizde hüküm süren kara gün demi,
İlacın güprenin bitmeyen zamı,
Ucuza verceğin mal nerde hani?

(24) Nitdi : Ne yaptı ?

78⇒ **A**hlâk reformu bizde köleşdi,
Batının kültürü toplumu aştı,
Ekseriyet şimdi çıplağa geçdi,
Açık, kapalıya gülmeye durdu.

Vatanda milletin huzuru kaçtı,
Oy için partiler bir sağ-sol açtı,
Aldatıldı millet hep gruplaştı,
Herkes birbirini vurmaya durdu.

Aklı selim olan kedere düşdü,
Kıl sardı gençliği hep hippileşdi,
Bilgin çoğalalı vatnadaş şaşdı,
Her gelen bir fetva vermeye durdu.

Ali, bu partiler çıkar peşinde,
Yalanla savaşır oy dövüşünde,
Bütün düşman bakın silah başında,
Herkes bir hazırlık görmeye durdu.

79⇒ **B**en acizim hiçbir işi dutamam,
Sermayem yok, bir şey alıp-satamam,
Bir ozanım saza düzen gatamam,
Anlaşılan ben bir aciz insanım.

Aşçı olsam, bilmem yemek yapmayı,
Kahvec'olsam çay da ister satmayı,
Demirc'olsam bilmem körük çekmeyi,
Anlaşılan ben bir aciz insanım.

Memur olsam bir başarı alamam,
Katip olsam hesabını veremem,
Doktor olsam hastalığı bilemem,
Anlaşılan ben bir aciz insanım.

Manav olsam sebzem çürür, bilirim,
Şoför olsam yolda patlar galırım,
Cambaz olsam telden düşer ölürüm,
Anlaşılan ben bir aciz insanım.

Tamirc'olsam anahtarı dutamam,
Motor goysam düzeniyle atamam,
Hurdac'olsam demir alıp satamam,
Anlaşılan ben bir aciz insanım.

Taş çıkarsam, sağlam onu kıramam,
Usta olsam, düzgün duvar öremem,
Soygunc'olsam mal sahibin vuramam,
Anlaşılan ben bir aciz insanım.

Sığır gütsem böğelek[25] var, yatmıyor,
Koyun gütsem, kurt bırakıp getmiyor,
Kerpiç kessem, ona gücüm yetmiyor,
Anlaşılan ben bir aciz insanım.

Ben ne yapsam, bir iş gelmez elimden,
Şikayetim, benim kendi hâlimden,
El işini saymak gelir dilimden,
Anlaşılan ben bir aciz insanım.

80⇒ Bu nasıl ahlâk, bu ne alamet?
Memleketi sardı pislik, felaket,
Kimi kahbe, arkadan işler cinayet,
Doğruyu, dürüsü merdi beğenmez.

Kimisi kalleş, bir hiyanettir.
Kimi katılaşmış, cansız bir puttur,
Kimi ele bakan yalaka itdir,
Aslanı, kaplanı, kurdu beğenmez.

Kimi şeref haysiyetin terk etmiş,
İnsani değerin bir pula satmış,
Bir hayın uğruna kendin mahvetmiş,
Vatanı milleti yurdu beğenmez.

Ali, ne kolay söylemek sözü,
Kapalı, hakikatı görmüyor gözü,
Tükürsen utanmak bilmiyor yüzü,
Kimi toplum, kimi ferdi beğenmez.

81⇒ İnsanlık azminden dışına çıkan,
Bulunduğu cemiyeti dağıtıp, yıkan,
Her dayim şeytan'ın sözüne bakan,
Bir kul için ölmek daha hayırlı,

Kendini bilmeden meydana çıkan,
Bilmediği şeyi sormaya kalkan,
Kendi sözü ile şerefin yıkan,
Bir kul için ölmek daha hayırlı.

---

(25) özellikle ilkbahar sonu ya da yaz başlangıcında ineklere musallat olan bir sinek.

El malını çalıp, ticaret sayan,
Vara yoğa her an konuşan yalan,
Uğradığı yerin nefretin alan,
Bir kul için ölmek daha hayırlı.

Aşık Ali'm, insan kendin bilmezse,
Ar, namus, haysiyet, şeref olmazsa,
Kabahatın bilip yüz utanmazsa,
Bir kul için ölmek daha hayırlı.

82⇒ **H**ayasız yaşantı hak hayvanlara,
İnsan hayvanlaşmış dünya bir hârâ,
Kötü ahlâk, insanı sürükler zora,
Kötülük ahlâkta, kanda arama.

Medeniyet kurdu ahlâkı yuttu,
Yalanı getirdi mertliği attı,
Ahmağı, aptalı inkara gitti,
Sapık sensin; iman, dinde arama.

Kimi de asırda arar kabahat,
Yaz, bahar, güz, kış aynı nihayet,
Vakit dünkü bu vakit saat bu saat,
Kötü sensin ayda günde arama.

Ali diyor, inkar eyleme boşa,
Kızsan da söylerim hayinsin hâşâ,
Kafirin elinde sen oldun maşa,
Kukla sensin dostum bende arama.

83⇒ **H**er işi ehlinden almalı haber,
Ne biçim usul bu nasıl gider,
Çiftçi pulluk için çekerken keder,
Her usta kendi yaptığın över.

Bahçıvanın baktığı iyi bağ olur,
Kasabın kestiği eti yağlı olur,
Bir hayduda sorsan aslı bey olur,
Kendi on para etmez cinsini över.

Bir çobana sorsan davarı yatmaz,
Güttüğü meranın otu hiç bitmez,
Aç susuz kalsa ondan bahsetmez,
Yenen yiten hariç güttüğün över.

Humarcıya sorsan eyidir zarı,
Sarhoşun konuştur her lafı karı,
Bir avcıdan sor tüfeği arı,
Sıktığın söylemez vurduğun över.

Yalancıya sorsan er, yiğit kişi,
Cingenenin her zaman atı alır koşu,
Kötü olmaz hırsızın yaptığı işi,
"Pirim uğru Abbas" der, pirini över.

Tornacıya uğra ham demir yapmaz,
Keçeci keçeye kötü yün katmaz,
Bir memura sorsan doğrudan sapmaz,
Ürüşvet yediği adamı över.

Tamirciye uğra bilir her yeri,
Şoförün vazifesi aynada karı,
Tatlıcıya uğra beğenmez balı,
Kendi elleriyle yaptığın över.

Kahveci kazancı helalden dutar,
Bakkal aldığını zarara satar,
Mağzada kumaş sor memurdan artar,
Topu göstermeden parçayı över.

Dabakçıya uğra tavında deri,
Marangoza sorsan kereste kuru,
Ayakkabıcının şu papuçları,
Kendi elleriyle diktiğin över.

Terzi dikişine hiç kötü demez,
Berber kıl düşmanı sakalı komaz,
Doktor peşin parayı kimseye vermez,
Ali, herkes kendi mesleğin över.

84⇒ Ahlâktan mahrum yetişen insan,
Anladayım size benim der gezer,
Kasılır, tosarır,[26] kendi başına,
Her hâlimden beni bilin der gezer.

(26) Gururlu, Kibirli bir eda ile kasılma.

Her işi muzip, her hali gurur,
Hep aksi konuşur, tersine yörür,
Ar, namus, insanlık emanet durur,
Şu alçak hâlimi bilin der gezer.

Medeniyet deyince hızınan kaçar,
Hasiyet, şerefi suyunan içer,
Helalden hoşlanmaz harama düşer,
Gördüğü malı benim der gezer.

Ali der, hürmeti görse de bilmez,
Kötülük etmezse hiç yüzü gülmez,
Kavgasız, nizasız bağlasan durmaz,
Hayın, haydut benim pirim der gezer.

85⇒ **M**edeniyim diyen münevver kişi,
İnsanlığa ihanettir her işi,
Ahlâkta değiştirdin akışı,
Günden güne alçaklığa akıyor.

Ahlâkı, kültürü dışardan aldın,
Medeniyet denen vahşete daldın,
Çıkarın uğruna kime köle oldun,
Hayına, hırsıza boyun büküyor.

Lüks yaşayanlar, modaya akanlar,
Sazda, barda, meyhanede çekenler,
Açıp ırzın meydanlara dökenler,
Pezevenklik yakasından akıyor.

Ali bunlar hayin gör neler işler,
Düşmandan huy alan içi boş başlar,
Haramla, zinayla yetişen gençler,
Şimdi birbirine kurşun sıkıyor.

86⇒ **N**edir bu düzenin, nedir bu halin,
Gizli gizli bilinmeyen kararın,
Göründüğün gibi ol, olduğun gibi görün,
Hakikatda zâraran nedir arkadaş?

Laf toplayıp, aktarırsın hızına,
Ben gedişin kurşun sıkan izime,
Beni görüp dost görünün yüzüme,
Bu aşikar yalanın nedir arkadaş?

Ne sohbetin belli ne doğru sözün,
Temiz ahlâk, sağlam iman ilazım,
Akibet kazancın dört arşın bezin,
Benden fazla olanın nedir arkadaş?

Ali diyor, gözden kaçmaz her halin,
İnsanlığa zârar mıdır emelin?
Ne düşmansın, ne dost olur şu halin,
Bilinmeyen bu halin ne arkadaş?

87⇒ **A**slı belirsizin bey oluşları,
Hayına hörmetin çoğalışları,
Namusun kirlenip, yok oluşları,
Toplumun modaya malolmasından.

Adaletin kalkıp yok oluşları,
Hakikate tecavüzün çok oluşları,
Hakikatın her an zay'oluşları,
Memurun ürüşvete geb'olmasından.

Namuslu insanın kötü oluşları,
Zenginin fakiri hor görüşleri,
Acizin zahmeti bol görüşleri,
Zenginin gururlu kab'olmasından.

Zâlimin mazluma zulüm etmesi,
Hacı'nın fayizden yükün dutması,
Milletin takkaya akın etmesi,
Mürayi sofunun çok olmasından.

Ali, bu düzeni doğru görenler,
Aldatıp milleti iki bölenler,
Sokağa dökülüp, mundar ölenler,
Öldürenin makamda göz olmasından.

88⇒ **S**en gideli olanları yazayım,
Nurcu Selim, ekin güttü duydun mu?
Korucular kırdan dönüp gelirken,
Akkulaklar taaruz etti duydun mu?

Eresul köşe taşı temele attılar,
Akkulak Halil'i muhtar ettiler,
Mulla Osman Mustafa'yı katip tuttular,
Göde Veli birinci aza duydun mu?

Şu Ebeş'in ahırına girmişler,
Takip edip fırsatını bulmuşlar,
Körpe kuzusunun tümün çalmışlar,
Meleşiyor koyunları duydun mu?

Hâlâ yıkık minârenin sinesi,
Yapılıyor, Kur'an kursu binası,
Köylü kabul olur diye duası,
Hacı Ferşat İmam duttu duydun mu?

Ali diyor, gelmiş deyim sırası,
Kıymetliymiş Habacı'nın parası,
Habacı Duran'ın Medine karısı,
Kendi kendin ipe asmış duydun mu?

89⇒ Akıl ermez bu milletin işine,
Her sözü ters olur doğruyu görmez,
Elin bir kılını yaparken asa,
Kaybeder kendinde merteği görmez.

Bulursa gaçırmaz ufak fırsatı,
Şişerken bakarsın culukdan[27] kat'i,
Altını yoklasan tavuktan kötü,
Kılıbık olduğun meydana vermez.

İşi meddahlık, övdüğünü över,
Dövüldüğün demez, gördüğün döver,
Ağzı melun ağzı gördüğüne söver,
Hakikatten sorsan bir haber bilmez.

Konuşurken baksan yüksekten atar,
Kimseyi beğenmez, pislikte yatar,
Camiye girenin fesine çatar,
Senede bir şahadet aklına gelmez.

Ali, bu zamanda böylesi çoktur,
Haram yemez, helal kazancı yoktur,
Bayramdan bayrama namazı çokdur,
Vakit namazını beğenip, kılmaz.

90⇒ Kadir Mevlam binbir çeşit huy vermiş,
Kimine apdal, kimine asıl soy vermiş,
Kimin mecnun gibi kapmış koyvermiş,
Kimi laldır kelam almaz diline.

---

(27) Culuk : Hindi.

Kimi hükmeyliyor, başta uğraşır,
Kimi işçi hergün işde uğraşır,
Kimi berduş olmuş boşda dolaşır,
Kimi çapgın döner elin malınan.

Kimi yorgun bitmiş gayrı süregi,
Kimi pilot yakın eyler ırağı,
Kimi olmuş onun bunun çırağı,
Kadir Mevlam yardım eyle haline.

Kimi melun, hile düzer ne zâlim,
Gücüm yetse başın gözün ezerim,
Eyi kötü devterime yazarım,
Günah verme Kadir Mevlam Ali'ne.

91⇒ **S**ize hakikatten biraz bahsedem,
Camilere bakdım, tamamen doldu,
Çıkınca dinledim söylenen sözü,
Muziplik, fesatlık, gov, gıybet aldı.

Camide ihtiyar ön safa çöker,
Vaazı dinlerken boynunu büker,
Yalancı şahitliğe gönüllü çıkar,
Bu şifayı meslek pirlere kaldı.

Gençlerin tarlada anı çalması,
Çobanın et dolu kırda heybesi,
Sofunun, softanın fetva vermesi,
Anladım vatandaş hep âlim oldu.

Ne yapsın devlet şaşırdı işi,
Esnaf fayiz ile yapar satışı,
Memur rüşvetle görüyor işi,
Kırdaki soygun daireye geldi.

Vicdanın temelin keyfiyet yıktı,
Hırsız, hayin, katil bir oldu çıktı,
Hakikat, adalet ortadan kalktı,
Haklı, haksız dava mahşere kaldı.

Ali, millet azdı hattini aşdı,
Kabahat işleyen partiye koştu,
İnan ki bu işe şeytan da şaştı,
Zamanın insanı hep şeytan oldu.

92⇒ Şu toplumda türlü niyet,
Kararlı var, karasız var,
İsim demek icap etmez,
Zararlı var, zararsız var.

Gelip, dibine oturur,
İçer çayını bitirir,
Dinler sırrını götürür,
Türlü türlü ne casus var.

Kimi merttir sırrı gizler,
Kimi izci sorar izler,
Kimi hayin, fırsat gözler,
Hem arlı var, hem arsız var.

Ali yalan deyenlerden,
Helal haram yeyenlerden,
Hiç bilmeden kayanlardan,
İmanlı var, imansız var.

93⇒ İnsanlar atmış, haya arını,
Tarihlere gömdük mertlik sırrını,
Açan olmaz kimsenin kötü halini,
Konuşurken herkes çıkar doğruya.

Sorsan çok vatandaş mezhebin bilmez,
Düşmezse, alnı secdeye gelmez,
İmandan bir hisse versen de almaz,
Şeytanın şerrine girer yarıya.

İnanç itikat yok, gavurdan beter,
Şu dini İslam'ı geriye atar,
Namaza giren mümine çatar,
Varlığın değişir pula, paraya.

Ali der, eyi gün geriye galmaz,
Herkes eyi olsa kıyamet olmaz,
Kimi ar, namus, ırzını bilmez,
Kendin vermiş içgi, kumar, karıya.

94⇒ Fırsat buldum diye yakıp kavuran,
El düşürmek için dolap çeviren,
Sır bilmedik yerde atıp savuran,
Bilen olmayınca soran bulunmaz.

Bahşiş verir hesabını bilmeden,
At oynadır meydanını bulmadan,
Adam ölür sopasını vurmadan,
İncele aslını gören bulunmaz.

El sözünü kendisine maleyler,
Böyük meciliste ağır söz söyler,
Sözde kız, gelinle gönlünü eyler,
Evlenmeye kalksa gelen bulunmaz.

Ali, bunlar çok konuşur safınan,
Ülfet kurar paşayınan, şahınan,
Böyük tüccar olur boş bir lafınan,
Kendine mal verip alan bulunmaz.

95⇒ **S**eyir etdim insanlara,
İrenkleri ayrı ayrı;
Bir deyene ben inanmam,
Niyetleri ayrı ayrı.

İnanılmaz ülfetine,
Binmiş nefsinin atına,
Vatanına milletine,
Hizmetleri ayrı ayrı.

Kimi elci gider sese,
Kimi düşmüş boş bir forsa,
Ehl-i kamil incelese,
Kıymetleri ayrı ayrı.

Ali, inanma lafına,
Girmiş insanlar safına,
Göster adam sarrafına,
Fiyatları ayrı ayrı.

96⇒ **G**ezdim seyreyledim bütün âlemi,
Yas tutup ağlamak bir bende kalmış,
Bütün âlem dalmış zevk-i sefaya,
Karanlık dünyayı saltanat almış.

Karısı kızı dar kasbet dakmış,
Yaka bağır açık memeler çıkmış,
Genç koca bozulmuş gözünü dikmiş,
Ar, namus, haya yabanda kalmış.

Tenhada göresin bazı hocayı,
Sinemadan peşin tutar locayı,
Aydın meyhanede her gün geceyi,
Sakal bıyık şaşmış divanda kalmış.

Çoban, çiftçi dalmış dağ neşesine,
Ham sofular dolmuş bar köşesine,
Memur ürüşvetin dev aynasında,
Ali bak ahmaklık bir sende kalmış (!).

97⇒ **Y**irminci asrın ilmi hecesi,
Karanlık gündüzü, görme gecesi,
Medeni milletin ilim hocası,
Yeni usul modaları yap diyor.

İçki içmek sıhhatine şifaymış,
Melodi çal, bu uruha gıdaymış,
Yeni usul kıravat tak modaymış,
Esgi usul bunun ismi tot diyor.

Bu nasıl gedişat, böyle nasıl hal,
Minetek diyorlar yeni moda var,
Irz, namus eskimiş hepsi müsdanbel,
Genç kızların hep özünü kurt yiyor.

Demokrasi derler bizde adı var,
Her dairenin ayrı ayrı kurdu var,
Ürüşvetin ne de güzel tadı var (!),
Almadıkça yapmaz işin, get diyor.

Açık açık kapitalist yolu var,
Geldi girdi gominist in eli var,
Baş belası bir de ortanın solu var,
"Ne eyidir bu yola bir get" diyor.

Ali, sakın fazla uzatma dilini,
Sen fakirsin soran olmaz halini,
Bütün millet kayıp etmiş yolunu,
Kime sorsan bu bir siyaset diyor.

98⇒ **Z**amanın çocuğu medeni evlat,
Vatana millete hizmet edecek,
Anaya ataya itaat etmez,
Vatana millete hizmet edecek.

İlkokulda başlar gönüllü getmez,
Çalışır dersinin sonuna yetmez,
Bir hizmet buyursan gaytarır tutmaz,
Vatana millete hizmet edecek.

Ortaokulda hocasıyla dövüşür,
İçki içer, sigaraya alışır,
Nerde piç, pezevenk varsa tanışır,
Vatana millete hizmet edecek.

Lise okur fuşiyetin yeridir,
Gizli gizli bir yol bulup yörüdür,
Yavaş yavaş yaradanın unutur,
Vatana millete hizmet edecek.

Ali, üniversite başın belası,
Bu milletin çekecektir çilesi,
Hep böyle yetişmiş âlim, hocası,
Vatana millete hizmet edecek...

99⇒ **Y**etmiş dört yılı hayırla girse,
Adalet temele tam oturtulsa,
Kötüler düzelip, doğruluk gelse,
Bak buna sevinen kul çoğalırdı.

Düşünürsen hayat ne kadar işli,
Bu millet perişan hepisi borçlu,
Kış sakin geçse bahar yağışlı,
Fakirin elinde pul çoğalırdı.

Menfaatperestlik ortadan gitse,
Zenginler yardımı fayizsiz etse,
Fakirler yalanı kaldırıp atsa,
Hakikati diyen dil çoğalırdı.

Ali der, adalet doğru hükmetse,
Namahrem olanlar kendini örtse,
Fuhuşa sapanlar idama getse,
Namus, haya, şeref, ar çoğalırdı.

100⇒ **Ş**u dünyayı çok seviyor her gelen,
Sorsak bir ehline, bunda ne dat var?
Çocuk gibi goşdum oyun peşinde,
Bozuldu sıhhatim zorda ne dat var?

Çıkmışım iş yapam tarlada gırda,
Batmışım toz toprak mahvoldum kirden,
Yorgun bitgin hayat perişan terden,
Anlat şimdi bana terde ne dat var?

Genç yaşında düşen nefsin peşinde,
Bir beladır dönse dahi başında,
Ar, namus, haya olmaz işinde,
İşlersin fuşiyet bunda ne dat var?

Geçim nazik elde yok ise çare,
Hesap et artık hayat kaç para,
Ne yazık haram girdiyse mala,
Anlat şu kazancı malda ne dat var?

Ali, ölmez yaşar girersen zora,
Can çıkmaz cesetten düşersin dara,
Karışır saç sakal dönersin pire,
Hesap et hayatı pirde ne dat var?

101⇒ Çökmeye mahkum koca bir devlet,
İdare edeni yok bakanı kimdir?
Sarsılmış temelden çökmek üzere,
Tamir eden hiç yok, yıkanı kimdir?

Akıllısı, delisi yığılmış başa,
Kadın-erkek hepsi karışır işe,
Çorçocuk toplanmış hazır savaşa,
Bunları savaşa süreni kimdir?

Kimi araba kaçırır, kimisi uçak,
Kimi bomba kullanır, kimisi bıçak,
Kimi katil, soyguncu kimi de kaçak,
Arayanı hiç yok, soranı kimdir?

Bilmem ne olacak milletin hali?
Ne nizam intizam var, ne kanun belli,
Medeni münevverhep kötü yollu,
Göster hakikatı göreni kimdir?

Ali, insan hayvanlaşmış dünya da hârâ,
Kimi kaba kuvvete dayanır kimi de zora,
Kimi adam çalar, kimi de para,
Var mı arayanı soranı kimdir?

102⇒ **H**ürriyeti kendine siper edenler,
Hürriyete mani olanlar vardır?
Irz, namus, hak, hukuk demez çiynersin,
Yörümene mani olanlar var mı?

Haram olsa dahi helal diyosun,
Öksüz, yetim hakkı demez yiyorsun,
Devlet, şahıs bankasını soyarsın,
Şu parana mani olanlar var mı?

Bu ahlâkla nice dimağ bozarsın,
Kötülükte her sözünü yazarsın,
Barda, sazda sohbet edip, gezersin,
Eğlenmene mani olanlar var mı?

Gizli gizli kampanyalar açarsın,
Hergün gelir kurbanını seçersin,
Avuç avuç insan kanı içersin,
İçmene de mani olanlar var mı?

Ali derde, her bildiğin yaparsın,
Hangi yolu isterisen saparsın,
Hangi putu beğenirsen taparsın,
Tapınmana mani olanlar var mı?

103⇒ **Y**alan, zafer kazanıyor her yerde,
Hakikat hayal olmuş bütün insanda,
Menfaat, keyfiyet oynar baş rolde,
Bu bir hakikat mı bir hakaret mi?

Şu sahte medeniyet vatana hükmetti,
İnsani ahlâklar tamamen kalktı,
İnsanlar hayvani hayata aktı,
Bu bir medeniyet mi bir fuhuşiyet mi?

Din ilkeye aykırı hürriyet kısık,
Demokrasi yaşıyoruz nerede bu hak?
"Asalet mülkün temeli" tatbiki hiç yok,
Bu bir selamet mi bir felaket mi?

Ali der, idare sistemi pek zor,
Ehl-i namus olan bu işe pes der,
Her makam kendine bir yetki ister,
Bu bir hizmet midir bir ihanet mi?

104⇒ **E**ski, yamalı key forsa havas etme,
Ucuzdan al ihtiyacı yükseğe getme,
Veresiye keyinip, fiyaka satma,
Borç etme birazcık geçime gel gel.

Yataktan kalkıp da kahveye getme,
Çok nazik alışıp, bisküvit yutma,
İçiver çorbayı çaydan bahsetme,
Biraz geçim ehli ol biçime gel gel.

İskarpin lasdik var, bot, çizme alma,
Peyniri bulursan yağ kaymak sorma,
Keçe yoksa çul var halıyı serme,
Bitmez kabahatin suçuna gel gel.

Ali, geçim bozuk bunu elden sorma,
Tatbikatın düzelt ele akıl verme,
Vadeye para alıp harcayıp durma,
Tohum yok, tarla açık, borcuna gel gel.

105⇒ **T**oplumda, cemiyette hakdan bahseder,
Hakikatı, doğruyu sor inkar eder,
Gündüz sofu, gece ekini güder,
Dışı takva içi gayet melundur.

Müslüman perdesiyle örtmüş yüzünü,
Haram nimet ile besler özünü,
Komşunun ırzına diker gözünü,
Dışı ehl-i namus, içi hayindir.

Fayizden birikmiş kapıda malı,
Haramla yoğrulmuş damarda kanı,
Yalanla aldatır bütün cihanı,
Dili gayet tatlı, içi zâlimdir.

Kimi isim almış doğru insanmış,
Toplumda bir kıymet değer kazanmış,
Başında bitenler semaya uzanmış,
Hemi çatal başlı hemi olgundur.

Ali, nere baksan münafık dolu,
Zayıftır imanı dini şüpheli,
Üç devir tesbihle meşguldür eli,
Dışı sofu içine bak melundur.

106⇒ **B**ilgin olup, batıl fetva verenler,
Gizli gizli ekin güden ben miyim?
Sıkışınca hemen yemin edenler,
Hakk'a karşı isyan eden ben miyim?

Beyhude ibadet yapıyom deme,
Haramla kurulmuş yaptığın bina,
İnan ki evladın veledizina,
Nikahına yemin eden ben miyim?

Fiyakan yerinde güzel süsün var,
Dilin datlı gayet şirin sözün var,
Kurt düşmüş içine çürük özün var,
Sokaklarda gıybet eden ben miyim?

Ali derde görünüşte sofusun,
Kabul ise ibadete kavisin,
Gir camiye cemaatın safısın,
Din, imana küfür eden ben miyim?

107⇒ **I**rz ile namusla olur mu şaka,
Kadın soyunursa göz baka baka,
Sıkışıp bir ağa düşerse faka,
Bu suç kadın da mı giyimde midir?

Her işte oluyor mutlaka boşluk,
Hayin dürüst için düşünür piçlik,
Memura verirsen zorunan harçlık,
Bu suç parada mı memurda mıdır?

Adliyeye gir gör kim kalmış emin,
Doğruya hazırdır hakaret zemin,
Yalancı toplaşıp ederse yemin,
Bu suç hakimde mi yeminde midir?

Hocaya bağlıdır okulda imkan,
Menfaat uğrunda olmuşsa şeytan,
Talebe ayaklanıp, yaparsa isyan,
Bu suç talebede mi okulda mıdır?

Ali, girme siyasetli savaşa,
Delege encümen bakıyor işe,
Hakaret, iftira bildirir başa,
Bu suç haberde mi, bakanda mıdır?

108⇒ **K**ul olmuş kulluğun bilmeden gezer,
Kulu küçük gören kula ne dersin,
Ayağı karada başı havada,
Yörürken sığmıyor yola ne dersin?

Sorarsan toplumda değeri hiçtir,
Konuşur kelamı gabahat, suçtur,
Kıymeti değeri bakırdır, tunçtur,
Altını beğenmez, pula ne dersin?

Hakikatı diyemez dili gısalı,
İşi gattarlıktır şeytan misali,
Zâlimlik dünyada kalan eseri,
Hakikata uzanan ele ne dersin?

Ali, haktan sapma hak sana ne der?
Zâlime uyanlar çekerler keder,
Münafık durmadan kendin metheder,
Kendini beğenen kula ne dersin?

109⇒ **D**oğra gel aslanım doğra,
Seni beni bilir çevre,
Kul üstünden atan mavra,
Hanesinde gevşek olur.

Bu zamanın insanları,
Balı görse olur arı,
Boş bulursa yem hararı,
Doymaz karnı eşşek olur.

Müslüm olur bak erlikde,
Nâra salar meydanlıkta,
Kurdu görse samanlıkta,
Kedi görse aslan olur.

Ali boş mavradan bıktık,
Lafla mı olur bilmem mertlik,
Şahin olup kapar keklik,
İleş görse sakca olur.

110⇒ **D**ünyaya çalışıp, ahretin eyleme zayıf,
İnsanlığa zarar vermişsen ayıp,
Kul hakkıyla zenginde olsan senindir kayıp,
Varsa inancın bir ehl-i kamile danış.

Her bulduğuna sarılma dünyalık deyip,
İster hacı, hoca ol ister papaz, rahip,
Hakikatin dışında ne yapsan ayıp,
Varsa inancın bir ehl-i kamile danış.

İster zengin güçlü ol, ister fakir bir aç,
Kulsan kula olursun mutlaka muhtaç,
Dünyadan ediyor her canlı bak göç,
Varsa inancın bir ehl-i kamile danış.

Ali, bu fanide göster var mı kalacak,
Zengin, fakir, genç, koca musallaya binecek,
Yapma ihanet gizli sırrın hep aşikar olacak,
Varsa inancın bir ehl-i kamile danış.

111⇒ **Z**arar üzüntülü acı bir iştir,
Gayri meşruysa kazanç ateştir,
Aldanma bu dünya akibet boştur,
Helalından kazan kârı hesap et.

Bu dünya eğlence, ya başka nedir?
Kadir Mevlam bilir her şeye Kadir,
Eyi, kötü ne kazansan burdadır,
Sorguyu, suali, nârı hesap et.

Hak için söylemez hiç kimse sözü,
Unutma sünneti terk etme farzı,
Hayaya muhtaçtır, yaşama tarzı,
Namusu, hayayı, arı hesap et.

Ali, gençlerle katılma hara,
Karışma sofuya softaya pîre,
Sıkışır düşersen ilerde dara,
Zorbayı, zopayı, zoru hesap et.

112⇒ **H**ak uğrunda sarf olmuş var mı bir sözün?
İhanetten ayrılmaz o hayin gözün,
Menfaat uğrunda utanmaz yüzün,
Tükrüğü yüzünde kar sanır gider.

İncelersen şu yediğin haramın,
Gıybette dolaşır sahte kelamın,
Dünyada ney şu eğlencen âlemin,
İşler fuşiyeti kâr sanır gider.

Camide secde eden kimin uğruna,
Yalancı şahitsin kulun uğruna,
Nârda bir odunsun dilin uğruna,
Cehennem çırasın dil sanır gider.

Ali der; sokakta gıybetin bitmez,
Bulursa hak hukuk farkı gözetmez,
Yalancık ibadet kula fayd'etmez,
Kendini bir takva kul sanır gider.

113⇒ Kötünün bitmez feryadı,
Eyinin tek kalmış adı,
Nerde bu dünyanın tadı,
Ne hak kalmış ne hakikat.

Küçüklere şefkat olmaz,
Büyüklere hörmet olmaz,
Hak sahibinin gıymeti olmaz,
Ne ahlâk var ne adalet.

Hak sahibinin gıymeti yok,
Berduşlara hörmet pek çok,
Irz, namuzu koruyan yok,
Ne ırz belli ne haysiyet.

Ali, bilir düzen süsü,
Boş fiyaka bitmez forsu,
Poz yapar sokak züpbesi,
Hem dünya viran hem ahret.

114⇒ Eyiyne kötünün çok olur farkı,
Ahlâksız insanlar incidir galbi,
Acı söz sohbetin güvesi, gurdu,
Eyi dilden hiç kötü söz çıkar mı?

Münafık beladır aslı sorulmaz,
Namert bir yol olsa girip yörünmez,
Münevverin sohbetine doyulmaz,
Temiz ahlâk sahibi yoldan çıkar mı?

Kötünün gülünü alıp takınma,
Eyi zehir verse yut hiç çekinme,
Yeyninin[27] cemiyetine varıp sokulma,
Ağır, esen yelle yerden kalkar mı?

---

(27) Yeyninin : Hafifin.

Cahilin sohbetinden zarar çekilir,
Âlimin sözünden mana dökülür,
Cahile uyanın evi yıkılır,
Ehl-i Kamil olan yuva yıkar mı?

Ali, her kötülük ahlâk huyd'alur,
Temiz ahlâk sahibi asıl soyd'olur,
Karaktersiz insan kötü huyd'olur,
Aslı bir eşşekden saf kan çıkar mı?

115⇒ Dünya güzelimiş bundan bana ne,
Ben dünyadan bir zevk almıyorum ki,
Zevk deyi toplumun sürüp gettiği,
Günah, küfür bir zevk görmüyorum ki.

Bu mudur dünyanın zevki âlemi?
Dost ahbap kandırıp gezip dolanır,
Zevk diye mi söylüyorlar yalanı,
Yalandaki zevki bilmiyorum ki.

Bir kısmı varlığın değişmiş pula,
Bir kısmı zevk diye sarılmış kula,
Bir kısmı vahşette, cısçıplak olan,
O vahşette bir zevk görmüyorum ki.

İnsan insan olmasa bilmez hatın,
Zaman kıyafette arar kültürü,
Hanım saçı vermiş, beyden almış pantolu,
Bey, bayan olmuş ben zevk almıyorum ki.

Ali, bu giderin zevki neresi?
Herkes ihanette bir yüz karası,
Kimi ırz düşmanı namus faresi,
Bu nasıl zevkimiş bilmiyorum ki.

116⇒ Ne aileyi bir terbiye ne olmuş insan,
Ne dilde bir tasdik ne galpde vicdan,
Ne ağızda susturucu ne elde dümen,
Yelkeni yırtıklar meydanı almış.

Çekmiş bahranasın karışmış göçe,
Irzı eğlence sayar, namusu hiçe,
Ne hakikatı tastik, ne inkar suça,
Kösteği koparan sokağa dalmış.

Ne Hakk'a riayet ne hakikate,
Ne terbiyeyi kabul ne sukunete,
Ne böyüğe hörmet ne sevgi millete,
Hakikati tastik hayduda kalmış.

Ali, ne söylesen hepisi boşa,
Yalancı her daim hazır savaşa,
Hürriyet kahramanı dizilmiş başa,
Sahte kahramanlar cepheyi sarmış.

117⇒ Epey gün geçirdim yalan dünyada,
Ne balda dat buldum, ne de kimyada,
Adi çalı bitse dahi bünyede,
Kendinde yetişen dal güzel daldır.

İnsan hoş yaşardı bunu herkes bilse,
Girme elin bağında her yanı gülse,
Bedeninde açan tikende olsa,
Kendinde yetişen gül güzel güldür.

Bil gıymatın boşa harcama yaşını,
Güvenm'ele kendin doldur boşunu,
Bütün dünya görse dahi işini,
Kendi işini gören el güzel eldir.

Ali, başlan bir gün hayat göçüne,
Ülfet kurma ibne ile piçine,
Konuşurken yalan gatar içine,
Hakikati diyen dil güzel dildir.

118⇒ İnsan olan düşer dara,
Sor insanlık malınan mı?
Yerse senden bak meth eder,
Bu insanlık yalınan mı?

Bak ki gezer harın harın,
Merhamet yok vicdan yarım,
Mavr'atar yarım karın,
Bu insanlık pulunan mı?

Muziplik doldurmuş için,
Harama bağlamış geçim,
Kuldan saklıyorsun suçun,
Hakka itaat zorunan mı?

Ali, eker hergün keder,
Bilsen buna Mevla ne der,
Kadın erkek gıybet eder,
Sohbet etmek kovunan mı?

119⇒ **B**ir öğüt vereyim kendi özüme,
Dostan fazla düşman gülen yüzüne,
Bir leke bulaşsa namus ırzına,
Dost üzülür, düşman güler sevinir.

Zayıf yerin arar düşmanın gözü,
Sinsi olur bildirmez güleçdir yüzü,
Dost doğru konuşur acı olur sözü,
Dost üzülür, düşman güler sevinir.

Dost dost deyi her insana gapılma,
Dostun dosta zârarından çekinme,
Mert ol düşmana eyilip bükülme,
Dost üzülür, düşman güler sevinir.

Ali, düşman sözü ateştir nârdır,
Sabretmesi güçtür, edene kârdır,
Dost zârarı sende olan zârardır,
Dost üzülür, düşman güler sevinir.

120⇒ **K**iminin inancı parada pulda,
Kimi de keramet bekliyor kıldan,
Kimi meyhanede çürütmüş mide,
Sığınmış tabibe şifa bekliyor.

Namusu, şerefi kaldırıp atmış,
Dinini harcamış, imanı bitmiş,
Varolmuş yaradanı inkara gitmiş,
Ehl-i kamil bundan haya bekliyor.

Adetten şikayet eylesek kime,
Kadın erkek karışmış bilinmez sima,
Hanımlar nikahsız evlatlar zina,
Ahlâksız babalar dua bekliyor.

Ali, bu insanlık bozuldu çıktı,
İnsanlar hayvani hayata aktı,
Irz perişan, vücut açıldı çıktı,
Hayasızlar bundan fayda bekliyor.

121⇒ Gönül kervanını kâra yolladım,
Haramiler soyduyusa suç kimin?
Talih kuşu düşmüş mile, batağa,
Uçurmaya kanat kimin güç kimin?

Bu nasıl yaşantı hayasız, arsız,
Kimi ırz düşmanı kimi de hırsız,
Bir ben değil cümle âlem huzursuz,
Huzur bozan ipne kimin piç kimin?

Ali, gel kapadak uzatma sözü,
Namus fakiridir oğluyla kızı,
Dünyayı versen doymuyor gözü,
Şu doymak bilmeyen hayin, aç kimin?

122⇒ İndim Akdeniz'e şöyle bir bakdım,
Durmadan köpürüp, hep çağlıyordu,
Bir grup yatıyor kumun üstünde,
Dalga yıkadıkça kum ağlıyordu.

Durmadım orada çekildim kıra,
Baktım hiç ırahmet düşmemiş yere,
Sordum beynamazlar el goymuş ora,
Yarılmış topraklar yer ağlıyordu.

Bir pazardı toplum tatile göçmüş,
Kimi fuhuşdaydı, kimi içk'içmiş,
Ağacın irengi neşesi gaçmış,
Çırpınır o çamlar dal ağlıyordu.

Açıldım ovadan yaylaya dağa,
Seyir et efendi medeni çağa,
Hırsızı, hayını hep çıkmış ava,
Sürüler, hayvanlar mal ağlıyordu.

Düşündüm dünyayı hep aya getdi,
Bizim beyler gezip, zorlu mavratdı,
Hayat bahalandı bizi felçetdi,
Ali gibi fakir tüm ağlıyordu.

123⇒ İnsan yaradılıp Âdem'den beri,
Bu dünya hiç böyle âlim görmedi,
Daire de, makam da medeni efe,
Silahı kalemden zâlim görmedi.

İrticacı, gerici boşa uğraştı,
Evliyası, velisi gıymattan düştü,
Şu medeni gençlik gözünü açtı,
Ne yazık Stalin, Lenin görmedi.

Gıyafet medeniyeti nereden çıktı?
Namus, haya ortadan sır olup kalktı,
Her toplumda fuşiyet mod'olup çıktı,
Hiç daha ırz böyle zulüm görmedi.

Ali gel bak, gıyafetin haline,
Kadın maymun, erkek dönmüş geline,
Her makamı para almış eline,
Müslümanlık böyle melun görmedi.

124⇒ Vatana hizmetdir, sevabın piri,
Cephede aslandır Türklerin eri,
Ne kadar sevapdır o nöbet yeri;
Bekle sevabını alıver yeter...

Hörmet de hata etme gumandanına,
Vazifede acıma datlı canına,
Hakikat olursan Hakkın yanına,
Magşer-i âlemde varı ver yeter.

Sen kaplan olmalı hudud başında,
Ali-yi zülfükar ol düşman peşinde,
Ömer-i adaletle bütün işinde,
Hak ve hakikatı buluver yeter.

Ali der; titiz ol vatan işinde,
İman kalkanını atma döşünden,
Seferde, cepede düşman peşinde,
Ya şehit, ya gazi oluver yeter.

125⇒ Yalın gılıç yüzmüş derya boyunda,
Palası boyanmış düşman ganında,
Ecdadım gan dökmüş topraklarında,
Al bayrağım dalgalanacak Kıbrıs'da.

Ölmez bir milletin Kıbrıs, vatanı,
Gösündeki al renk Türklerin kanı,
Yalçın gaya d'olsa Türk'ün düşmanı,
Al bayrağı dalgalancak Kıbrıs'da.

Ey Yonan, Türk ile çıkılmaz başa,
Masum çocuklarla girme savaşa,
Yedi başlı ecderha olsan da boşa,
Al bayrağım dalgalancak Kıbrıs'da.

Atalarım gam dökmüştür o yurda,
Mehmetcikler zabdedilmez çemberde,
Sana yardımc'olsa dahi tüm dünya,
Al bayrağım dalgalancak Kıbrıs'da.

Çekil ey papaz, sen çekil geri,
O yeşil ada Türkler'in yeri,
Bir cehennem de olsa dönmez Türk eri,
Al bayrağım dalgalancak Kıbrıs'da.

Ali, Türk döner mi vatan peşinde?
Aç ve susuz galsa dağlar başında,
Bir yırtıcı kaplan d'olsan karşımda,
Al bayrağım dalgalancak Kıbrıs'da.

126⇒ Şilenin çillesi diye yazmışsın,
Zahmeti çilleyi çekeni düşün,
Santim, santim bu toprağın üsdünde,
Can verip, ganını dökeni düşün.

Hanesin terk edip, ardına atıp,
Aç, susuz yıllarca yollarda yatıp,
Kılıcın kapzesin sıkıca dutup,
Düşmanı bu yurtdan süreni düşün.

Zahmet sayma, vazifeyi, nöbeti,
Türk tarihe kötü isim gomalı,
Kanuni, Yavuz'u Fatih Mehmed'i,
Atıyla deryayı yaranı düşün.

Kalkanın çevirip, kılıcın çeken,
Ermeni, Urumun tahtını yıkan,
Düşmanın açılmaz bendini söken,
Kore'de çemberi yaranı düşün.

Ali, düşman savaş açdı her yanda,
Türk, kavgayı bayram sayar cihanda,
Kocatepe, Sakarya, Dumlupınar'da,
Düşmanın dersini vereni düşün.

127⇒ Bizim eller Adana'ya inerdi,
Beşyüz çadır bir araya gonardı,
İlkbaharda Toroslara dönerdi,
Bizi bura devre attı yolumuz.

Arkacına[28] gatar tülü[29] çökerdi,
Sağmal[30] gelir, yoz[31] yerinden kakardı,
Gelin-gızı seyrangaha çıkardı,
Açılırdı, yeşilimiz alımız.

---

(28) Arkacına : Arka tarafına.
(29) Tülü : Bir cins deve (boz deve ile buhur devenin melezi olan deve).
(30) Sağmal : Kuzulamış olan, sağılan koyun.
(31) Yoz : Kuzusuz koyun.

Bahranamız[32] gider yayla yolunda,
Guşlar name döker ardıç dalında,
Pür silahlı arap atı golunda,
Hiç ölümden gorkmaz idi delimiz.

Ali diyor; belayına, derdine,
Düşemedim, dürüstüne, merdine,
Hiç bir nesil garışmadı ırkıma,
Aslı pak, tertemiz Türk'dür elimiz.

128⇒ Ne güzel yaratmış, böyle Hak seni,
Tükenmez varlıkla dolu her yanı,
Var oldukça goruyacak Türk seni,
Ne güzel vatansın sen Anadolu.

Nimetle dolu, nehiri gölü,
Açılan çiçeği, goncası gülü,
Çiçekten çiçeğe bal toplar arı,
Ne güzel vatansın sen Anadolu.

Kahraman Mehmetcik, bekçi erlerin,
Türk'ün tarihinde saklı sırların,
Türlü maden ile dolu her yanın,
Ne güzel vatansın sen Anadolu.

Noksansız yaratmış Hüda dört başın,
Dünya da hiç var mı benzerin, eşin,
Tükenmez nimetdir toprağın taşın,
Ne güzel vatansın sen Anadolu.

Bir yanı kara, derya üç yanı,
Çevresi süslenmiş yeşil ormanı,
Ötüşen guşların ne tatlı dili,
Ne güzel vatansın sen Anadolu.

Baharda hoş olur temiz havası,
Meleyen guzular, gırların süsü,
Çobanın çaldığı gavalın sesi,
Ne güzel vatansın sen Anadolu.

Toroslar boyunca sıra dağların,
Türlü meyva veren güzel bağların,
Eti, südü, taze tereyağların,
Ne güzel vatansın sen Anadolu.

---

(32) Bahrana : Göç eden oba kervanı.

Ali der, seni kimseye sormam,
Her yanın kimya dertlere derman,
Düzlerin hububat, dağların orman,
Ne güzel vatansın sen Anadolu.

129⇒ Arkadaşlar bugün Yirmi Üç Nisan,[33]
Gel bayram edelim Türk oğlu isen,
Türklerin her adı dillere destan,
Okuyan destanı yazana borçlu,

Ne mutluyum, Türk oğluyum Türk oldum!
Talebeyim çok çalıştım ders bildim,
Bu kürsüde konuşmaya söz aldım,
Bütün bu hayatım hocama borçlu,

Talebesin çalış tembellik yapma,
Defteri galemi elinden atma,
Hocayın şerefini çalış kirletme,
Her Türk çalışmalı, vatana borçlu,

Yirmi Üç Nisan, genç bayramın soranlar,
Gel bayram edelim dostlar, erenler,
Sayılı Türk bu bayramı guranlar,
Türk Milleti bunu Ata'ya borçlu.

(33) Bu şiir çocuklar için yazılmıştır.

130⇒ Âdemi Cennet'den kim idi süren,
Şeytana fırsatı sen idin veren,
Nuh'u tufanlarda yüzdürüp yoran,
Hiç akıl ermiyor işine Mevlam.

Musa'ya çekdirdin tükenmez zorluk,
Firavun'a verdin bitmeyen varlık,
Eyib'i gurtlara eyledin yemlik,
Yeyişi getdi mi hoşuna Mevlam?

Nemrut'a fırsatı gine sen verdin,
İbrahim ateşden el atıp aldın,
İsmayıl'ı gurban et dedin durdun,
Çok mu havas ettin başına Mevlam?

Yusuf'u guyuda dar deliklere,
Yonus'u deryada aç balıklara,
Hüseyin'i kerbelada gumluklara,
Saldın yaradı mı işine Mevlam?

Ali derde, süren sürdü safayı,
Benden esirgedin neden şifayı,
Ben de çekdim gendi hâlimce cefayı,
Daha ne gelecek başıma Mevlam?

131⇒ Kadir Mevlam her varlığı hoş vermiş,
Uzun gısa ayrı ayrı yaş vermiş,
Her varlıga kendi gibi eş vermiş,
Halk eden Hüda'nın varı ne güzel.

Toprağa sabanı, sabana çatı,
Hoş vermiş önüne motoru, atı,
Mülke kaymet veren gör hububatı,
Arpa, buğday, çavdar, darı ne güzel.

Goyuna gırları, gırlara otu;
Cana şifa vermiş süt ile eti,
Sırtında yetişen tüyün gıymatı,
Seyir et gumaşa halı ne güzel.

Arıya çiçek vermiş, çiçeğe dalı,
Çeşitli irengi, yeşili alı,
Arı binbir çiçekten topluyor balı,
Aslı bir sinekdir balı ne güzel.

Dağa orman vermiş, evlere bağı,
Bağa üzüm vermiş, bahçeye gülü,
Bülbül gülün için oluyor deli,
Ağlayan bülbülün dili ne güzel,

Gışa bahar vermiş, bahara yazı,
Şayire şiiri, âşığa sözü,
Beyite uydurmuş kemanı, sazı,
Sızlayan kemanın teli ne güzel.

Ali, dinlenir mi her gulun sözü?
Eserin varlığı kağıtta da yazı,
İlm için çekilir âlimin nazı,
Takvanın ahlegi yolu ne güzel.

132⇒ **G**adir Mevlam senden bir dileğim var,
Dünyada guluna gul etme beni,
Mahkemeyi kübrada varınca huzura,
Yakıp ateşine kül etme beni.

Sığındım afına sen yakma nârda,
Dünyada düşürme acıya, derde,
Ne namerde muhtaç et ne de bir merde,
Gul için gula köl'etme beni.

Nevsim esir edip goyma baş başa,
Gula bir endişe guru telaşa,
Ne dosda muhtaç et ne de gardaşa,
Guluna muhtaç biri etme beni.

Ali der Yarab her emrin hakdır,
Sonsuzdur nimetin hududu yokdur,
İnsanın değeri altından çokdur,
Harcadıp ortada pul etme beni.

133⇒ **H**akk'ın varlığını inkar edenler,
Şu arş-ı azamı guranı gösder,
Dere, depe, yüce dağlar ne güzel,
Düz ovayı böyle sereni gösder.

Âdem'dir dünyaya evvelce inen,
Ondan ötesini var mıdır gören?
Geleni üğüdür, dönen bir devran,
Ölmeden sonuna varanı gösder.

Yerde ırızık verir, suyu gövdedir,
Türlü türlü meyva, baçe, bağdadır,
Binbir çeşit malukatlar dağdadır,
Bunun ırızgısın vereni gösder.

Yüce Mevlam sorar bir gün gel olur,
Sinek vermiş, çiçek toplar bal olur,
Çeşit, çeşit ağaç vermiş dal olur,
Kim satmış tohumun alanı gösder.

Bu inkar olur mu? Ne güzel varlık,
Deryada yaşıyor çok cannı mahluk,
Her vadiye baksan çimennik güllük,
Bunları halk edip vereni gösder.

Ali derde; bunlar Mevla'nın işi,
Kafir mi yarattı ayı, güneşi?
Değişdir'cek var mı yazına gışı ?
Bunun nizamını guranı gösder.

134⇒ Mevlam yokdan var ederken âlemi,
Yaradan Hüda'nın sırındayıdım,
Hak balçık dan yugururken Âdemi,
Garışdım hamıra, unundayıdım.

Bir hayalken gezdim Cennet aleyi,
Mevlam engel gıldı, şeyten belayı,
Âdem saban ile yalan dünyayı,
İhmar ederken belinde yidim.

Habil'le, Gabil'in işine şaşdım,
Nuh'un gemisiyle tufandan gaçdım,
Musa'yıle Turisinaya ulaşdım,
Gonuşurken binbir kelamdayıdım.

Süleyman'ın uçan tahtına bindik,
Eyib'un teninde gurtlara yendik,
Yonus balıklara olur ka yemlik,
Bende o balığın garnındayıdım.

Bağlar iken İsmayıl'ın gözünü,
Duttum Hakk'dan inen goç boynuzunu,
O çıkardı kör şeytanın gözünü,
Daşlarken İbrahim yanındayıdım.

Davud'un elinde zırh öre öre,
Nemrut İbrahim'i atarken nâra,
Yusuf bezigana olurken köle,
Atdılar guyunun dibinde idim.

Ali der; çekdim tükenmez acı,
İsa'nın durağı semanın içi,
Habibim Hüda'ya gıldı Miracı,
"Ya Ümmetim" derken dilindeyidim.

135⇒ **K**ul yaratmış, yol göstermiş,
Çıktın ise Hakk neylesin,
Gul yuvası yıkma diyor,
Yıktın ise Hakk neylesin.

Gul hakkını ver, alma der,
Öksüz fakir hor görme der,
Emanete el sürme der,
Sürdün ise Hakk neylesin.

İçki yasak, dikme diyor,
Dönüp, ırza bakma diyor,
Gul gapıdan kovma diyor,
Kovdun ise Hakk neylesin.

Farz borcun der, gel terk etme,
Sünneti atlayıp gitme,
Emrim işte... Der, unutma,
Unuttunsa Hakk neylesin.

136⇒ **G**adir Mevlam üç dileğim var senden,
Biri huzur, biri iman, biri din,
Otursam da, ayrılsam da cihandan,
Biri huzur, biri iman, biri din.

Yer yüzünde muhtaç etme guluna,
Eylenc'etme kör şeytanın eline,
Helalından bol ırızık malınan,
Biri huzur, biri iman, biri din.

Garşılatma iftirayla, gazayla,
Mahkum etme bilinmeyen cezayla,
Sağlam sıhat bütün vücut azayla,
Biri huzur, biri iman, biri din.

Ali diyor; ey Allah'ım bilirsin,
Guluyun niyetin mutlak bilirsin,
İsdeyenin isdedini verirsin,
Biri huzur, biri iman, biri din.

137⇒ Sel olup toplumun üsdüne akma,
Hakk'ın baracının bendini yıkma,
Çaydan atlamakla dalgıçlık satma,
Dünya derya iken inip yüzen var.

İnsanlıkda çok yükselmiş nice zat,
Çalışır dünyada edersen hizmet,
Cennet Cehenneme yapma hakaret,
Sağlığında gedip ora giren var.

Çıkıp Tur dağına fikrini sormuş,
Yaradan Hüdaynan sohbete dalmış,
Kafirdir İsa'yı çarmıha germiş,
Çekip onu semalara alan var.

Ali, kimdi binen aşgın atına,
Gul içinde gul benzemez zatına,
Meleklerden üsdün arşın katına,
Çıkıp Hakk'ın huzuruna varan var.

138⇒ Aldanma beyhude divane gönül,
Bu sağlığı sana verene yalvar,
Çıkıp Hakk katına el aman edip,
Farz-ı beş vakıdı kurana yalvar.

Beyhude gezersin var mı amalin?
Bir damla sudandır, aslı kemalin,
Gabirde bekliyor bitmez sualin,
Diline cevabı verene yalvar.

Sur üfrülür bir gün sana gel olur,
Eniş, yokuş bitmez uzun yol olur,
Sırat, kıldan daha ince hal alır,
Getirip önüne kurana yalvar.

Güneş alçalıp da benine çöküp,
Zebaniler Cehennem ateşin yakıp,
"Ya Ümmetim" deyip sancağın çekip,
Ateşe bağrını verene yalvar.

Ey Ali ne mutlu nizamdan geçen,
Cennetin kilidin diliyle açan,
Atlayıp kefserin suyundan içen,
Doldurup kadehi sunana yalvar.

139⇒ Sen emrettin bu cihana gelmemi,
Gelişimde yolda sana güvendim,
Karar kıldın şu dünyada kalmamı,
Kalışımda burda sana güvendim.

Adakladım, apaladım yol aldım,
Kekeledim, heceledim dil aldım,
Aklım yetti san'inandım kul oldum,
Oluşumda burda sana güvendim.

Adam ettin bak böyüttün iş verdin,
Ne verdinse minasıpmış hoş verdin,
Nasip verdin, kısmet verdin eş verdin,
Alışımda burda sana güvendim.

Ben Ali'yim, hatam vardır, her yanda,
Yalvarırım odun etme, nâr yanda,
Baz'ağladım, baz'güldüm dünyada,
Gülüşümde burda sana güvendim.

140⇒ Bakın şu Mevla'nın gör hikmetini,
İnsanı balçıktan imar eylemiş,
İliği, damarı, vücudu kanı,
Çatısı kemikten, yapıya bakın.

Mideyi indirmiş, yerli yerince,
İnsan yaşamıyor, galbi durunca,
Ağız, yüz, kulak, gözde burunda,
Ne güzel muntazam kafaya bakın.

Ciğeri indirmiş suyun içinde,
Böbrekler yer almış onun peşinde,
Et, kemik, deri bir sır dışında,
Vücutta aksamda duruma bakın.

Akıl fikir vermiş arar bulursun,
Eyiyi kötüyü seçer bilirsin,
El, ayak vermiş, gezer yürürsün,
Vücudu gezdiren soluğa bakın.

Ali diyor; bakın Hakk'ın işine,
Bu düzen getmez mi kulun hoşuna,
El ağıza verir, ağız dişine,
Nimet-i gıdanın yoluna bakın.

141⇒ **K**adir Mevlam budur senden dileğim,
Zekeret-i mevtimde imanla gönder,
Kabirde asan et sualden beni,
Şeytan'ı men eyle ırahmet gönder.

Serbest geçir beni sırat yolundan,
Sıkıştırma beni mahşer halinde,
Adalet sahibisin yakma nârında,
Affet kusurumu Cennet'e gönder.

Muhammed'ül Emin şefaat etsin,
Aliy'il Haydar elimden tutsun,
Bekir'il Sıddık yardıma yetsin,
Bunların aşkına uçmağa gönder.

Ömer'ül Hattab'ı severim candan,
Osman Zinnuri'yi atmam dilimden,
Beri tut ya Mevla beni nârından,
Kusurum affeyle mağfiret gönder.

Âşık Ali'm der de, sırra maliksin,
Cihan-ı âleme bütün sahipsin,
Affet kusurumu Mevlam Kadirsin,
Ayırma Cennet'ten adalet gönder.

142⇒ **V**ücudu aksamı veren o hakim,
Virane, harabe kılsa kime ne,
Kasdi irade etse varı ateşte,
Her birinin bin pare etse kime ne,

Irızık, ırahmeti bol ihsan etse,
Ol Turisinayı gülüşan etse,
Çıkardıp Âdem'i şaduman etse,
Arzı ihsan onun kimden kime ne.

Beni beşer isen çekme kederi,
Emr-i ilahiyeyi gısmet kaderi,
Mahkeme-i Kübra'da şahsı didarı,
Emr-i vaki onun kimden kime ne.

Ali, inanma kul oğlunun methine,
Hakk hakimdir bu cihanın fethine,
Bir aciz kuluyum çıksam katına,
Belki affı ihsan eder kime ne.

143⇒ **A**kıllıdan delisinden,
Kadın erkek hepisinden,
Bey, paşadan, valisinden,
Sorar hesabı hesabı.

Hem tokundan hem acından,
Hem olgundan hem piçinden,
Ehtiyarından gencinden,
Sorar hesabı hesabı.

Eyi, kötü deyiminden,
Yeyip, içme geyiminden,
Nefesiyin sayımından,
Sorar hesabı hesabı.

Ali, farzdan sünnetinden,
Vatanından, milletinden,
Komu komşu evladından,
Sorar hesabı hesabı.

144⇒ **D**ünya'yı yaradan neyinen çatdı?
Bilirmin temelin ne zaman atdı?
Bunu ilk görmeye bil Âdem getdi.
Sorsak beni Âdeme bilir mi dersin?

Âdem'e Cennet'i kendisi verdi,
Şeytanı ortaya niye koyverdi,
Buğdayı Âdem'e haram buyurdu,
Şimdi gene haram olur mu dersin?

Âdem'i topraktan yarattı çatdı,
Havva'yı Âdem'den niye halk etti?
Can, vücut verdi, aldı çürüttü,
Sebebin kullar bilir mi dersin?

Âdem'i Cennet'ten dünyaya atdı,
"Kızını oğluna ver" diye emretdi,
Sebebi neyidi sonra men etdi,
Bunun daha hökmü yörür mü dersin?

145⇒ **H**alk etti balçıktan çatıyı çattı,
Uruhu yarattı gir diye emretti,
Kabahat işledin Cennet'ten attı,
Yapılan emeği boş mu zannettin?

Atıldın dünyaya amana geldin,
Günlerce ağlayıp secdeye indin,
Hak hayır emretti sen kabullendin,
İşledin günahı iş mi zannettin?

Senin için vermiş türlü nimeti,
Tükenir ömrüyün azdır mühleti,
Düşün şu kabirde yatan ceseti,
Onu bir duygusuz taş mı zannettin?

Ali der, akibet yanarsın nârda,
Sırat Köprüsü var unutma yolda,
Amelin elinde ulu mahşerde,
Hesabı bir kolay iş mi zannettin?

146⇒ **V**arlığın bir damla su, vücudun etden,
Mevlam hoş yaratmış ırızgın otdan,
Akıl fikir vermiş bu da hikmetden,
Düşünüp varlığın bilen övünsün.

Mevlam kainatı nurdan yarattı,
Şu yalan dünyayı ne hoş şenetti,
Düşün kara toprak kimi terketti,
Bu sırrın aslına eren övünsün.

Mevlanın bilinmez hikmeti pek çok,
Delil istiyorsan yerle göğe bak,
Anan, atan nerde mekanın toprak,
Ölmeden kabiri gören övünsün.

Ali, böyle ne gezersin derbeder,
Mevlasın yitiren ateşe gider,
Dünyada ömrün bir hayal kadar,
Arayıp Mevlasın bulan övünsün.

147⇒ **H**akikatı inkar eden yiğitler,
Hak galemi eyi kötü öğütler,
Gövyüzünde kat kat olmuş bulutlar,
Salan kimdir, neydir, neyden yapıyor?

Güneş doğup, karanlığa varışı,
Ay yetişip hafif ziya verişi,
Solgun solgun yıldızların duruşu,
Durduran kim, nedir, neye yörüyor?

Göv gürlüyor, şimşek niye çakıyor?
Bazı yağmur, bazı dolu yapıyor,
Çok sovudup, beyaz karı serpiyor,
Ne yağıyor, yağdıran kim, yağan ney.

Ali, var mı bu sırlara eren kim?
Engel olup ol Âdem'i süren kim?
Şu dünyayı böyle güzel kuran kim?
Durduran kim, böyle niye duruyor?

148⇒ Soğuk olur, ayazını getirir,
Güneş vurur, yakar yeri batırır,
Yağmur yağar, yeşilliği bitirir,
Hakk'ın bereketi ırahmetinde.

Selamet istersen selavat getir,
Farz olan borcunu yerine yatır,
Irzasın istersen ibadet et dur,
Hüdanın ırzası ibadetinde.

Durmadan çalış, bedava yatma,
Helala sadık ol, haramı tadma,
Haybeden savurup, bedava atma,
Övünmek garibin selametinde.

Ali, büyük zafer ateşten kaçmak,
Ne kadar çetindir sırattan geçmek,
Her kula nasip mi kevserden içmek?
Felaket Hüda'nın gıyametinde.

149⇒ Bırak dünyanın lafını,
Alma kimsenin ahını,
Veremezsen kul hakkını,
Kuldur kuldan korkulmaz mı?

Korun kulun sürüsünden,
Oğul, uşak karısından,
Şu kabirin sorusundan,
Zordur bundan korkulmaz mı?

Bir yaratıktır kemali,
Yoksa kulun eyi ameli,
Sırat Köprüsü'nün yolu,
Teldir telden korkulmaz mı?

Ali, bilmem no'lur halin,
Yeterinde yoksa amelin,
Huzurda susarsa dilin,
Sükut dilden korkulmaz mı?

150⇒ **K**adir Mevlam beni yoktan varettin,
Kemikten damardan çatımı çattın,
Et ile iliği, kanı ek ettin,
Gönderdin dünyaya bak da gör deyi.

Akıl, fikir verdin hepsin bil dedin,
Bazı ağla, bazı eğlen gül dedin,
Verdin bir arkadaş işte al dedin,
Bu dünyada bunun ile dur deyi.

Dünyaya gönderdin son bir çağlarda,
Bir mekan bahşettin kır bir dağlarda,
Evlat verdin türlü türlü huylarda,
Acı tatlı nice günün gör deyi.

Ali der, dünyayı maksatlı kurdun,
Kimin'eksik kimine fazla verdin,
Hemen geçim adlı bir nizam kurdun,
Çalış, çırpın durma kendin yor deyi.

151⇒ **Y**arab doğru yolda eyle,
Rızan bulan kuldan eyle,
Ya Muhammed imdat eyle,
Şefahata muhtacım ben.

Başa gelince kıyamet,
O ne büyük bir felaket,
Ya Muhammed et şefahat,
Şefahata muhtacım ben.

Yanıyorum için için,
Günahkarım çoktur suçum,
Yardımına ben muhtacım,
Şefahata muhtacım ben.

Ali diyor; ben nişledim,
Bilir bilmez suç işledim,
Huzuruna ben boş geldim,
Şefahata muhtacım ben.

152⇒ **K**adir Mevlam bu dileğim kabul et,
İsmini zikreden dilimden etme,
Doğruya iradet hal ve giderim,
Küfüre yörüyen kulundan etme.

İsmini zikrettir, her an dilimden,
Bana aman verme fesat ilminden,
Kalbimi boş koyma iman nurundan,
Münafık kuluyun birinden etme.

Yarab bilirim günahım çoktur,
Her emrin hakikat şek şüphe yoktur,
Affından dilenmek her kula haktır,
Kahırla baktığın birinden etme.

Ali der, Yarab tek sen de çarem,
Her canlıya sensin ırızık veren,
Boş dönmez kapına el açıp varan,
Kapından boş dönen kulundan etme.

153⇒ **G**önül nen var şu dünyada alacak?
Yoğa yok demeyek var hesap eyle,
Ömrün uzun olsa şurda nen kaldı,
Ahrete hazırlık gör hesap eyle,

Dünyaya vermeyek bu kadar kıymet,
Yol sıkı, çekersin tükenmez zahmet,
Kabirde başlıyor bitmeyen hayat,
Suale cevabı zor hesap eyle.

Az kaldı dünyadan ayrılıp göçmek,
Yakasız gömleği kendine biçmek,
Kolay mı sırattan atlayıp geçmek?
İş aksi gelirse kıl hesap eyle.

Ali, ecel şarabını içersin,
Şu fani dünyadan sen de göçersin,
Huzurda yalvarıp, elin açarsın,
Kabul olmaz ise nâr hesap eyle.

154⇒ Hazreti Âdem'miyim Cennet'ten atcak,
Nuh değilim bitmez tufana dutcak,
Eyup'muyum her derdine sabredecek,
Ben acizim dayanamam Yarabbi.

İdiris'miyim Cennet'e hülya biçemem,
Musa'mıyım Turisinaya uçamam,
Davut'muyum elle demir biçemem,
Ben acizim dayanamam Yarabbi.

Süleyman değilim, dünyaya hükmetsem,
İbrahim değilim, mancınıktan atsan,
İsmail değilim kesbaşın etsen,
Ben acizim dayanamam Yarabbi.

Ben Yakub değilim durup sabretsem,
Yusuf olamadım ki kuyuya atsan,
İsa'mıyım sanki semaya gitsem,
Ben acizim dayanamam Yarabbi.

Ey Yarabbi bu Ali'yi hoş eyle,
Günahım çok, sevabım yok affeyle,
Habibiyin şefaatini bahşeyle,
Ben acizim dayanamam Yarabbi.

155⇒ İslam âlemine, Müslüman'lara,
Kurban Bayramınız mübarek olsun,
Hakk iman ihsan et ehl-i İslam'a,
Düzenli geçim ve ağzı tatl'olsun.

Şu ehl-i İslam'a kahırla bakma,
Aciz kullarını zarara sokma,
Zâlimi, hayini başıma dikme,
Vicdanlı, merhametli, dürüst işl'olsun.

Çoban, çiftçi umut bağlar bu yere,
Fakir'i, aciz'i düşürme dara,
Şu bahar ayında bol suyu yere,
Biraz fazlaca ver, gözü yaşl'olsun.

Şu Ali'yi koyma günah ardına,
Hayin olan gözün dikmiş yurduma,
Milletime, devletime, orduma,
Yardımeyle, Türk Milleti güçl'olsun.

6. AYRILIK ve GURBET ŞİİRLERİ

156⇒ Vâdem yetip, gurbet elde ölmezsem,
Şu dağları aşa aşa gelirim,
Kader benim ile böyle olursa,
Bu günüme şaşa şaşa gelirim.

Yaz güneşi sahilleri yakarken,
Kadın-erkek, pilaclara akarken,
Ekin erip, siz ağıza bakarken,
Düşer yola toza toza gelirim.

Şu çubuğun yokuşunu çıkarak,
Ağlasun'un viracında akarak,
Isparta'dan Eğridir'e bakarak,
Gördüğümü yaza yaza gelirim.

Karağac'ın açılırken gül bağı,
Beyşehir'in serin olur yaz çağı,
Eğilince Akyokuş'tan aşağı,
Şu Konya'yı süze süze gelirim.

Ali diyor, çabuk geçer ölmezsem,
Talih aksi gider, kader gülmezse,
Şu gönlümden geçirdiğim olmazsa,
Döner boynum büke büke gelirim.

157⇒ Çıkmışım gurbete dağlar başına,[34]
Benim için sen üzülme boşuna,
Gönlüm olmaz gözden akan yaşına,
Sen ağlarsan beni burada üzersin.

Kendim gurbet elde kalbim sizinle,
Hayaliniz her dakika gözümde,
Beni düşünüp de sakın üzülme,
Üzüldükçe beni burada üzersin.

Fazla düşünüp de çoğa daldırman,
Dos-düşmanı kendimize güldürmen,
Benim orda yokluğumu bildirmen,
Bildirirsen beni burda üzersin.

---

(34) Bu şiiri gurbetten eşine yazmıştır.

Ali diyor, dediğimi hak etme,
Ağlayıpta göz yaşını akıtma,
Çocukları el eline bakıtma,
Bakıdırsan beni burda üzersin.

158⇒ **B**enim için düşünmeyin,
Gayet yüksek havadayım,
Çıkdım yüce Toroslara,
Kartal gibi gayadayım.

Kuş bakışı ovalarda,
Yalçın yalçın kayalarda,
Şu boranlı yüce dağda,
Poyrazınan gavgadayım.

Gezemedim başdan başa,
Sekiyorum daşdan daşa,
Bazı dolaşırım boşa,
Bazı bazı da avdayım.

Ali diyor, gün geçtikçe,
Sovuk suların içtikçe,
Vatan aklıma düştükçe,
Üzüntüdeyin gamdayım.

159⇒ **A**klı selim olan vatanın diler,
Sadetin unutan elbet deliler,
Benim havlıdaki adi çalılar,
Gurbet de açılan gülden eyiymiş.

Zehir oldu bal, baklava, sucuklar,
Bana belki güler aklı gaçıklar,
Şu benim evdeki çirkin çocuklar,
Gurbet elin güzelinden eyiymiş.

Ali bu bir görgü fazla sızlanma,
Sağlık olsun bu da geçer özleme,
Gendi sofranda ki guru bazlama,
Gurbet elde taze baldan eyiymiş.

160⇒ **V**arıp şu gurbet de gezeyim dedim,
Tükenmez şu yollar, yol yaslı yaslı,
Kalbinde üzüntü gönlümde keder,
Kafam da düşünce ben yaslı yaslı.

Ben osandım eziyetten çileden,
Bir üzüntü eğsik olmaz sineden,
Haber almayalı fakirhaneden,
Kim gülüp oynuyor, kim yaslı yaslı.

Ben Ali'yim bu cihanda gülemem,
Eğleşip gurbette fazla kalamam,
Gelecek günlerim nedir bilemem,
Bu gün üzüntülü dün yaslı yaslı.

161⇒ Talih defterine şöyle göz atdım,
El vurma sen onu bozaman dedi,
Dedim bayram geldi yok mu bir izin,
Gapandı izinler gezemen dedi.

Dedim yahu bayram, varıp döneyim,
İhtiyar valdemin halin sorayım,
Kardeş-bacı, çoluk-çocuk göreyim,
Emir gati, bunu bozaman dedi.

Dedim demek yasak vatana dönmek,
Dedi en eyi iş yerinde durmak,
Dedim bana baki mi gurbetde galmak,
Ben o sırrın aslın çözemem dedi.

Ali der, bir çare yok mu burada?
Dedi bazı mekdup yazag arada,
Dedim ya çocuklar ağlar sılada,
Ben o gözyaşların silemem dedi.

162⇒ Bana mı yetiyor feleğin gücü,
Gurbetin bayramı ne gadar acı,
Dağıldık her yana bak kardeş, bacı,
Bilmem ne olacak hâlimiz bizim.

Hemen şu gurbetden döneyim dedim,
Tez olup vatana varayım dedim,
Varıp, yavruları göreyim dedim,
Ulaşılmaz uzak, yolumuz bizim.

Hanım gel ortak ol, çekdiğim derde,
Kendim gurbet elde bak gönlüm nerde,
Kimi okuldan döndü, kimi de evde,
Yolumuz bekliyor Ali'miz bizim.

Ali, bu şayirler her vakit darda,
Gine düşdü gönlüm kedere derde,
Valide vatanda ağlar, ben gurbet elde,
Ömrü boyu akcak selimiz bizim.

163⇒ **G**uşlar bile bir sadete eriyor,
Çiftleşip eşini bulduğu günde,
Yatıp yuvasına oluyor mesut,
Yavrusun'altına aldığı günde.

Her canlının guşa benziyor hali,
Her varlık yuvada bulur kemali,
Herkesin yuvası cennet misali,
Dönüp hanesine vardığı günde.

Ali der, gurbetde gul murat almaz,
Cihanı verseler gözünde olmaz,
Bülbül altın gafesde gönüllü durmaz,
Muradı bir dala gonduğu günde.

164⇒ **B**ir mektup aldım, yine sıladan,
Yardıma uzancak el nerde bende,
Gezip dolaşırım, gırda bayırda,
Yolumu gaybetdim yol nerde bende.

Yazmış yardım diye, bak mekdup atmış,
Kesilmiş imkanı ümidi bitmiş,
Bana imdad deyi elin uzatmış,
Size derman olcak hal nerde bende.

Fazla üzülüp de düşmeyin dara,
Can sıkmayın buna bulunur çare,
Okkanın dutduna çekin Pazara,
Değeriyle geçen mal nerde bende.

Ali der; düzensiz hareket etme,
Böyle huzur bozan mektubu atma,
Benden sana fayda olur zannetme,
Geçmez akcalarım, pul nerde bende.

165⇒ **S**öyleyin siz bana seher yelleri,
Söylen bizim elden bir haber var mı?
İhtiyar valdemin yeşil gözünün,
Aktı mı yaşları haberin var mı?

Sabahtan seherden esersin usta,
Düşmüşsün yollara, olmuşsun posta,
Yatar bizim elde bir sefil hasta,
Yeller gördünüz mü haberin var mı?

Erittiniz içerimde yağımı,
Kuruttunuz mor sümbüllü bağımı,
Sokakta gezerken Ali Bey'imi,
Yeller gördünüz mü haberin var mı?

Ben Ali'yim geçdim aşkın çağını,
Değmeyin ezgindir gönül bağımı,
Sokakta gezerken küçük Bey'imi,
Yeller gördünüz mü haberin var mı?

166⇒ **K**ar yağıyor yüce dağın başına,
Soğuk eser, engel olur işime,
Gece gündüz çalışırım boşuna,
Silaya getmeye yokdur paramız.

Kuruş kuruş şu pamuğun parası,
Gene geldi eziyetin sırası,
Silaye getmenin yokdur çaresi,
Gidemedim, vardır hala aramız.

Ömrümde görmedim böyle zor işi,
Pamukla geçirdim bütün savaşı,
Kiminin beli ağrır, kiminin başı,
Günden güne artmaktadır yaramız.

Âşık Alim nedir derdin çaresi,
Çürük olur fakirlerin binası,
Dilerim yapmayak dokdur parası,
Kirden, pasdan görünmüyor sinemiz.

167⇒ **Ç**ıktım Toroslara döndüm batıya,
Sis çökmüş ovaya yol gayıp gibi,
Gönül arz eyledi ister görmeyi,
Ben bakındım kaldım bir garip gibi.

Seyirettim yükseğinden düzlere,
Ara dağlar perde olmuş gözlere,
Çok şey yazmak isteridim sizlere,
Yazamadım sanki aşk ayıp gibi.

Ali, aşk coşarsa böylemi çağlar,
Âşkın ehli olan severek ağlar,
Yuvada koyduğum güçcük civcivler,
Kırılmış kanadı tüy yoluk gibi.

7. DERT ve ISTIRAP ŞİİRLERİ

168⇒ Kadir Mevlam güldürmedin ağlattın,
Gözüm yaşım sel eyleyip çağlattın,
Babamı bıçağa verip doğrattın,
Yaraların seyretmek mi muradın?

Bir derd verdin seyirine oturdun,
Bitmez derdi derd üstüne getirdin,
Kardeşimi mâdur ettin yatırdın,
Yatışına seyr etmek mi muradın?

Ateş atıp ciğerimi pişirdin,
Vurup sille tedbirimi düşürdün,
Sefil anam hastaneye düşürdün,
Doktorlara satmak mıydı muradın?

Ali der de' bu cihana gelmezdim,
Ehlimde olsa bu acıyı görmezdim,
Muhanat guluna muhtaç olmazdım,
Gula muhtaç etmek miydi muradın?

169⇒ Şayirin hayatı hep acı günmüş,
Yıprattı sıhhatım beni de üzdü,
Feryadından geçti bütün hayatım,
Canımı, cananı, canı da üzdü.

Bir yuvan var üzüntüde kederde,
Beraberdik hep gıvançda kaderde,
Bağımda bahçemde dalda fidanda,
Açılan fidanı, gülü de üzdü.

Bir göz gördüm kan ağlamış, hali yok,
Konuşmaya takadı yok, dili yok,
Siyah giymiş, yeşili yok, alı yok,
Daha benden başka canı da üzdü.

Ali diyor, gezdim gurbet ellerde,
Kerem gibi düştüm bitmez yollarda,
Mecnun gibi sahralarda çöllerde,
Gezdiğim sahrayı çölüde üzdü.

170⇒ Hayat çetin savaşmalı durmadan,
Çalışsam yoruyor iş beni beni,
Her günüm bir tufan eser savurur,
Vurdu gazel etti gış beni beni.

Bu başımdan niçe iş gelip geçdi,
Nüfusumu çovaldı masrafım aşdı,
Yükseldi yaşımız yarıyı aşdı,
Günden güne yorar yaş beni beni.

Görmedim baharı her günüm kışlı,
Yaptığım işlerin hepisi başlı,
Dünyaya, Ahrete her yana borçlu,
Eridir ortada borç beni beni.

Ali, bu yaralar kolay sarılmaz
Kimya çokdur amma tabib bulunmaz,
Acemi tabib de tedavi olunmaz,
Harcadı ortada derd beni beni.

171⇒ **Ş**u dünyaya ağlayarak gelmişim,
Yumulu avcıma gısmet almışım,
Bilir misin neyi seçip bulmuşum,
Biri acı, biri üzüntü, biri dert.

Az olmadı şu cihana çıkalı,
Açıp gözüm şu âleme bakalı,
Üç şey vardır içerimde gapalı,
Biri acı, biri üzüntü, biri dert.

Şu yalan dünyada bitmez zaval var,
Türlü gasit davşır çeşit emel var,
Bu gönlümde eğsilmeyen üç hal var,
Biri acı, biri üzüntü, biri dert.

Ali, gulsun gul gaderin bilmezsin,
Parayınan olsa satın almazsın,
Bu üçünen bu dünyada gülmezsin,
Biri acı, biri üzüntü, biri dert.

172⇒ **D**oldurup bir bade içeyim dedim,
Şu geçen günleri seçeyim dedim,
Hürüyet devterim açayım dedim,
Esgimiş sayfalar solgun solgundur.

Her yolda yürürdüm ben bir beşerdim,
Kükreyip sel gibi çağlar coşardım,
Engin yüksek demez dağlar aşardım,
Yokladım dizlerim yorgun yorgundur.

Tur eder âlemi gezer gelirdim,
Eyi-kötü hepsin galem alırdım,
Görürsem eyiyi ben de bilirdim,
Seçmiyor gözlerim yorgun yorgundur.

Ali, günden güne değişir halin,
Yorulmuş aslına ermiş kemalin,
Durmaz bülbül gibi şakırdı dilim,
Dönmüyor dillerim yorgun yorgundur.

173⇒ **G**ahpe dünya üç şeyinden gülmedim,
Biri gurbet, biri yokluk, biri dert!
Hiç birinden bir gün fırsat bulmadım,
Biri gurbet, biri yokluk biri dert!

Gizli gizli emer beni gurtların,
Saymayınan bitmez çokdur dertlerin,
Sahneden sahneye gonan üç rolün,
Biri gurbet, biri yokluk, biri dert.

Günden güne hırsa gelir coşarsın,
Takip edip hep peşimden goşarsın,
Fakirlerin hanesinde yaşarsın,
Biri gurbet, biri yokluk, biri dert.

Ali diyor, harap ettin hanemi,
Genç yaşımda sen çürütdün sinemi,
Yer yüzünde hakaretin bana mı?
Biri gurbet, biri yokluk, biri dert.

174⇒ **N**e tükenmez derdi varmış dünyanın,
Geçim derdi, gazanç derdi, mal derdi;
Ömür boyu böyle sürüp gidecek,
Para derdi, altın derdi, pul derdi.

Yetemedim bu geçimin işine,
Bir çatıdır gurmak ister başına,
Hergün ördüm kerpiçine taşına,
Yuva derdi, dünek derdi, ev derdi.

Zordur bu dünyanın gahn çekilmez,
Haksız hararete boyun bükülmez,
Amelsiz ahrete, yola çıkılmaz,
Dünya derdi, ahret derdi, yol derdi.

Ali diyor böyle tembel durma var,
Gabirde suvala cevap verme var,
Allah esirgesin nârda yanma var,
Suval derdi, ahret derdi, nâr derdi.

175⇒ İnsanoğlu bu cihanda,
Bazı güldü, baz'ağladı,
Anlaşılmaz bir sırı var,
Yüzü güldü, göz'ağladı.

Beni Âdem bunun adı,
Ne azimli, bak inadı,
Her gün etse de feryadı,
Dışı güldü, öz'ağladı.

Göçer önü, gonar ardı,
Hasdalanır çeker derdi,
Kendi gider galır yurdu,
Oğlu güldü, gız'ağladı.

Bu dünyaya hevesliyiz,
Ağlayan biz gülen biziz,
Gece gündüz kesintisiz,
Ali hergün düz ağladı.

176⇒ Nice gün geçirdim aklı-garalı,
Bir türlü bu içim gülmedi getdi,
Nice seyreyledim, dağa sahraya,
Olmadı neşesin bulmadı gitti.

Sahili dolaşdım, yaylaya geçdim,
Menevşe sümbüllü yeri dolaşdım,
Atlatdım gışı, bahara ulaşdım,
Bir sefer şakıyıp gülmedim getti.

İndim seyreyledim bağa bostana,
Nice name yazdım dille desdana,
Bülbül figanıyla indim gülşana,
Gasafeti üstümden silmedim getti.

Ali niye böyle çağlayıp akdın,
Hayali elemle içini yakdın,
Düşüne düşüne ızdırap çekdin,
Arayıp çaresin bulmadım getti.

177⇒ **B**u yaşantı türlü türlü sır dedim,
Çalışıp gazanmak, emek var dedim,
Şu dünya'da golay bir iş ver dedim,
Gazmayı, küreği, zoru gösterdi.

Dünyadan geçeni hesaba vurdum,
Düşündüm ötesin garışık gördüm,
Dedem nerde diye babamdan sordum,
Eğildi toprağı yeri gösterdi.

Babam bizi yetiştirdi naz ile,
Ayrılıp dünyadan göçtü hız ile,
Dedim ben de gelsem n'olur siz ile,
Vakidi, zamanı, günü gösterdi.

Ali der, dünyadan ayrılmak haksa,
Kabirde yatmak ırahatlıksa,
Dediler, emeğin, amelin yoksa,
Ataşı, alevi, nârı gösterdi.

178⇒ **V**asıtam yol yolcu çeksem,
Arsam da yok fidan diksem,
Çiçeğim yok, gülün koksam,
Ne verdi ki, Mevla bana.

İşim yok ki gedip dutsam,
Arazim yok imar etsem,
Mal vermedi gırda gütsem,
Ne verdi ki Mevla bana.

Yazdım sırım açmak için,
Bir yolcuyum geçmek için,
Dünya vermiş göçmek için,
Ne verdi ki Mevla bana.

Yaradışı bir hizmetdir,
Sonu bunun felaketdir,
Göz ve kulak emanetdir,
Ne verdi ki Mevla bana.

Bir dil verdi söyledecek,
Zaman vermiş seyredecek,
Geri alıp ağladacak,
Ne verdi ki Mevla bana,

Ali diyor, ne olacak,
Oğlun, gızın hep galacak,
Bir can vermiş ger'alacak,
Ne verdi ki Mevla bana.

179⇒ **D**olaşdım âlemi, gezdim derbeder,
Ne üzüntüm bitdi, ne acı keder,
Bu nasıl talihtir ne biçim gader,
Harcadı ortada etdi pul beni.

Bazı guru, bazı dolu, yaş gibi,
Bazı tipi, bazı tufan gış gibi,
Yerinden ayrılmış yosun taş gibi,
Dereden dereye aldı sel beni.

Ömrüm bir hayeldir günüm düş gibi,
Avcı elinden saçma yemiş guş gibi,
Selle sürüklenmiş sert bir taş gibi,
Aldı yerden yere çaldı hal beni.

Ben Ali'yim hakikatı ararım,
Dosdunan düşmanı seçmek gararım,
Yalandan yüzüme gülen ne zâlim,
Ardımdan zem eder, bütün gul beni.

180⇒ Geldim dünyaya oldum derdin anası,
Çekdim acı oldum aşk divanesi,
Bana acı geçdi yalan dünyası,
Gül demedi Mevlam, nasıl güleyim?

Bir yuva gurmuşum esgi bir evde,
Yoksul ambarıymış o yıkık oda,
Gısıklandı şansım ondan bu yanda,
Al demedi Mevlam, nasıl alayım?

Gul gahrı hançerdir galbim işledi,
Bitdi takat, guvet beni boşladı,
Ben suçluyum çocuklar ne suç işledi,
Bil demdi Mevlam, nasıl bileyim?

Ali der, sakın da üzülme boşa,
Borç öder mi sandın guru telaşa,
Yetmiyormuş gibi birde iş başa,
Dön demiyor Mevlam, nasıl döneyim?

181⇒ **Ö**ğrendim her şeyi girdim anladım,
Şu benim ciğerden yananım yokdur,
Düşüp gurbet ele gaybolup gitsem,
Ardımdan arayıp, soranım yokdur.

Dilim feryad eder, derdi özüme,
Mecnun gibi düşüm çölün yüzüne,
Pevril gibi yaş doluşur gözüme,
Şu benim gözümü silenim yokdur.

Aldanma gülse de âlem yüzüne,
İnanılmaz hiç kimsenin sözüne,
İçim dolu ateşinen közünen,
Bir damla su desen verenim yokdur.

Ali, kimse bakmaz gözdeki yaşa,
Düşün bacı gardaş, hepisi boşa,
Hakk'ın emri ola ecel ulaşa,
Ölsem kefenimi saranım yokdur.

182⇒ **B**en ne yapsam değişmiyor,
Sarsar kader beni beni,
Hayat aça mücadele,
Üzer kader beni beni.

Geçim derdi bela başa,
Çoluk çocuk bir endişe,
Diyar-ı gurbette işe,
Gurbet yorar beni beni.

Doğduğuma pişman gibi,
Hayat, acı figan gibi,
Dünya bana düşman gibi,
Durmaz harcar beni beni.

Ali, varırız zatına,
Küsüp darılma bahtına,
Suçlu çıkma Hakk katına,
Yakar Mevla beni beni.

183⇒ **B**ir üryada gördüm sâdet haneyi,
Geçim bozuk, düzen bozuk, ev bozuk,
Bakdım dostun gan ağlayan gözüne,
Gözler bozuk, kiprik bozuk, kaş bozuk.

Dost garşımda hayal idi, sır idi,
İçimdeki yanan ateş nâr idi,
Bakdım başı sanki beyaz gar idi.
Zülüf bozuk, perçem bozuk, saç bozuk.

Mevlam hep gaderim böyle mi yazdı,
Hayat bizi böyle ne gadar üzdü,
Bozulmuş irengi, sararmış benzi,
İrenk bozuk, surat bozuk, yüz bozuk.

Ali, tükenir mi dünyanın gamı,
Ben için huzursuz âlemin tümü,
Bize yasaklanmış hayatın demi,
Dünya bozuk, hayat bozuk, dem bozuk.

184⇒ **U**lan felek sana bilmem ne etdim,
Tohumu gübreyi noksansız atdım,
Arpayı tarlada gaybedip yutdun,
Ekdiğim buğdaylar nerede felek?

Gülmedim dünyaya geldim geleli,
Şu senin elinden galbim yaralı,
İneği tabak ettin, düve saralı,
Herhalde niyetin dana'da felek?

Bütün bu çektiğim senin yüzünden,
Adım adım ayrılmadın izimden,
Hanımı gandan düşürdün, gızı gözünden,
Sıra oğlanda mı, bende mi felek?

Yeter artık bakmaz isen gusura,
Diyar diyar gezdiriyon bu sıra,
Bu Ali'yi saracaksın hasıra,
Bütün bu garazın bana mı felek?

185⇒ **Y**alan dünya sana geldim geleli,
Aklım yetip, kendi kendim bileli,
Hiç gülmedim kader kader olalı,
Günden güne ezmektedir zor beni.

Gahbe dünya senin bende ahın çok,
Yalancısın benim sende gözüm yok,
El içinde açılmayan derdim çok,
İçin için eritiyor dert beni.

Hicret edip şu âleme çıkalı,
Talih defterin açıp bakalı,
Bütün derdim namahremdir gapalı,
Hiç kimseye açtırmıyor sır beni.

Ben Ali'yim, hiç gülmeden geçerim,
Günden güne artmaktadır kederim,
Gadir Mevlam böyle yazmış gaderim,
Ayıplarsa ayıplasın el beni.

186⇒ Gahpe dünya sana geldim gülmedim,
Sohbet edip muhabbete dalmadım,
Gabahatım nedir bunu bilmedim,
Nedir bu garazın guluna Mevla?

Hayat verdin hani tadı nerede?
Binbir çeşit imraz[35] sardın sineme,
Tek inayet senden olur, kime ne?
Oturda seyreyle hâlime Mevla?

Alacaksın emanet verdiğin canı,
Sayıyla geçirtdin şu acı günü,
Karagün için mi yarattın beni?
Bindikçe bindin dalıma Mevla?

Ali der, bu acı ne zaman biter,
Ciğerim yanıyor, dumanım tüter,
Çektiğim kâr etti canıma yeter,
Biraz acı bari kuluna Mevla.

187⇒ Topladım malımı hesap eyledim,
Dağıldı dört yana zay'oldu getdi,
Bir lodos esdi aldı elimden,
Savurdu semaya yel aldı getdi.

Döktüm suya yıkadım çürüğü akdı,
Ağırı toplaşıp dibine çökdü,
Çağırdım çırpındım elimden çıkdı,
Gark oldu deryaya sel aldı getdi.

Bir kısmını ekdim, tarlası taşdı,
Yağmadı üsdüne yağmuru kaçdı,
Hazırmış peşinden bambul ulaşdı,
Yedi bütün kurt, kuş yem oldu getdi.

---

(35) Maraz: hastalık.

Âşık Ali'm der de, budur son çare,
Devşirdim, topladım, koydum ambara,
Ekdiğim ilaçlar getdi boş yere,
Kurt düştü özüne kül oldu getdi.

188⇒ **T**alihimi böyle yazdım nedeyim?
Şikayetim senden, kime gedeyim?
Hayat tadın ızdırapla tadayım,
Kadir Mevlam ah ü zârım sendendir.

Kahbe dünya bahar ile yaz ile,
Tatlı günün geçirmedim nazile,
Bir gün olsun bari gülsen yüzüme,
Kadir Mevlam ah ü zârım sendendir.

Kahbe dünya kalmış var mı ardına?
Viran doğdum, viran kondum yurduna,
Bilmem bu feleğin bende derdi ne,
Kadir Mevlam ah ü zârım sendendir.

Âşık Ali'm der de,' neyidi kasdın?
Ezirayıl pençesin bağrıma basdın,
Şifa deryasından nasibim kesdin,
Kadir Mevlam ah ü zârım sendendir.

189⇒ **A**klım erdiğinde baktım hâlime,
Derdin deryasına daldığım gördüm,
Vücudum sarmış bütün hararet,
İçimin ateşle yandığın gördüm.

Böyle bir felaket kimin başında?
Ben ağlardım el gezerdi işinde,
Kolda, bacağımda, sırtta, başımda,
Çekilmez bir derdin sardığın gördüm.

Soğuk görse acışmaya başlardı,
Göz göz oldu yaralarım işlerdi,
Kanı dursa ciriyete başlardı,
Her tarafım çiban olduğun gördüm.

Âşık Ali'm, dünya tadın bulmadım,
Geceler ağladım, gündüz gülmedim,
Hâlâ çekmekteyim iyi olmadım,
Hayatım boyunca sürdüğün gördüm.

190⇒ **O**rucu dutanlar, bayramın eder,
Benden eksilmiyor üzüntü, keder,
Bu nasıl talih, ne biçim kader?
Ben kiminle yaptım, hani bayramı?

Anam ihtiyardır, kendinden geçti,
Şu babam ebedi hayata göçtü,
Hanem de dağıldı gurbete düştü,
Ben kiminle yaptım, hani bayramı?

Ben bayram yaparım, her yıl bir yerde,
Dağıttım aileyi, tekim yuvada,
Ne gurbette dat var ne de silada,
Ben kiminle yaptım, hani bayramı?

Ali der, çocuklar hani nerede?
Mevlam ecir versin kaldım silada,
Baykuş gibi kaldım yıkık duvarda,
Ben kiminle yaptım, hani bayramı?

191⇒ **M**evlam düzmüş kervanını yoluna,
Mesulü, memuru, savranı benim,
Ağır yüklerini isdif eylemiş,
Altında çekecek kantarı benim.

Mevla beni mesul, memur eylemiş,
Talih beni hep tersine bağlamış,
Gam yüküne beni ambar eylemiş,
Çekip taşımaya hammalı benim.

Ben usandım şu feleğin işinden,
Ben kaçtıkça dert aradı peşimden,
Bir nöbetçi, ayrılmadı başımdan,
Dert alıp satmaya dellalı benim.

Ali durmaz döner devranı çarklar,
Devreder eridir seni de paklar,
Bünyemden ağır çektiğim yükler,
Kulunda en şaşkın ahmağı benim.

192⇒ **D**ünya bizi durmaz eler, elekdir,
Düşün bunun önü sonu harapdır,
Bana bunda gülme diyen felekdir,
Ben gülemem ahü zârım var benim.

Hevesim yok kumaşında, şalında,
Vazgeçmişim yeşilinden, alından,
Can acizdir çürük ceset elinden,
Ben gülemem ah ü zârım var benim.

Gülüm soldu bülbül bağdan çekildi,
Çiçeğim açmadan dalım döküldü,
Ömrüm sarayının harcı yıkıldı,
Ben gülemem ah ü zârım var benim.

Ali, bilmem nedir derdin çaresi,
Göz göz oldu şu sinemin yarası,
Kolay değil bu bir hayat davası,
Ben gülemem ah ü zârım var benim.

193⇒ Derdim çoktur hangisini diyeyim?
Dünya derdi, ahret derdi, kul derdi,
Bir tek çarem şu âlemi yaratan,
Sual derdi, ateş derdi, nâr derdi.

Bu dünyanın bin bir çeşit hali var,
Muhanetin acı söyler dili var,
Yaşamanın türlü türlü yolu var,
Geçim derdi, yuva derdi, ev derdi.

Muhanetin suyu acı içilmez,
Can tatlıdır tatlı candan geçilmez,
Bütün derdim birbirinden seçilmez,
Emek derdi, kazanç derdi, mal derdi.

Düşünürüm hayatımın sonunu,
Namus için sarf eylerin serimi,
Edep saklar insanlığın sırrını,
Namus derdi, haya derdi, ar derdi.

Ali diyor; aşk şarabın içeyim,
Gizli sırrım birin birin açayım,
Hangin deyip, hangisinden geçeyim,
Sıhhat derdi, vücut derdi, can derdi.

194⇒ Şu yalan dünyaya dert ile çıktım,
Açınca gözümü virana baktım,
Nice gamlı günde ısdırap çekdim,
Derdimi yalınız Yaradan bilir.

Dünya kula datlı ne kadar hoşdur,
Düşündüm aslı yalandır, boşdur,
Hayat mücadele sonsuz savaşdır,
Bu sırrın aslını bir tadan bilir.

Ali düşün, yalan dünyadır adı,
Yalanın olur mu düzeni tadı?
Nicelerin yeyip, içip harcadı,
Onun acısını sor giden bilir.

195⇒ **B**ahtım çıkmış çığırından çağlamış,
Bahtım ağlar, dere ağlar, sel ağlar,
İstikbal gemisin batırdım mile,
Gemi ağlar, kazanç ağlar, mal ağlar.

Bu talih şaşırtmış çıkmaza dalmış,
Beşeriyet suvatı guyuda galmış,
Zar kalemi bu yıl tersine çalmış,
Kalem ağlar, yazan ağlar, dil ağlar.

Akıl ermez devranenin işine,
Kahpe dünya dakmış bizi dişine,
Bir gün olur gelir çöker başıma,
Canım ağlar, canan ağlar, can ağlar.

Ali diyor, hayal olur, düş olur,
Eğlence olur, hizmet olur, iş olur,
Kahbe dünya bir gün döner boşalır,
Uruh ağlar, vicdan ağlar, ten ağlar.

196⇒ **E**smez gönül yeli Hak'tan yorgundur,
Yatdı gam gölüne kakmadı getdi,
Zemheride donmuş galbimin garı,
Eriyip, çağlayıp, akmadı getdi.

Gönlüm çok incedir, nem alır sözden,
Dünyada vazgeçtim bahardan yazdan,
Kazancım fırtına emeğim tozdan,
Savrıldı süzülüp çökmedi getdi.

Tasa, üzüntüyle savaşa daldım,
Kederi kazandım, madalya aldım,
Avara imtihanından birinci oldum,
Başka işten şansım gülmedi getdi.

Ali, sen gezersin kendi halinde,
Cihan, âlem binmiş sanki dalında,
Şansımın ticareti dünya rolünde,
Uyumuş, uykudan kalkmadı getdi.

197⇒ Kadir Mevlam beni niye yarattın?
Kullarına köle etmek için mi?
Fakir edip, diyar diyar gezdirip,
Perişan hâlime bakmak için mi?

Kimisine fazla verip azdırman,
Beni böyle fakir edip gezdirmen,
Kararın mı hayatımdan bezdirmen,
Kocadıp çabucak yıkmak için mi?

Senden başka var mı şu bana sahip?
Bu bir hakaretse hakikat ayıp,
Beni böyle her an huzursuz koyup,
Evimi başıma yıkmak için mi?

Ali der, zorumuş fakirlik çekmek,
Doğru mu kuluna gönülsüz bakmak?
Verdiğin çocuklar hep açık çıplak,
Figanı başıma dikmek için mi?

198⇒ Kalbimde üzüntü bitmez telaşdan,
Ne avarelikte dat buldum, ne de zor işten,
Ne gençlikten zevk aldım, ne yüksek yaşdan,
Durmadan bir ezen var beni beni.

Gönlümde bir keder bitmeyen hüzün,
Ne kıştan zevk aldım, nede bir yazın,
Bence ayırt etmez baharla güzün,
Döküldü yaprağım dal beni beni.

Ömür boyu gatlanırım zahmete,
Ne tek kaldım nede uydum millete,
Her ne yapmak istedim düşündüm hata,
Her gün mahkum etti ar beni beni.

Ali, bu dünyada vardır nedamet,
Huzursuz yaşamak kula gıyamet,
Zemheride dahi bitmez hararet,
Kalbimden yakıyor kor beni beni.

199⇒ **S**ürmedim dünyada zevk-ü sefayı,
Çekerim tükenmez derdi cefayı,
Ne dağ dere koydum, ne düz ovayı,
Gezmeye sahrayı bana mı verdin?

Talihi ters düşen aciz bir kulum,
Viran bağda öten dertli bülbülüm,
İnsan tufanından kopan bir selim,
Akmaya dereyi bana mı verdin?

Aradım bulamadım bir dürüst kişi,
Harcadım ömrümü eskittim yaşı,
Daha kazanmadım sır arkadaşı,
Vefasız âdemi bana mı verdin?

Her günüm kederdir, sürmedim safa,
Kadında erkekde görmedim vefa,
Aradım derdime bulmadım şifa,
Çekmeye yarayı bana mı verdin?

Ali, dostluk olmaz sahte gülüşte,
Hiç güven kalmamış dost arkadaşta,
Ne sofuda hakikat var ne de sarhoşta,
Yalancı sahteyi bana mı verdin?

200⇒ **O**ruç tuddum bayramında gülmedim,
Kış geçirdim, yaz baharın bilmedim,
İşim gücüm ağlamaktır, gülmedim,
Benden daha garip kulun varm'olan?

Iramazan geldi geçti yazınan,
Ele sohbet, bize bayram susunan,
Geldi geçti ömrüm pisi pisinen,
Benden daha garip gulun varm'ola?

Oruç geldi nasıl geçti bilmedim,
Bayram geçti hiçbir dadın bulmadım,
Şu dünyaya geldim daha gülmedim,
Benden daha garip gulun varm'ola?

Ben Ali'yim, bayram etdim gülmeden,
Ana, baba, kardeş, bacı görmeden,
Ahretimi mamur eyle yaradan,
Benden daha garip gulun varm'ola?

201⇒ Yalan dünya sana geldim geleli,
Güldüğümü gördün ise gel söyle,
Eller gibi eğlenceden zevkinden,
Aldığımı gördün ise gel söyle.

Ben sana geleli her gün ününden,
Duramadım şöhretinden, şanından,
Bitip tükenmeyen datlı gününden,
Bir gününü gördüm ise gel söyle.

Bana gösterdiğin aksi yönünden,
Ben usandım hakaretten, kininden,
Yasa yas katan acı gününden,
Kaldığımı gördün ise gel söyle.

Ali, bunlar bütün Hak'dan hikmetten,
Niye kısıklıyor o bol nimetden?
Bülbül gibi gece gündüz feryat'dan,
Sustuğumu gördün ise gel söyle.

202⇒ Kadir Mevlam, ben de senin kulunum,
Malından payımı vermen nedendir?
Okuyup almadım ilmi irfandan,
İlminden payımı vermen nedendir?

Şu dünyada bir arsadır vermedin,
Dikip bağ bahçesin gülün dermedim,
Şu dünyada bir cızıdır sürmedim,
Mülkünden payımı vermen nedendir?

Hiç aklım ermedi ben buna şaştım,
Durmadan bedava hergün uğraştım,
El gülüp oynadı, ben yaslı geçtim,
Zevkinden payımı vermen nedendir?

Ele geniş, dünya bana dar mıdır?
Benim işim gücüm ah u zârmıdır?
Sen istersen bana vermek zor mudur?
Lutfinden payımı vermen nedendir?

Ali der ki, elde varım satamam,
Sohbet edip, muhabbete gatamam,
Gizli tutup, aşikara atamam,
Aşkından payımı vermen nedendir?

203⇒ **U**lan felek sana nettim neyledim?
Kösüp boynum, her an minnet eyledim,
Çevirdim çarkımı terse bağladım,
Dertli başım halas olmaz beladan.

Ağrıttın başımı olmadık işten,
Usandım dünyada tükenmez borçtan,
Kafamda endişe bitmez savaştan,
Dertli başım halas olmaz beladan.

Felek beni gam ile mi yoğurdu?
Ekdi, biçdi kabdan kaba savurdu,
Anam beni kara günde doğurdu,
Dertli başım halas olmaz beladan.

Ali diyor, gönlüm durmaz kararda,
Döner devran ömrüm her an zararda,
Hevesim yok şu yalancı cihanda,
Dertli başım halas olmaz beladan.

204⇒ Çoştu deli gönül yine çağladı,
Yüce dağda boz bulanık sel gibi,
Yel vurdukça figan verip çırpınır,
Has bahçede yeni açılmış dal gibi.

Şahin gibi çıkar yüce dağlara,
Sefil bülbül gibi döner bağlara,
Mecnun gibi iner, ıssız çöllere,
Tufana dutulmuş, taze gül gibi.

Bu virane gönlüm bahar çağlıdır,
Dışım dertle içim aşkla dağlıdır,
Yanık kalpde Hakk'ın nârı bağlıdır,
Açın bakın, ciğer yanmış kül gibi.

Ali diyor; gönlüm aşkın yanında,
Gönül dalgıç olmuş, aşkın gölünde,
Cihan-ı âlemin tozlu yolunda,
Durmaz gönlüm gezer kerem gul gibi.

205⇒ Dokuz aydır gövdesinde götürdü,
Zahmet çekip, müddetini yetirdi,
Hakk'ın emri şu dünyaya getirdi,
Unutulmaz, unutamam ben anam.

Ağlatmadın beni her an güldürdün,
Gucaklayıp omuzuna bindirdin,
Gece gündüz meme verip emdirdin,
Unutulmaz, unutamam ben anam.

Doyamazdın her gün baksan yüzüme,
Gücenmezdin zahmetime, sözüme,
Görmeyince yaş dolardı gözüne,
Unutulmaz, unutamam ben anam.

Ali der ki; hergün hâlim sorardın,
Yüyüp yıkar, saçlarımı darardın,
Guşlar gibi bana ganat gererdin,
Unutulmaz, unutamam ben anam.

206⇒ **D**emokrasi, Cumhuriyet temeli,
Hak hukuk gözetmek azmi, emeli,
Saygıyla hatırla guran Kemal'ı,
Ne güzel idare bak Cumhuriyet.

İnsanın insandan olur mu farkı?
Herkese tanımış eşit bir hakkı,
Gurucun unutma, an Atatürk'ü,
Ne güzel idare bak Cumhuriyet.

Ne güzel düşündü ne güzel gurdu,
Cennet'e çevirdi vatanı yurdu,
Sevmeye ilayık sev Atatürk'ü,
Ne güzel idare bak Cumhuriyet.

Ali der, bu düzen bir demokrasi,
Atanın millete bir hatırası,
Kanunu, yasası halk idaresi,
Ne güzel idare bak Cumhuriyet.

207⇒ **A**namdan dünyaya derd ile çıkdım,
Nice gün ağladım, göz yaşı dökdüm,
Tükenmez acı, ızdırap çekdim,
Gurtuldum elinden onbeş yaşında.

Onaltıda mecnun oldum gülmedim,
Eyi nedir, kötü nedir, bilmedim.
Yirmisinde asger oldum dönmedim,
İki yıl uğraşdım vatan işinde.

Yirmi ikide terhis oldum eş aldım,
Yuvadan atılan yavru guş oldum,
Bazı tokdum, bazı oldu aç galdım,
Durmadan uğraşdım geçim peşinde.

Yirmibeşde çoğalmaya yol açtık,
Işgın[36] verdik, yaprak açdık, dal açdık,
Otuzunda talih ile ters düşdük,
Köt şeytanın belası var başımda.

Ali diyor; söyle varsa bildiğin,
Yalan dünya hani sende güldüğüm,
Huzuliymiş sana çıkıp geldiğim,
Beyaz bitdi sakalımda saçımda.

---

(36) Işgın : Fışgın, filiz.

208⇒ **Y**eyeceğim, içeceğim,
Senden nasıl geçeceğim,
Ne ekdimse biçeceğim,
Toprak benden ben topraktan.

Toprak beni çok gayırır,
Ne ekersen pay ayırır,
Açık örter, aç doyurur,
Ben topraktan toprak benden.

Meyve verir, güzel olur,
Zebze verir, taze olur,
Her varlık senden canlanır,
Ben topraktan, toprak benden.

Irızgımı sen gorursun,
Evim mülküm, ambarımsın,
Toprak benim bir yarimsin,
Ben topraktan, toprak benden.

Ali diyor; geçdi çağım,
Toprak ağa, ben çırağım,
Toprak benim son durağım,
Ben topraktan, toprak benden.

209⇒ **Ç**ıkdım Alaaddine seyran eyledim,
Ardı dağ, önü düz yerin var Konya,
Camilere girdim comahat dolu,
Şerihata bağlı elin var Konya.

Alaaddine çıkanda gam keder kalmaz,
O Meram bağlarının gülleri solmaz,
Yetişir hafızlar ilmin eksilmez,
İlim deryasında gölün var Konya.

Minâreler sarmış, bakdım her yanda,
Tarihi eserler vardır dört yanda,
O ulu evliya Hazreti Mevlâna,
Evliya yatağı yerin var Konya.

Ali der; her yanda bir âlim sesler,
Seni görmeyenler görmeyi isder,
Bereketli toprağın vatanı besler,
Dille tabir olmaz çölün var Konya.

210⇒ **D**oğumun Samsun'da gısmet eyledi,
Peder Kayseri'ye hicret eyledi,
Çıkıp Toroslara yayla yayladı,
Akıl ermez hiç yörüğün işine.

Gışın, gışın Adana'nın çölüne,
Seyreylerdik bahçesine gülüne,
Bazıd'olur aşar Hatay eline,
Durmadan dolaşır kendi başına.

Baharda Maraş'a uğrar yolumuz,
Ahır dağı, taze açılmış gülümüz,
Berut Binboğaya gonar elimiz,
Yazın çıkar yüce dağın başına.

Ali der, hicreti ayet bildirir,
Yörüğün aslını tarih buldurur,
Aydın, Antalya bizi ezelden bilir,
Konya ovası mahkum etti döşüne.

211⇒ **S**efil gönlüm, kara bahtım,
Döndü haraba, haraba,
Gül bağından hicret etti,
Gondu virana virana.

Doydum dünyanın işine,
Yandım aşgın ateşine,
Yorulur kendi başına,
Buna çare ne, çare ne?

Yaş yarının ilk çağında,
Gönül hicran ocağında,
Gül solmuş gül bağında,
Helal derene derene.

Ali, gönlüm divanedir,
Mecnun gibi biçaredir,
Fani dünya pervanedir,
Bilir sıranı sıranı.

212⇒ Yiğit olan merd gonuşur sözünü,
Namerd gibi eyip, geçmez yüzünü,
Ölüm bile korkudamaz gözünü,
Koç yiğide dövüş, kavga kâr etmez.

Yiğit olan yalan sözü sarf etmez,
Ölür gider mertliğini terk etmez,
Koç yiğidi zencir bile zabdetmez,
Ne yaparsa namusuyla ar eder.

Yiğitlerin eri her an er olur,
Mert olanın namus olur, arı olur,
Yiğitliğin binbir çeşit yeri olur,
Kötü gibi vara yoğa kavga etmez.

Ali diyor; göster o yiğit nerde,
Canım gurban olsun mert oğlu merde,
Kötü yalan söyler gezdiği yerde,
Kahpe sözü koç yiğidi del'eder.

213⇒ Zâlim yara ciğerini haşlamış,
Duydum, dokdor, hançerinen işlemiş,
Kötü cerrah tedaviye başlamış,
Hak gabul ederse gurbanım baba.

Onbeş evladıyın akar göz yaşı,
Yolunu bekliyor,eşin yoldaşın,
Gurbetde ağlıyor bir tek kardeşin,
Hak gabul ederse gurbanım baba.

Gözüm kaldı Ankara'nın yolunda,
Zikrim sensin ismin düşmez dilimden,
Evlad ata için korkmaz ölümden,
Hak gabul ederse gurbanım baba.

Bize atalığı yaptın nazınan,
Gırınadan kalbimi acı sözünen,
Bir canım bir oğlum birde kızımlan,
Hak gabul ederse gurbanım baba.

Baba, Ali unutur mu hiç seni?
Ferman Hakk'ın düşürürmüş insanı,
Sen İsmayil, bende bir koç misali,
Hak gabul ederse gurbanım baba.

214⇒ Bilinmiyor bak nedeni,
Böyle yazılmış gaderi,
İki ehtiyarın bir fidanı,
Sana ölüm ilayık mı?

Lefkoşe`nin yaşil hatdı,
Bak bir ocak gine batdı,
Zâlim ecel erken yetdi,
Sana ölüm ilayık mı?

Kanlı Kıbrıs`ın oymağı,
Bilmezmiş gana doymağı,
İki körün bir deyneği,
Sana ölüm ilayık mı?

Şu Girne`nin dağlarında,
Gezerken urum ovalarında,
Daha çok genç çağlarında,
Sana ölüm ilayık mı?

Mektup atmış, isden deyi,
Bu gaderin kötü huyu,
Çek acıyı dayan dayı,
Musa' ma ölüm ilayık mı?

215⇒ İki şeydir beni üzen,
Gönlüm isder hergün yazam,
Hayali karşımda gezen,
Biri anam, biri yavrum.

Düşüncesiz gezemedim,
Ben bu sırı çözemedim,
Üçdü birin yazamadım,
Biri anam, biri yavrum.

Üç varlığın bak gıymatı,
Hiçbir şeyde yokdur tadı,
Demem birisinin adın,
Biri anam, biri yavrum.

Ali diyor, garip ana,
Südün emdim gana gana,
Ata yanar yavrusuna,
Biri anam, biri yavrum.

216⇒ Odada bir gül örtülü,
Bakdımıdın babamımış,
Boyu selvi dal örtülü,
Baktımıdın babamımış,

Ağzı dolu mercan dişli,
Top kirpikli kara kaşlı,
Ela gözler yaşlı yaşlı.
Baktımıdın babamımış,

Kâlem gibi parmakları,
Zedef gibi tırnakları,
Al al olmuş yanakları,
Baktımıdın babamımış.

Ali'm ağlar gizli gizli,
Tatlı dilli şirin sözlü,
Çatal çene koca gözlü,
Baktımıdın babamımış.

217⇒ İnsan kader ile başbaşa yaşar,
Hakkın fermanını sileni göster,
Hayat bir efsane geçeni bilir,
İlerden geleceği bileni göster.

İnsan gül gibidir benzer mi hara?
Gönül isteyerek girer mi zora,
Bilmeden düşersin aniden dara,
Bunu isteyerek alanı göster.

Izdırap davşınmaz zevkle bünyede,
Zehiri kim alır herkes kimyada,
Gönüllü göçeni göster dünyada,
Taktir tamam ise galanı göster.

Ali der; bilemem bu neyin nesi,
Acı çekip gülmemek şayirin süsü,
Gün doğar tükenir kara gün yası,
Ağlamadan her an güleni göster.

218⇒ İşe girdim bir şirketin adına,
Yenmiyor yemegi bakın dadına,
Keloş derler gontorolun adına,
Gontorollar hep yağırdan kelden mi?

Alev eser govuşunun içinde,
Tahta guruları izci peşimde,
Sivrisinek saz çalışıyor başımda,
Gayıbımız hep vücuttan gandan mı?

İş, isgele yükseklere çekilir,
Gum püsgürür, yağlı boya sıkılır,
Çakıl yağar, toz üstüne dökülür,
Gısmetimiz hap asgıda zordan mı?

İp çekmeden hep esgidi elimiz ,
Gum çekmeden zahmetimiz zorumuz,
Kırk gün suya ısla bitmez kirimiz,
Nasibimiz hep pislikten kirden mi?

Ali daha görmediğin ne galdı?
Bu başına türlü türlü iş geldi,
Gursağıma su, mideme gum doldu,
Yoksa Mevla ecelimiz gumdan mı?

219⇒ **D**olaşdım âlemi gendi hâlimde,
Sırımı açmaya gul bulamadım,
Nice dost ahbab var yerli yerince,
Gardeş gibi sadık yâr bulamadım.

Güvenirsin hayatını, varını,
Gatlanır zahmete çeker zorunu,
Kendin gibi saklar gizli sırını,
Gardeş gibi sadık yâr bulamadım.

Baba çeker zahmetini zordadır,
Ana yanar galbi hergün nârdadır,
Gardeş bir ağaçta iki elmadır,
Gardeş gibi sadık yâr bulamadım.

Ali, gardeşine sarıl bal gibi,
Gardeş bir ağaçta iki dal gibi,
Kokdu şu burnuma gonca gül gibi,
Gardeş gibi sadık yâr bulamadım.

220⇒ **Ş**u hayatın bana emanet,
Hep hayatın dolu zahmet,
Uğrar deyi bir felaket,
Bütün seni düşünürüm.

Bahtsız gelmişsin cihana,
Ne hal aldın yana yana,
Evde geçim yükdür sana,
Bütün seni düşünürüm.

Bu bir haldır döner başda,
Çalışırsın yazda gışda,
Gündüz hayal gece düşde,
Bütün seni düşünürüm.

Ali diyor çekdin zahmet,
İnkar olur mu hakikat,
Allah'a ettim emanet,
Bütün seni düşünürüm.

221⇒ Önü deniz, ardı yüce dağlar var,
Yağar yağmur akar sular çağlar var,
Solmaz, yeşil nârenciye bağlar var,
Yeryüzünün cennetisin Antalya.

Zehmeride negis açar lâl' açar,
Yüce çamlar ışgın verir dal açar,
Bülbül öter feryad eder gül açar,
Her vatanın güzelisin Antalya.

Boldur zepzen her diyara sevk olur,
Bereketli toprakların, bol verir,
Oğul verir, arı verir, bal verir,
Güzellikte birincisin Antalya.

Ali gezme bayguş gibi viranda,
Menendi[36] yok Antalya'nın cihanda,
İmkan olup halkın etsek tırampa,
Güzellikte kraliçesin Antalya.

222⇒ Seyir ettim dağa sis ile boran,
İndim enginine müthiş bir orman,
Baharda uğradığım, gül ile ırayhan,
Kazalarda içinde bir İskederun.

Gün vurup baharda, bir buhar çöker,
Akdeniz yüzüne dost gibi bakar,
Açar güller taze, ne güzel kokar,
Ne kadar bir güzel yer İskenderun.

Arkan Gavurdağı, sanki bir hisar,
Önün deniz, meltem ne güzle eser,
Bağ-bahçe kuşatmış, Cennete misal,
Misalın Cennet'te var İskenderun,

---

(36) Menendi; Eşi, benzeri.

Ali der de; sana hiç gıymet yetmez,
Sendeki güzellik saymaynan bitmez,
Yazda, kışda güzelliğin kaybetmez.
Yetişdirir türlü mal, İskenderun.

223⇒ Çalışdır dimağı, boşuna yorma,
Doğru yoldan çıkıp, boynun vurma,
İnat deryasında boğulup durma,
Tarifi tercih et geçide gel gel.

Nasihatı bulursan durmadan dinle,
Böyük-küçük danış fikrini anla,
Aldanıp nefsiyin, isdeğine kanma,
Hakikatın doğru yoluna gel gel.

Kendine hakim ol, sen ele bakma,
Bilmediğin şeyi sormaya kalkma,
Kimsenin incidip kalbini yıkma,
Terbiyeyi gabul et, sükuta gel gel.

Varlığına inan, inkara kakma,
Yaradan hüdanın emrinden çıkma,
Hakk'ın emanetin harama dikme,
Gazancı sadık ol, helale gel gel.

Ali der; çalışanlar galır mı geri?
Gururla, kibirle çıkma ileri,
Mevla'nın hışmıyla görmeden nârı,
Âlim-i takvanın izine gel gel.

224⇒ Ey Antalya demeyince duramam,
Kötü huyun kayıp etsen güzelsin,
Terk etmesen haysiyeti, şerefi,
Biraz olsun haya etsen güzelsin.

Kadın-Erkek bilinmiyor saçından,
Bakdıksura nefret doğar içinden,
Gadınların perde kakmış gıçından,
Şu ırzını gapadırsan güzelsin.

Fuhuş yeri ormanların arası,
Arşa yükseliyor toprağın yası,
Hep kir olmuş yeşil çamın sinesi,
Şu vatanı kirletmesen güzelsin.

Ali diyor; nerde ecdadın atan,
Şehitler ganıyla yoğrulmuş vatan,
Her dalın altında bir şehit yatan,
Şu atanı pis etmesen güzelsin.

225⇒ **B**u dünyayı hayat gördüm,
Acı çektim, keder gördüm,
Ne yapdınsa zarar gördüm,
Gel gönül dosta gidelim.

Doğru yürü çıkma dışa,
Bu dünyada her şey boşa,
Tırnağın deymeden taşa,
Gel gönül dosta gidelim.

Yeme namerdin elinden,
Duyma kötünün dilinden,
Çıkma gel dostum yolundan,
Gel gönül dosta gidelim.

Ali der de; savaşarak,
Bütün engeli aşarak,
Nefisinden uğraşarak,
Gel gönül dosta gidelim.

226⇒ **Y**alansın güvenmem senin işine,
Kavrama, depreç kıran boşuna,
Bir zamanlar gelip çöktün başıma,
Ey Dövütüz[37] iki gözün kör olsun.

Eksentirik dişlisini haşlarsın,
Isıtma borusun hergün üçlersin,
Avans tutmaz, teklemeye başlarsın,
Ey Dövütüz iki gözün kör olsun.

Sekmenden pisdondan başladın işe,
Yağ yakmak işiyle girdin savaşa,
Boğaza taktığım keçeler boşa,
Ey Dövütüz iki gözün kör olsun.

Haftada bin lira akü başına,
Koncaktör yakarsın peşi peşine,
Dinoma yaptırırım her gün boşuna,
Ey Dövütüz iki gözün kör olsun.

---

(37) Dövütüz: Deutuz (Magirus firmasına ait traktör markası).

Yatağı çok sever, çabucak sardı,
Maşaallah kuvvetli kırangı kırdı(!),
Eksentrik milinin tücarı oldu,
Ey Dövütüz iki gözün kör olsun.

Ali der; kullanmak ölümden beter,
Sibob sekmenini fırlatır atar,
Çok değil her sabah on hammal yeter,
Ey Dövütüz iki gözün kör olsun.

227⇒ **B**ülbül feryat eder, gönlü gülünde,
Şayirler konuşur kendi halinde,
Her sözü dolaşır, namert dilinde,
Bakın yaraları dil yarasıdır.

Aslan yatağında çakal eylenmez,
Ehl-i namus hayinlere bağlanmaz,
Köt'içinde eyi adam sağlanmaz,
Sinesi dopdoplu kul yarasıdır.

Güzelin değeri namus, arına,
Bir kötünün eli değse eline,
Söyleyemez düşürmese yerine,
Ölürse yarası el yarasıdır.

Ali, böyle işte gördüğün izler,
Çalınır çalgılar, vurulur sazlar,
Saz sesin duyuşun ciğerim sızlar,
Bendeki yaralar tel yarasıdır.

228⇒ **L**ambada gaz bitmiş, is sarmış camı,
Kararmış odalar, mağara misali,
Alıp-boşaltan yok, sobadan külü,
Karışmış toz toprak, kaynaşıyordu.

Açarsak bu sırı dermisin hata,
Süpürge dincelmiş boş yata yata,
Örümcek ağ örmüş, toz ata ata,
Boş bulmuş meydanı oynaşıyordu.

Boş kalmış oda, yok kimsecikler,
Ahırda meleşir aç danacıklar,
Sabahtan seherden kalkmış çocuklar,
Susmayı bilmiyor, ağlaşıyordu.

Ali, bu hayatla yapılan savaş,
Hanımsız hanede bitmiyor hiç iş,
Köpek, kedi açlıktan olmuşlar sarhoş,
Kovsanda gitmiyor, havlaşıyordu.

229⇒ **D**ün gece rüyamda seyran eyledim,
Çayır, çimen çiçek açmış ovalar,
Ata binmiş cirit oynar o gençler,
Arap atlar sağa sola cıgalar.

Dereleri göv söğütler bağlamış,
Pınar akmış, nehirleri çağlamış,
Gölde ördek, bükde turaç avlamış,
Çıkmış avcı gırda ceylan govalar.

Koyun kuzu dağılmışda çöl yanda,
Aşık söyler, saz çalarlar bir yanda,
Pehlivanlar güreş dutmuş meydanda,
Alt üst olup, bir birini ovalar.

Güzeller toplanmış seyrana çıkar,
Yel vurup, yüzünden perçemi kakar,
Düzülmüş yollara göç gatar gatar,
Bakdım, bozlaşıyor tülü mayalar.

Ali diyor; biri çıkdı garşıma,
Gısmet deyip hemen düştüm peşine,
Uyandım ki bunlar girmiş düşüme,
Âşıklar gönlünü böyle oyalar.

230⇒ **C**oşdu deli gönül, yine çağladı,
Gençlikde gördüğüm yerlere doğru,
Lalesi, sümbülü, gülü açılmış,
Kadife misali kırlara doğru.

Gönül arz ediyor yine sahili,
Yeşil ovalarda zümrüt çayırı,
Hısım, akarabayı emmi, dayıyı,
Ziyaret etmeye doslara doğru.

Gönül arz ediyor görmeyi isder,
Bülbül dala gonmuş, gülünü sesler,
O esgi bildiğim ahbablar doslar,
O cennet misali yerlere doğru.

Ali diyor, aşka dalıp, girdiğim,
Gelip bahçesine gülün derdiğim,
Tenhada bulupda halin sorduğum,
Sevdası serimde doslara doğru.

231⇒ **A**bdesini almadın mı?
Namazını kılmadın mı?
Misafir var görmedin mi?
Uyan babam sabah oldu.

Oraya bir tabut sürülmüş,
Yolculuk hamamı kurulmuş,
Hafızı, hocası derilmiş,
Uyan babam sabah oldu.

İçimden bir yara açıldı,
Yakasız gömlek biçildi,
Ecel şarabı içildi,
Uyan babam sabah oldu.

Ali'm der, içimd'acısı,
Babam başımın tacısın,
Uzak yola bir yolcusun,
Uyan babam sabah oldu.

232⇒ **D**üşün bunun sonu yokdur,
Az da olsa hak bir hakdır,
Bundan korkunç bir şey yokdur,
Bir mazlumun ahı kadar.

Yeme kul hakkını sakın,
Çok acıdır, ağu kadar,
Hakk katında ger'ödersin,
Her lokma Uhud Dağı kadar.

Otur dinin bayı ile,
Bağlan ilmin bağı ile,
Her nefesin sayı ile,
Veren bir bir hesap eder.

Ali der de, yoldan çıkma,
Tut emrini, nefse bakma;
Kul hakkından bir kıl çekme,
Yanan odun dalı kadar.

233⇒ **E**yilik istersen eyiyle gez, kötüyle getme,
Sonra halini ahlâksızın, oturup sohbet etme,
Kime eyilik etmişsen zarar görürsün unutma,
Kötü insanın kötülükte gözü olur.

Hakikat çok acıdır, bilmem vardın mı farkına,
Kötülük bir hakikat da olsa sakın düşme ardına,
Doyurdun bir aç, baktınsa bir fakirin derdine,
Ya malında ya ırzında gözü olur.

Komşun bir zâlimse de sakınma eyle yardımı,
Bildirme sırrını sorarsa dinle derdini,
Güvenme namusunu, koru sen onun ırzını,
Verme fırsat onun sende gözü olur.

Ali varma çekersin muzibin derdini,
Değişmek mümkünse hemen ver kötü komşu farkını,
Duyarsan da sorup izleme her lafın ardını,
Kötü insanın gayet ağır sözü olur.

234⇒ **H**ayat ürya gibi gelip geçecek,[38]
Vücut emanettir, uruh uçacak,
Her gelen misafir, konan göçecek;
Ben göçersem kalana hatıra olsun.

Biz birer dal kaldık kökten sen varsın,
Gönlün ister görmeyi belki ararsın,
Sesimi duydukça ismim anarsın,
Bu sesim sana hatıra olsun.

Babamdan kalan tek varlık sensin,
Kalbimde bir sevgi gözümde nursun,
Benim için yazmış yeğenim dersin,
Yeğenden halaya hatıra olsun.

Ali bir emanet dünya bir âlem,
Babamdan yadigar bir tane halam,
Benden sonsuz sevgi tükenmez selam,
Selamım sana hatıra olsun.

235⇒ **A**çan güllerim solarsa,[39]
Bir gün Hakk emri olursa,
Ben göçer de sen kalırsan,
Hatırlarmın bu günleri?

(38) Bu şiiri gurbetteki halasına yazmış; ezgili bir şekilde kasete sesini alarak, o'na göndermiştir.
(39)Bu şiiri eşine hitaben yazmıştır.

Bir gün dünyadan göçersem,
Ecel şarabı içersem,
Ben senden evvel göçersem,
Hatırlarmın bu günleri?

Boşa çalma gel havayı,
Hakk'a edelim duayı,
Terk edersek bu yuvayı,
Hatırlarmın bu günleri?

Ali der; gidenler gelmez,
Giden uruh geri dönmez,
Çoluk çocuk belki yanmaz,
Hatırlarmın bu günleri?

236⇒ Suriye'den kalkınca Amuk'a geçin,
Avcı çok eğleşmen çabucak uçun,
Karataş'da arazi hep biçim biçim,
Gizlice bir yere inin turnalar.

Kalkıverin turnam fazla durmayın,
Yarımağ tepe'ye sakın inmeyin,
Hazret-i Ökkeş'e geçerken uğrayin,
Halini hatrını sorun turnalar.

Oradan kalkınca Maraş'ın çölü,
Avcıyla dolu Aksu'nun yolu,
Maraş'ın üstünde çık Ahır Dağı,
Çevrilip oraya inin turnalar.

Uçun turnam uçun, durmadan uçun,
Bağırsık Dere'den yüksecik geçin,
Ali Kayası'ndan gizlice kaçın,
Şahin arar güzel telin turnalar.

Söyleyim mi turnam ben size peşin?
Sarağcık Beli'nden yüksecik aşın,
Eğleşmen Göksün'de Mağra'ya ulaşın,
Mağra Ovası'na inin turnalar.

Âşık Ali der de, Dede Beli'ne,
Ulaştınız turnam Toros Dağı'na,
Benden selam söylen Avşar Beği'ne,
Hoş yayla burada kalın turnalar.

237⇒ **T**ahsildar var yol parasın kes dedi,
Yok ki verse vatnadaşlar pes dedi,
Jandarmaya iki kamçı kös dedi,
Önüne geleni dövmediler mi?

Çalıştırdı, öküz, eşşek, sıpayla,
Küfür edip, döve döve sopayla,
Harmanlarda mühür vurdu buğdaya,
Zorunan elinden almadılar mı?

Çürüdüp denize döktü buğdayı,
Ekmek için dağıtırken karneyi,
Yasak etti değirmene girmeyi,
Kapısına kilit vurmadılar mı?

Kim bilirdi kaymakamı, makamı,
Yalanım yok, hakikat bu şaka mı?
Döverlerdi karakola çıkanı,
Haklı olanları kovmadılar mı?

Keçi yatdı camilerde, minberde;
İmam arar dere, tepe her yerde,
Kral oldu kötü bekçi, jandarma,
Herkesin dinine sövmediler mi?

Ali, yoktur Halk Partisi'nin vicdanı,
Eskiden sevmezler bunlar dindarı,
"Tanrı Uludur" okudular ezanı,
Kur'an-ı Kerim'i yırtmadılar mı?

238⇒ **Y**avrusunun uçuran sefil kuşların,
Ötüşürken dinleyesin dilini,
Yuvayı terkedip uçan yavrular,
Şaşalayıp, kaybediyor yolunu.

Yuvadan ayrılan çekmez mi acı?
Dağılmış dört yana bak gardaş, bacı,
Feryatdır acının bir nevi ilacı,
Ötüşürken dinleyesin dilini.

Yumurtaya kanat verip uçuran,
Karıncayı imtihandan geçiren,
Binbir çeşit mahlukata can veren,
Yaratdı ki, koruyacak kulunu.

Ali, her canlının lisanın bilsen,
Gönlünden çağlayan tufanı görsen,
Dinleyip tümünün sırrına ersen,
Anlamayan anlayamaz halini.

239⇒ Ayıp mı şu avı bir tarif etsem?
Takınsam silahım kır'a ava gitsem,
Tavşanı avlasam, kekliğe atsam,
Eteği kırmalı dağlar olmalı.

Ağdıkça yükseği ormana getse,
Geyik, sığın kaçsa, öveyik ötse,
Ceylanlar atlayıp, yalçını dutsa,
Algın silah düzgün yoldaş olmalı.

Düzgün arkadaşla çöle ava getsem,
Cereni kovarak atınan tutsam,
Akşam uçarını göllerde etsem,
Büklerde vurmaya turaç olmalı.

Kaz, ördek göllere karışık getse,
Göllerde çevrilip turnalar ötse,
Bir çift suna evde hizmetim tutsa,
Ali'nin gönlünce güzel olmalı.

240⇒ Hoş yayla dökülgen pek kötü denmez,
Çem yüksek havalı gülleri solmaz,
Aslandaş kıymetin her adam bilmez,
Kerimoğlu pınarından içsem suyunu.

Dumanlı gürleşen yelli boynundan,
Şefreci ören Keçeli'nin suyundan,
Kurubel, Çamoluk, Kızıl gölünen,
Göbel'de kızartsam kuzu eğeyini.

Çık Dede Beli'ne mağraya bakın,
İrikıllıyı geçin Sarıoluk yakın,
Hoş yayla Kırkpınar boş ise çıkın,
Atlatmadan mor menekşe çağını.

Selefetli hiç getmiyor hoşuma,
Cennet denir Yarahmet'in döşüne,
Kavurma pınarının insem başına,
Seyir edin türlü çiçek çayırı.

Yüksek Karagedik sovuk havası,
Ay görmez yalçın kartal yuvası,
Önü Hirakkın Irmağı Tomarza ovası,
Ordan yörün Erciyes'in boyuna.

Dönüver Ali'm öteye bakma,
Eşin al yanına yalınız çıkma,
Otur Yarahmet'e tam üç ay kalkma,
Irast getirirsen bahar ayını.

241⇒ İnancı olmayanın inancı boşdur,
Düşüncesi hayel emeği hiçtir,
Fikri bir intikam, vicdanı taşdır,
Hırçınlaşır her gün kine yaklaşır.

Kalbi sıkıntıda olur, vicdanı esir,
Ne yapsa her işi kabahat, kusur,
Ömrü biter gider bulamaz huzur,
Döner gözü eli kana yaklaşır.

Fikri bir fırtına, niyeti seldir,
Hakikat- sevmez inkarı boldur,
Tek varlığı onun paradır puldur,
İnsani değeri pula yaklaşır.

Ali, sapıdanın iknası zordur,
Düşüncesi sabit, görüşü dardır,
En büyük savunma aracı inkardır,
İşi döker kavgaya zora yaklaşır.

242⇒ Bir kasevet çöktü yine serime,
İlkbaharın gel olduğu zamanda,
Yeryüzünü yeşil otlar bürüyüp,
Çiçeklerin bol olduğu zamanda.

Yaz gününde kuru çaylar taşıyor,
Engin yüksek nice dağlar aşıyor,
Deli gönül bülbül olup coşuyor,
Her bahçenin gül olduğu zamanda.

Bir garibim her mevsimde ötemem,
Bu sevdayı üzerimden atamam,
Yaz baharda gezer gönlüm yatamam,
Yüce dağlar yol olduğu zamanda.

Ben Ali'yim, kimseye yok zararım,
El ne bilsin için için yanarım,
Yaz baharda belli olmaz kararım,
Âşıkların del'olduğu zaman da.

243⇒ Şu yalan dünyaya geldim geleli,
Acı tatlı geçen güne doymadım.
Durmadan harcadı ömrüm bitirdi,
Zarara çalışan yıla doymadım.

Ağaç gibi bir varlığım cihanda,
Kurudu yaprağım bakın her yanda,
Hoşlanmam dakılıp batan dikenden,
Dalımda açılan güle doymadım.

Geçici bu dünya akibet boşdur,
Verdiğin nimetin hepisi hoşdur,
Eti, sütü kimya, tüyü kumaştır,
Koyuna, kuzuya, mala doymadım.

Ali, kim osandı yalan dünyadan,
İcazet alcaksan ehl-i imandan,
Hayatta hoşlanmam yalancı insandan,
Hakikati diyen dile doymadım.

244⇒ Bu dünyanın her derdini kul çeker,
Ağusu, zehiri, zoru insanda.
Muhabbet safası üzüntü keder,
Ağlayan gözlerin seli insanda.

İnsandan alıyor dünya payını,
Ne utanmak bilir, ne de ayıbı,
Her zaman kardadır, yoktur kayıbı,
Hastası, sağlamı, ölü insanda.

Kimi tok yaşıyor, kimi her gün aç,
Kimi eyilik işler, kimi yapar suç,
Kalb yapan kalb yıkan en böyük araç,
Acı, tatlı söyler dili insanda.

Ali, işte böyle dünyanın hali,
Binbir çeşit dertle her yanı dolu,
Ele şu toprağı hep insanoğlu,
Doymayan karnına yemi insanda.

245⇒ Gördüğüm ürya daldığım hayel,
Çektiğim sitem unutulmuş bayat,
Gönlümün kuvveti semada teyyar,
Uçar arşı âlaya kanat açmadan.

Lal-i mercandan gönlün sarayı,
Yeryüzü zaptedmez dutar semayı,
Bir saatte milyonlarca lirayı,
Depo eder bir şey alıp satmadan.

Hayır, hasenat işler milyonlar mali,
Yaptırır sanayi vatan dopdolu,
Yurdu Cennet eder bağ bahçe gülü,
Yetiştirir bir tek fidan dikmeden.

Ali, dalma böyle hayel yoluna,
Sel suyu girmeden fikir gölüne,
Mali hülya[40] benzer çingen falına,
Yorma boşa zekayı hafızan çökmeden.

246⇒ Dünya kalburuna seyran eyledim,
Her bir adam bir delikden geçmeye,
Vicdan tufanından bir sel yörümüş,
Eyi kötü birbirini seçmeyi.

Akıl ermez hıyanetin rolüne,
Kimse düşmez muhanetin yoluna,
Düşüp boğulmadan maruz seline,
Hep isteriz hakikati seçmeyi,

Böyle kalmaz bu havada durulur,
Nice kalpler çarpışarak yorulur,
Çeşit çeşit türlü tuzak kurulur,
Birbirinden ıray alıp kaçmaya.

Ali, böyle gelmiş böyle gidecek,
Doğru vicdan hakikatı güdecek,
Herkes ejderha olmuş hasmın yudacak,
Hazırlanmış açmış ağzın yutmaya.

247⇒ İnsanın üstünde kurulmuş heyet,
Nefsin her gördüğüne akışı çok hoş,
Mantık kabul etmez yapar itiraz,
Düşüncenin hesaba vuruşu çok hoş.

---

(40) Hayel : Hayal, hayal edilen şey.

Nefis bir zâlimdir, zarara bakar,
Görüş bir şimşektir, her yana çıkar,
Fikir tahminidir, bazı ters çıkar,
Düşüncenin doğruyu buluşu çok hoş.

Nefis şeytanidir ayrılır çıkar,
Akıl bir hakimdir sorguya çeker,
Hafıza bir kitap yazdığına bakar,
Düşüncenin nefse vuruşu çok hoş.

Nefis coşar, kibiri yanına çeker,
Şuur bozulursa, akıl da çıkar,
Düşünce sabırın gözüne bakar,
Sabırdan izahat alışı çok hoş.

Ali, nefis asi ne bulsa alır,
Zeka kılavuzdur ararsa bulur,
Düşünce ilhamı akıldan alır,
Nefise cezayı verişi çok hoş.

248⇒ Akarı yok söğüt selvi dikmeye,
Yükseği yok seyrangaha çıkmaya,
Hasiretiz taze çiçek kokmaya,
Baharı, gelmemiş, güz durup durur.

Ormanı yok hiç yeşillik görünmez,
Akar suyu, durgun gölü bulunmaz,
Kışın kardan, yazın tozdan durulmaz,
Durmadan savrulup, toz dolup durur.

Hiç kimseden hayır öğüt alınmaz,
Konu komşu eş dost hali sorulmaz,
Hakaretden, iftiradan durulmaz,
Kime sorsan kötü söz dolup durur.

Ali der; bulunmaz er, yiğit kişi,
Fesatla dolu toprağı, taşı,
Uyuşuk düşmandır tavuğu, kuşu,
Düşsün diye bakan göz dolup durur.

249⇒ Gönülün ettiği çok oldu bize,
Çok nasihat ettim bakmadı söze,
Dolaştı dağ bayır inmedi düze,
Aşkım bendi bağlar yola getirdi.

Bu gönül yüksek giyer tacını
Güzel kervanında umar bac'ını,
İçi kovuk oyma dut ağacını,
Sesleni sesleni dile getirdi.

Bülbül terk etmez ölmezse bagı,
Aşk çeken kalbin olur mu yağı?
Şahinin arzusu gövel ördegi,
Çırpına çırpına göle getirdi.

Ali, sen çekersin Hakk'ın nârını,
Bu yolda harcadın bütün varını,
El yanında açma gizli sırrını,
Kime sır verdimse dile getirdi.

250⇒ **D**üşünüp, dünyayı şöyle süzersen,
Şu yalancı dünya ne cana kıymış,
Kendine hükmeden nice ululari,
Dutmuş yakasından altına çalmış.

Bir tuzak kurmuş bakdım özüne,
Ağladım kan doldu iki gözüme,
Aldanma fecidir dünya sözüne,
Şeytanı meluna öz yoldaş olmuş.

Nefis havaslıdır dünya işine,
Çok havas ettirir ala yeşile,
Giydirir kuşadır has kumaş ile,
Zapdedip nevsini elinden almış.

Ali, ne anladın dünya işinden?
Yalandır aldatır gitme peşinden,
Ayırır ahbabın, dost ve eşinden,
Habersiz düşürür çapgına dünmüş.

251⇒ **B**ir ağrıdır tam beyni'me girmeye,
Dimağ başlar usul usul vurmaya,
Ben de vardım hanedara sormaya,
Dediler ki nezledendir nezleden.

Ben dedim ki,geldi beni almaya,
Can evimden bana başlar vurmaya,
Başım ağrır içim başlar dönmeye,
Dediler ki nezledendir nezleden.

Tâ beynimden kaşla göze sokuyor,
Kulak duymaz, hele aklım çıkıyor,
Uyuşdurup dizlerimi büküyor,
Dediler ki nezledendir nezleden.

Dedim; şu alayı artık bırakın,
Dediler ki yatma ayağa kalkın,
Dedim; insaf edip, bana bir bakın,
Dediler ki; nezledendir nezleden.

Ali diyor; gel ölmeden bak bana,
Dediler ki, sıran gelmiş bize ne;
Dedim; bu hayat dan üstün para ne?
Dediler ki; nezledendir nezleden.

252⇒ **B**ir hanede saadet için,
Türlü türlü nimet ister,
Aileyi efradın'dan,
Bütün sağlam sıhhat ister.

Yuvan kuran bir eş ile,
Bitmez sevgi bir aşk ile,
Ömür boyu savaş ile,
Çok hayırlı evlat ister.

Eş bulursan tam huyunda,
Hem sohbetle hem deyimde,
Yeyip, içme hem keyimde,
Türlü türlü nimet ister.

Ali diyor dünya fâni,
Aldatıyor insanları,
Kocamadan ömür boyu,
Hep dünyada kalmak ister.

253⇒ **Y**aratmış Mevlam beni âdemi,
Ne vermiş mükafat kulunda ne var?
Hakim ol nevsine şeytana uyma,
Emretmiş Hüda'nın yolunda ne var?

Hesap et ağacı kemale yeter,
Çiçeği açılır meyvası biter,
Dalında şakıyıp bülbüller öter,
Dikkat et o kuşun dilinde ne var?

Sebepsiz yaratmaz Mevla, böcegi,
Bir böcek yapmaz mı güzel ipeği?
Arı yeryüzünden toplar çiçeği,
Aslı bir sinektir balında ne var?

Otda biter ırızgının tamamı,
Hayvan için yaradılmış samanı,
Gökyüzünde imdat bilin dumanı,
İrade Hüda'nın dumanda ne var?

Ali diyor; karar kılma fethine,
Dünya fani göçen cansız atına,
Yüce Mevla cağırınca katına,
Ne sorar ne dersin sual de ne var?

254⇒ Güzelin eyisin her adam bilmez,
Kötüye sevgi içerden gelmez,
Hizmet buyurunca kıymeti kalmaz,
Bir güzel işini kendi bilmeli.

İş biter mi sandın yeyip yatmayla?
Giyinip kuşanıp çalım satmayla,
Güzel, güzel olmaz metin etmeyle,
Yaradan Mevla kendi övmeli.

Altın yere düşmeyinen paslanmaz,
Sade giyer güzel fazla süslenmez,
Deli öğüt vermeyinen uslanmaz,
Yaradan aklını kendi vermeli.

Ali diyor; güzelliğin sırrında,
Sakın hata bulunmasın arında,
Güzelliği vücut tipi yerinde,
Ar namus haysiyet tamam olmalı.

255⇒ Benden selam olsun Hacı Efendi' ye
Kurban Bayramınız mübarek olsun.
İradeyi cüziyeni bağla Mevla'ya,
Şükret sıhhatine mübarek olsun.

Haneyi sadetin mutlu yuvada,
Pederi ünvanın her gün duada,
O matemli gönlün dönüp silada,
Gezip yorulmasın mübarek olsun.

Binip hırs atına şükürden çıkma,
Talih devterinin tersine bakma,
Mali hülya deryasına katılıp akma,
Bu mutlu günlerin mübarek olsun.

Ali, arzuladı şah-ı resmini,
Üç beş gardaş zikr ederiz ismini,
Yanında ahbabın eş ve dostunu,
Kurban Bayramınız mübarek olsun.

256⇒ Ne kasvetlenin divane gönül,
Böyle kalmaz sende farır gidersin,
Kaba yeli görmüş taze kar gibi,
Sulana sulana erir gidersin.

Yetkin meyva gibi dalın döküncek,
Kametin eğilip belin büküncek,
Azrail karşısına gelip çıkıncak,
Düşürür peşine yörür gidersin.

Böyle sürüp gitmez bozulur halin,
Başlı kalır, bitmez azmin emelin,
Bir gün kara toprak olunca evin,
Kaybolur orada çürür gidersin.

Ali, düşün sual çetin bir iştir,
Sıratı geçmek ne kadar güçtür,
O ulu mahşer umum savaştır,
Varınca Mevla'ya orda ne dersin?

257⇒ İnsanoğlu bu dünyada bir sırdır,
Böyümesi yetişmesi ne zordur,
Buna belki memnun olanlar vardır,
Benim buna ağlayışım gördün mü?

Bu dünyanın sanki aslı var gibi,
Yaşantısı hayal gibi sır gibi,
Düşündükçe yakar kalbim kor gibi,
Ciğerimi dağlayışın gördün mü?

Cihazı var çeker seni duraman,
Koşar koşar menziline varaman,
Biter ömrün bir sırrına eremen,
Hiç sırrına erdiğimi gördün mü?

Ali diyor, hiçbir hisse alan yok,
Hakikat bu inanırsan yalan yok,
Anan, baban nerde hani kalan yok,
Göster varsa kaldığını gördün mü?

258⇒ Kış yeli üstüme esmeden,
Kar yağıp, yolum kesmeden,
Aşgın şarabın esmeden,
Geleyim ceylan geleyim.

Baharın çiçeği açmadan,
Bülbül yuvadan uçmadan,
Aşk yarası göz açmadan,
Döneyim ceylan döneyim.

Baykuş viranda ötmeden,
Serimi sevda dutmadan,
Tükenip sabrım bitmeden,
Geleyim ceylan geleyim.

Ali der; güllerin solmadan,
Gurbette eyleşip kalmadan,
Dost ölüp, düşman gülmeden,
Geleyim ceylan geleyim.

259⇒ İnsan bir nehirdir, durmadan akar,
Süzülür kimyası gam kalır geri,
Vücut bir zindandır uruh da mahkum,
Taliye olur çıkar ten kalır geri.

İnsan bir yolcudur, dünya han gibi,
Dünya bir değirmen insan un gibi,
Uruh bir ürüzgar vücut kar gibi,
Can çıkar, ten erir, gön kalır geri.

İnsan sabit olsa dünya ne eyi,
Durmadan devreden saati, ayı,
Ne kötü ayırır ne de bir eyi,
Konan durmaz göçer, ün kalır geri.

Ali, bu ne düzen bu nasıl haldir,
İnsan doyma bilmez dünya bir baldır,
Dünya durmaz harcar, insan bir puldur,
Her gelen harcanır, kim kalır geri?

260⇒ **G**ene bir efkardır geldi serime,
Ağlama gözlerim senden usandım,
Bu gönlüm dayanmaz Hakk'ın nârına,
Ağlama gözlerim senden usandım.

Nefse uyma kara eder yüzünü,
Çevir Hakk'a teslim eyle özünü,
Çekersin talihin kara yazını,
Ağlama gözlerim senden usandım.

Sırrını âleme eyleme desdan,
Can çıkar vücuttan uçar kafesden,
Vazgeçek dünyada batıl havasdan,
Ağlama gözlerim senden usandım.

Ali diyor, yanık bağrım ezilmiş,
Bu aşkın sevdası sere düzülmüş,
Kudret-i ilahiyede böyle yazılmış,
Ağlama gözlerim senden usandım.

261⇒ **H**er Mü'min tadamaz böyle bir tadı,
Dalaletin sonu bitmez feryadı,
İmanın muhafazası işle ibadeti,
Bu kulun kulluğun bilmesindendir.

Boş yere sarfetme nefsini acı,
Cahilin softası şeytanın piçi,
Âlimin nasihatı cahilin miracı,
Dinleyip bir hisse almasındandır.

İnsan olan hakikatı kaybetmez,
Âlim tahsil eder sonuna yetmez,
İlim çok geniştir meyvası bitmez,
Âlimin sarfını bilmesindendir.

Ali, bütün canlı varlık derilecek,
Eyi, kötü ne yaptınsa sorulacak,
Kazanana Cennet bahşiş verilcek,
Kulun tam emire uymasındandır.

262⇒ **T**oprağın değeri saymakla bitmez,
Yaradılan varlığın tümü topraktan,
Yeryüzüne halk edilen canlının,
Inzgı, yeyeceği, yemi toprakdan.

Sineğin, böceğin, kurdun sinesi,
Yılanı, çıyanı, sıçan, faresi,
Karıncanın karagahı yuvası,
Yatıp, yaşadığı yeri topraktan.

Aslan, kaplan, aç kurt gezer dağlarda,
Çakal, tilki, tavşan gezer bağlarda,
Gırlangıçlar yuva yapar havada,
Yapısı sıvası evi topraktan.

Keçinin, sığırın, koyunun eti,
Merkebi, katırı, devesi, atı,
Kırdan toplar çayırı, çimeni, otu,
Can, ceset, kemiği tüyü topraktan.

Saymakla biter mi bu canlı varlık,
Karada hayvanlar deryada balık,
Ceylan, ceren, sığın, ormanda geyik,
Yiyeceği, yatağı, yeri topraktan.

Buna şüphe var mı hepisi kati,
Ağacı, ormanı, çalısı, otu;
Meyvası, sebzesi, tüm hububatı,
Mevsim, zaman ister tümü topraktan.

Ali der, şu ben neye yararım?
İnceler duydumun aslın sorarım,
Ben de ondan geldim bir gün dönerim,
Vücudum, sıhatim, tenim topraktan.

263⇒ Hayatım ızdırapda, vücudum viran,
Dert baki olursa derman bulur mu?
Sıhhati devranım düşmüş ummana,
Bilmem ki Mevla'dan imdat olur mu?

Çatıyı yaradan emanet çatmış,
Çerçeveyi aksamım ne çürük dutmuş,
Dış harcı sıvama ham toprak katmış,
Virane vücutda sıhhat olur mu?

Bilinmez hayatın gizli cilvesi,
Yasak mı cihanda bana gülmesi?
Zorumuş her derde derman bulması,
Bununla katlime ferman olur mu?

Ali der; boşa kafa yorulmaz,
Veren Allah, gizli sırra erilmez,
Viraneye sağlam rapor alınmaz,
Sağlam olan bilmem baki kalır mı?

264⇒ İnsan bir varlık ki hiç baha yetmez,
Saymakla, yazmakla değeri bitmez,
Ahlâk bozuk ise on para etmez,
Biter ömrü geçmez akça pul gibi.

İnsan bir yaratık aslı bir kuldur,
Vücut çalıda olsa gönül bir güldür,
Hayat boş da olsa tatlı bir baldır,
Kuru niyet bir meyvasız dal gibi.

Ahlâk bir tikense işi zarardır,
Akıl hakim ise kazanç cevherdir,
Nefis asiyise kötü bir haldir,
Akibeti yanar nârda kül gibi.

Ali, ömür şerit niyet bir sırdır,
Uruh görünmeyen gizli bir nurdur,
Vücut günden güne erir bir kardır,
Nefes biter bir gün esen yel gibi.

265⇒ Dünya bir eğlence seni de avudur,
Döner bir değirmen durmaz övüdür,
Bir gün gelir beni çeker savurur,
Sıkışır kalırsan yöreyi düşün.

Dünya bir oyundur, oynan ütemen,
Hayat kumar zarı kendin ataman,
Düşünce deryadır ona yetemen,
Akılın aldığı arayı düşün.

Ömrün sayılıdır, günün kararlı,
Cemiyete olma her an zararlı,
İnsandan insana sen d'ol yararlı,
Hayvansan otlağı, merayı düşün.

Ali, dünya bir yurt konan göçüyor,
Hayat, hayal birden gelip geçiyor,
Vücut şahit gizli sırrın açıyor,
Varmadan huzura çareyi düşün.

266⇒ **D**oğruyu bilirken terse akan var,
İncitip galpleri kırıp yıkan var,
Yapıp eyiliği başa kalkan var,
Yarabbi şu beni kalkandan etme.

Hayayı yitirmiş, imanı nitmiş?
Hakikatı unutup inkara gitmiş,
Namusu şerefi, terk edip atmış,
Şu beni namusu atandan etme.

Kalbim güneş eyle, gönlüm ay gibi,
Dünyada varlık yok, eyi huy gibi,
Kötü ahlâk kurulu, eğri yay gibi,
Şu beni yay gibi olandan etme.

Ali der; Yarabbi bende kabahat,
Eksik değil günah noksan ibadet,
Muhammed, ümmetine eder şefahat,
Beni şefahat dışı kalandan etme.

267⇒ **H**iç bilen yok şu dünyanın kıymetin,
Canlı varlık inkar eder nimetin,
Eyi kötü kime sorsan hep altın,
Bir ben varım geçmez akça pul gibi.

Şu dünyaya gelenden hiç gülen yok,
Varlığının değerini bilen yok,
Hasdaya bakınca bitmiş, sağlam yok,
Bir ben varım sazda kırık tel gibi.

Dünyaya gelenden kim kalmış, gider,
Kimi güler oynar, kimi de keder,
Her anlatan doğruluktan bahseder,
Ben kalmışım bir tek samıt lal gibi.

Ali, dünya hayal ile yapılmaz,
Hakikatten başka yola sapılmaz,
Hakk, hakikat, başkasına tapılmaz,
Yaradana hizmet eyle kul gibi.

268⇒ **Â**lim yumuşak olur bahar yaz gibi,
Kışta ısıcak Ağusdosda buz gibi,
Ağıza tad her nimetde tuz gibi,
Uruha gıdadır söz âlimin.

Cahilin sözü tozdur, dumandır,
Zehirdir her sözü katle fermandır,
Âlimin her sözü derde dermandır,
Alana şifadır sözü âlimin.

Cahilin her sözü batar dikendir,
Âlim zehirde olsa sözü şekerdir,
Cahile uyarsan akibet nârdır,
Diken de olsa batmaz sözü âlimin.

Ali, cahiline geçinmek zordur,
Cahile uymak hayadır ardır,
Âlimden ne alsan ticaret kardır,
Tükenmez varlıktır sözü âlimin.

269⇒ **V**arlığını düşündün mü kul gibi?
Ömrün hayal, günün hayal, yıl hayal,
Yalan dünya güzel bulmuş ismini,
Bugün essah yarın hayal, dün hayal.

Bugün böyle yarın gelir farırsın,
Geçen geçdi gelcekden ne bilirsin,
Bir de bakan yatmış yere çürürsün,
Uruh hayal, vücut hayal, can hayal.

Katlanırsın şu geçimin nazına,
Uğraşırsın oğuluna, kızına,
Atan getdi sen düşersin izine,
Anan hayal, baban hayal, sen hayal.

Ali diyor; dikkat edin erenler,
Bu ömürü bedavadır sananlar,
Bir gün olur senden hesap sorarlar,
Dünya hayal, insan hayal, mal hayal.

270⇒ **H**içbir yarar yoktur boş bir merakda,
Var ise bir sevgim galbinde sakla,
Hayal et şahsımı gör uzaklarda,
Hayalle görülen sevgi güzeldir.

Ağlayıp beyhude akıtma yaşın,
Aşkın sarhoşuyum dönüyor başım,
Teselli istersen geçmişi düşün,
Gönül aynasına bakmak güzeldir.

Ali, aşkın gülü üzüntü, merak,
Gönül ayırt etmez yakınla ırak,
Beni özlemişsen evladına bak,
Her dalın çiçeğin kokmak güzeldir.

271⇒ **K**aderde yazılan acı yazılar,[41]
Bu ecel insanı böyle mi arzular,
Çığrışıp kalan körpe kuzular,
Nerde o aslanım Mehmedim nerde?

Kandan bilinmiyor bakınca yüzler,
Andıkça kardeşler yüreğim sızlar,
Civan gibi gençler, gelinler, kızlar,
Nerde hani aslanım Mehmedim nerde?

Ali, kapandı nice ocaklar,
Dökülmüş kalmış kollar, bacaklar,
Kandan bilinmiyor bakın cesetler,
Nerde hani aslanım Mehmedim nerde?

272⇒ **M**ali hülya kazanç sağlar sel gibi,
Ticareti hiç görünmez yel gibi,
Bir an için gayet datlı bal gibi,
Bu kazanca baha yetmez mal yetmez.

Mali hülya toptan alır malını,
Çabuk satar peşin alır karını,
Cebe girmez akıl çeker zorunu,
Harcamaynan hem eksilmez hem bitmez.

Mali hülya satan her dayim fakir,
Kazancı altındır beğenmez bakır,
Sermayesi hayel emeği fikir,
Peşin alır, satar kula borç etmez.

Ali, mali hülya vardan satmıyor,
Aslı yokdan varlık, harca bitmiyor,
Sermayesi hayel kovsan getmiyor,
Gündüz düşündürür gece uyutmaz.

---

(41) Bu şiir 1970'li yılların başında pamuk işçiliği için kamyonla Aydın'a giderken (Dinar yakınlarında) trafik kazası geçiren ve yirmiden fazla kişinin ölümüyle sonuçlanan (Bunlar Şair'in Akrabaları'dır) olay üzerine ağıt olarak yazılmıştır.

273⇒ **G**önül dünya zemberekli,
Döner Çarkı çarpar bir gün,
Zehir saçan bir akrepdir,
Kolla kendin sokar bir gün.

Sanma datlı, çok acıdır,
Düşün, adı yalancıdır,
Gelen buna bir yolcudur,
Kalmaz fazla göçer bir gün.

Dünya kumar zar'içinde,
Hile düzen var içinde,
Ateş, alev, nâr içinde,
Aldanırsan yakar bir gün.

Ali, yalan kanma ona,
Ne zevke aldan ne mala,
Toprak denen o ambara,
Dutup seni sokar bir gün.

274⇒ **T**ükendi dağların baharı yazı,
Yörüklere veda etmeyinc'olmaz,
Taşoluk Köyü'nde Hafız Ömer'de,
Darılır bir gece yatmayınc'olmaz.

Gene bir efkardır doğdu içimde,
Sıparağı, Tomarza'yı geçince,
Kayseri güzelmiş nem var içinde?
Eyleşemem fazla, getmeyinc'olmaz.

İncesu, Yeşilhisarda durmadan,
Niğde ile Bor'u geçek inmeden,
Ereğli, Karaman sapa, dönmeden,
Şu Konya'ya hemen geçmeyinc'olmaz.

Ali, şu Konya'da dururum deme,
Ondan öte yolu gel haber verme,
Yârle kavil yerin kimseye deme,
Şu kavil yerine geçmeyinc'olmaz.

275⇒ **Ş**u yalan dünyaya geldim geleli,
Seyir edip şu âlemi göreli,
Bağ, bahçe dikmişler gülle donalı,
Eli göçmüş bağlar olmuş bir viran.

Göç eylemiş dağlar aşmış yol yapmış,
Savaş yapmış devlet kurmuş ün yapmış,
Emek çekmiş, kale yapmış sur yapmış,
Yapan göçmüş kale olmuş bir viran.

Emek yapmış, kazanç yapmış, mal yapmış,
Para yapmış, altın yapmış, pul yapmış,
Temel atmış, bina yapmış ev yapmış,
Kendi göçmüş, evler olmuş bir viran.

Ali diyor; hayat gayet güzeldir,
Düşünürsen akibeti gazeldir,
Oğlun kızın bir eğlence düzendir,
Göçen bir gün yuvan kalır bir viran.

276⇒ **D**em savurup, devran döner hızınan,
Cem edersin sevgiyinen nazınan,
Aktırırsın bir alıcı gözünen,
Herkesi bağrına çeken dünyasın.

Alı yeşili göz önüne serersin,
Canlıların bütün aklın derersin,
Genç koca demeden hepsin sararsın,
Sırası geldikçe alan dünyasın.

Durmaz döner eksiltmezsin hızını,
Soldurursun güzellerin yüzünü,
Hırs bürümüş zâlimlerin gözünü,
Zâlimi, mazlumu ezen dünyasın.

Ali, dünya bakmaz gözün yaşına,
Nice bey, padişah sarmış döşüne,
İçtima nokdasın vurdun başıma,
Şu beni sıraya dizen dünyasın.

277⇒ **S**en serçesin bülbül olup ötemen,
Kafanda sıvalı zibile bir bak,
Yarasa gibi mağaralarda yatarken,
Semada turna olma, tipine bir bak.

Tavuk yerde yürür, uçup kalkaman,
Aslın çeker keklik gibi sekemen,
Kanary'olup gül dalına çıkaman,
İbibiksin kokan yuvana bir bak.

Boz kargasın, turaç dili sayaman,
Su tavuğu sazdan dışa koyaman,
Akbabasın şahin avı yiyemen,
Ölmüş ileş hakkın avına bir bak.

Ali diyor, katır safkan olamaz,
Eşek koşar, ama önde gelemez,
Çakal çıkıp aslan avı olamaz,
Sen çakalsın dön de haline bir bak.

278⇒ Şu cihana geldiğimde ben neydim?
Sarılmış beşiğe her an eldeydim,
Bir zamanda gezip, goşar oynardım,
Bir müddet böyle yandırdın beni.

Aklım yetip, şu cihanı görünce,
Hakikatın sırlarına erince,
Emrin olan o sadeti bilince,
Bir aşk verip niye yandırdın beni?

Böyle devran dönüp, zaman geçerken,
Aşk bülbülü dost bağından uçarken,
Filiz verip, goncaların açarken,
Talihimi terse döndürdün beni.

Ali diyor; meşgul idim işimde,
Adım adım bela gezer peşimde,
Diyar-ı gurbette elin işinde,
Zahmetten zahmete kondurdun beni.

279⇒ Zayıf bir düşüncem dar bir zekam var,
Cevherim, zehirim, balım içinde,
Aciz bir ozanım dertle yüklüyüm,
Üzüntüm, kederim, gamım içinde.

Tüm düşüncem dar zekaya yerledim,
Açamadım, gizli dutdum sır dedim,
Şu cihanda başka neyim var dedim,
Emeğim, kazancım varım içinde.

Hafızam dar, hambal at yük sıkıyor,
Aşk gabarıp bazı daşıp çıkıyor,
Bu hal beni için için yakıyor,
Ateşim, alevim, nârım içinde.

Ali, her hakikat her yerde denmez,
Mücevher delinmiş torbaya konmaz,
Bir varlık namahrem dışarda galmez,
Ailem, evladım, yârim içinde.

280⇒ **A**hlâk maddileşti, inanç da bitdi,
Din, iman, vicdan eridi gitti,
Bir kısmı sapıttı, inkara gitti,
İnkara gidenler puttan da kötü.

Biri çıktı hemen kırat methetti,
Biri "Koçum" dedi boynuzu bitti,
Bir kısmın rehberin cesetten etti,
Bunlar koçtan, attan, kurttan da kötü.

Bir kısmı diyor ki bozulmuş dünya,
Edebsiz, ahlâksız yetişen zümre,
Namussuz, şerefsiz gelişen bünye,
Deliden, sarhoştan, keşten de kötü.

Ali, bu yaşantı ne kadar acı,
İnsanlık dünyadan tüm şikayetçi,
Emanet akıllı bir idareci,
Yoksulluk, sömürü, diktadan kötü.

281⇒ **A**klım erdiğinde düzen bir dikta,
Bir yetki selahiyet yokdu halkta,
Her şey tezgahlanımış, baktım tuzakta,
Edebin, ahlâkın, ilmin düşmanı.

Çift parti gelişti, hizmet görüldü,
İmana inanca fırsat verildi,
Hakaret, iftira, leke sürüldü,
Emeğin, hizmetin, işin düşmanı.

Çok parti der kapitalist yörüsün,
Biri diyor, kölesi olarak Urus'un,
Dürüstlere "Faşist" damga vurursun,
Doğrunun, dürüstün, merdin düşmanı.

İlim ilerledi dünya kalkındı,
Çalışan yükseldi, Ay'a çıkıldı,
Bizde ilim diye Marks okundu,
Vatanın, canın, malın düşmanı.

Ali, bu devrede yetişen zümre,
Vatana, millete bakıyor kinle,
İrtibat kesilmiş imanla, dinle,
Allah'ın, kitabın, dinin, düşmanı.

282⇒ Millîyetçi anarşisttir diyenler,
Türlü türlü Urus haltı yiyenler,
Maske giyip, bankaları soyanlar,
Savaş için silah düzen bizden mi?

Halk ordusu ismi altında çıkanlar,
Polise, askere silah çekenler,
Sabotajla uçak, gemi yakanlar,
Memlekete zarar açan bizden mi?

Barış kuşu olup her gün ötenler,
Orak-Çekiç gölgesinde yatanlar,
Türk'ün bayrığını çekip yırtanlar,
Vatanına hayin olan bizden mi?

Gahrolsun Türk, varolsun Rus diyenler,
Camilere bombaları koyanlar,
Utanmıyor daha uygar hayvanlar,
Allah'ını inkar eden bizden mi?

Tarihini, kültürünü bozanlar,
Ecdadına küfür edip, gezenler,
Lenin, Mao diye ürüp gezenler,
Düşün Ali, bu Moskoflar bizden mi?

283⇒ İnancın kaldırıp atmış,
Allah'ını inkar etmiş,
Hayvan güpresinde bitmiş,
Tabiat'ın mantarları.

Hayin, sapık safsatanlar,
Her gün eylemlere dalar,
Banka soyar, para çalar,
Şu uygarlık hayvanları.

Bundan fazla olmaz cahil,
İnkar edip olmuş kafir,
Hepsi olmuş Ebu Cehil,
Ahir zaman şeytanları.

Ali diyor, belli sırrı,
Esaretin öncüleri,
Camiye kor bombaları,
Din ve Millet düşmanları.

284⇒ Davşır çekiç orakları,
Kızıl Çin'in çırakları,
Moskovanın bayraktarı,

Yuh yuh hayinlere,
Yuh yuh zâlimlere.

Türk'ün eksilir mi şanı?
İnancı için helal kanı,
Katarina torunları,

Yuh yuh hayinlere,
Yuh yuh zâlimlere.

Kars'ı istiyordu dünden,
Sen de m'oldun bugün ondan,
Neye koptun milletinden,

Yuh yuh hayinlere,
Yuh yuh zâlimlere.

Gominizmin âşıkları,
Karekteri düşükleri,
Moskova'nın uşakları,

Yuh yuh hayinlere,
Yuh yuh zâlimlere.

Ali, devrimcidir adı,
Devirdi, imanı yedi,
Allah-Kitap yalan dedi,

Yuh yuh hayinlere,
Yuh yuh zâlimlere.

285⇒ İlerici şu haydutlar,
Vatanına ihanetler,
Millîyet'ten ürken itler,
İt oğlu it gominist ler.

Utanmıyor hayasızlar,
Çıkmış esareti özler,
Kurt'tan korkan şu domuzlar,
İt oğlu it gominist ler.

İnsanın değerin silenler,
Kör Moskofa köl'olanlar,
Şu ülküsü gararanlar,
İt oğlu it gominist ler.

Ali, şerefin satanlar,
Kendi bayrağın yırtanlar,
Üç hilalden cin tutanlar,
İt oğlu it gominist ler.

286⇒ **Y**oktur düşüncesi, akılı, fikri,
Lenin ibadet-i Mavo'dur zikri,
Eylemle tamamlar hizmeti şükrü,
Bir Yahudi sözcüğüne tapıyor.

Gominist de hep kızarlar yüzde yüz,
Kötü ise neye oldun gominist?
Peygamberi Lenin, kitabı Marksizm,
İlim diye her gün onu okuyor.

Hayin dutmuş yularını, ipini,
Kukla gibi kullanıyor sapgını,
Olmuş maşa, kafir dutmuş sapını,
Hergün burnun közden köze sokuyor.

Ali gel, bak şu Türklerin nesline,
İman yağsa damla düşmez üstüne,
Piç olanlar sardı kendi aslına,
Katır gibi gayet hırçın çıkıyor.

287⇒ **H**er ne eker isen onu biçersin,
Sen ekdin, sen biçdin bu suç benim mi?
Hayinler kazdığı kuyuya düşer,
Sen kazdın, sen düşdün, bu suç benim mi?

Kargayı kafese al bülbül gibi ötmez,
İten it türer arslan türetmez,
Tohum temiz olsa vasfın kaybetmez,
Sen vasfın kaybetsen bu suç benim mi?

Cavur müslüm toplan bir evde otur,
Ara bul bu suçu yerine yatır,
Eşşek ata çıksa yaparlar katır,
Sen eşşek hanım at bu suç benim mi?

Zinadan doğanın olmaz vefası,
Zâlimin mazluma çoktur cefası,
Bu dünya etme-bulma dünyası,
Sen ettin, sen buldun bu suç benim mi?

Ali der; haramdan kurulmuş bina,
Nikahsız yetişen evladlar zina,
Akıbet hayindir vatana, sana,
Hayın senin ise bu suç benim mi?

288⇒ **M**oda denen mikrop vatanı sardı,
Giyimde devrim Batı'dan geldi,
Kadınlar cıplanıp açıkta kaldı,
Hayvanca ortaya sür edin getsin.

Irkda devrim seferber açdı,
Herkes araştırdı aslını seçdi,
Kimi hiristiyan kimi Çin nesli,
Kimi de Moskof'un kulu oldu getsin.

İnançda devrim imanı yedi,
İnkarı getirdi, ortaya kodu,
Taibat putları çoğalıverdi,
Dokunma öylece put olsun getsin.

Ben Türk'üm aslımı edemem inkar,
Türkler Müslümandır olurlar dindar,
Kafire uyup da olamam mundar,
Ali, Türk'tür her an Türk kalsın getsin.

289⇒ **T**ürkler olmuş birer uydu,
Moskofluğa girmiş kaydı,
Emperyalist Türk'ü soydu,
Daha ona kıvarnıyor.

Mark size ne vadetti?
Enayi olanı aldattı,
Gominstler fazla getti,
Direndikçe direniyor.

Unutmuş tarihin bile,
Neler etdi deden gile,
Akın ettin Kızıl Çin'e,
Ulandıkça ulanıyor.

Ali, Türkler her an mertdi,
Gominist'ler bir namertdi,
Türk'ün bayrağını yırtdı,
Şımardıkça şımarıyor.

290⇒ **T**ürkiye'de ilerici var işte,
Emir bekler Vaşinton'dan her işde,
Ahlâk almış dilenciden turist'den,
Bu ahlâkla kimdir kimi savunur?

İlerici sözcüğüyle övünme,
Almanya'ya hammal olduk sevinme,
Moskova'nın esaretin savunma,
Lenin'in aşkına solu savunur.

Sahte aydınlardan aman, el aman,
Batıya yalvarıp el açar her an,
Kaç tane oldu Çin'e verdiğin kurban,
Mavo'nun uğruna Çin'i savunur.

Ali, ilerici aydını hava,
Hep beyni yıkanmış içi boş kafa,
Birer ajan olmuş Çin'e, Moskof'a,
Bu kukla bilginler kimi savunur.

291⇒ **B**u vatanın evlatları,
Kanındandır bayrakları,
Şu Lenin'in ümmetleri,
Türkiye'de Türk'e düşman.

Ehl-i İslam sağduyusu,
Kukla Türk'ün enayisi,
Sibirya'nın buz ayısı,
Türkiye'de Türk'e düşman.

Ezelden sevmez Türkleri,
Kızıl Çin'in sinsi itleri,
Boğmak ister bozkurtları,
Türkiye'de Türk'e düşman.

Ali, bıkdık hakaretden,
Şu Moskofçu teberrutdan,
Turist dölü her millet'den,
Türkiye'de Türk'e düşman.

292⇒ Kırk kırk beşde enstitüler oyunu,
Hasan Ali Yücel Bey'in soyumu,
O ekmişdi bu mikrobun tohumun,
Bugün Türkiye'yi Türk'ten koruyor.

Yine başladılar koyduğu yerden,
Her dayim zevk alır diktadan, zordan,
Körpe çocukları çıkardı, dinden,
Lenin, Mavo yaptı Türk'ten koruyor.

Bu düzene kötü denir mi hâşâ,
Çok çalışmış, helal yatmamış boşa,
Disk'in Töbder'in elinde maşa,
Domuzu sırtlamış, Kurt'tan koruyor.

Ali, oydan gebe sıkıştı dara,
Sola koşup koşup arıyor çare,
Ehl-i namusluyu sürüyor zora,
Hayin'i, haydudu, mert'ten koruyor.

293⇒ Amerika'nın oyunu,
Kırdı dostluğun bağını,
Türkiye'ye ekti tohumu,

Türkiye'de bitdi[42] vah vah!
Emperyalist bitdi vah vah!

Türkiye'nin hayinleri,
Eski düşman oyunları,
Kör Moskof'un tohumları,

Türkiye'de bitdi vah vah!
Marksistler de bitdi vah vah!

Her millet'den tohum ekmiş,
Nifak tohumları çıkmış,
Kızıl Çin'i kimler dikmiş,

Türkiye'de bitdi vah vah!
Mavocular bitdi vah vah!

Ali, kaldık bak çaresiz,
Alman'a aktı parasız,
Kimi sapgın, kimi Allah'sız,

(42) bitdi: Büyüdü, yetişti anlamında.

Türkiye'de bitdi vah vah!
Allah'sızlar bitdi vah vah!

294⇒ **K**albinden atmış imanı,
Kinle doldurmuş vicdanı,
Teslim eylemiş dümeni,
Dümen gizli, süren gizli.

Sorun bakın bu da insandır,
Davşıdığı bir vicdandır,
Sıkışırsa Müslüman'dır,
Niyet gizli, iman gizli.

Morfin demiş mantarlaşmış,
Körpe fikri sabitleşmiş,
Hayvan gibi ele düşmüş,
Güden gizli, süren gizli.

Ali, bunlar olmuş uydu,
İmansızca geçmiş kaydı,
Bir hayalin peşindeydi,
Gerçek gizli, hayel gizli.

295⇒ **U**tanmaz hayasız gezer derbeder,
Sokakda meydanda hakdan bahseder,
Hak, hukuk gözetmez dağ olsa yudar,
Günah dedim diye bana kızıyor,

Kızıyor, kızıyor, yine kızıyor,
Doğru dedim diye bana kızıyor.

İmanı, inancı, kaldırıp atmış,
Hayayı, ülfeti, şerefin satmış,
Aslını kaybetmiş, inkara getmiş,
Sen Türk'sün dedikçe bana kızıyor,

Kızıyor, kızıyor, yine kızıyor,
Doğru dedim diye bana kızıyor.

Kimi taibatçı, bitdik ot diyor,
Kimi koç, tükendi herhal kurt yiyor,
Kimi hayran hayran ah kırat diyor,
Hayvan desem hemen bana kızıyor,

Kızıyor, kızıyor, yine kızıyor,
Doğru dedim diye bana kızıyor.

Türk'ün bayrağının hilalin sökmüş,
Urusun orağın çekicin takmış,
Lenin'in, Mavo'nun leşine tapınış,
Kokuyor dedikçe bana kızıyor;

Kızıyor, kızıyor, yine kızıyor,
Doğru dedim diye bana kızıyor.

Ali, tükenir mi ne kadar desem?
Aslım beni Âdem, dinimiz İslam,
Kimi gominist olmuş, kimisi mason,
Melunsun dedikçe bana kızıyor,

Kızıyor, kızıyor, yine kızıyor,
Doğru dedim diye bana kızıyor.

296⇒ Son Şiiri:
Ben geleli kimler geldi, kim göçdü,
Bugün geçdi, yarın geçdi, dün geçdi,
Ömür geçdi, zaman geçdi, gün geçdi,
Yen'anladım çok yıpratmış yaş beni.

Düşünmedim bunun böyle olcanı,
Devredip zamanın erken gelceni,
Saç, sakal ağarıp, beyazlancanı,
Terk eyledi eski siyah saç beni.

Bilemedim geçen günün gıymatın,
Var zannettim çabuk bitti mühletim,
Teslim ettim, türlü türlü nimetin,
Neye küsdü terk eyledi diş beni,

Ali, bu dünyanın sırrın'ermedim,
Hayatın kıymatın geçdi bilmedim,
Koştum, koştum bir menzile varmadım,
Harcadı ortada sonsuz iş beni.

10. EVLADIYLA MEKTUPLAŞMA

297⇒ Evladın Baba'ya Mektubu:

Bildireyim sana köyde olanı,[43]
Bu sözlerde hiç söyleyemem yalanı,
Köyde okunuyor tek bir kelamı,
Aşağı sırada bildirem babam.

Muhtar oldu Eşece'nin Ahmet'i,
Köyün çobanları kurnaz bir kedi,
Koyunlar durmadan ekin yedi,
Şu bizim ekinde zarar bol babam.

Bekçiler yapıyor gırgırı dağda,
Hiç üzüm durur mu, sahipsiz bağlar?
Durmadan oluyor, Köyde bir kavga,
Köyün düzenleri bozuldu babam.

Ağaçlar çiçek açmaya durdu,
Bunları baş etsen korumaz yurdu,
Çobanlar ekini gütmeye sardı,
Gütmeyen çobanı bulaman babam.

Söylemeyim ufak haber olanı,
Sunuyorum babam cümle selamı,
Hoşgör baba bunlar evlad kelamı,
Selamı bu kadar sundum ben babam.

Abdullah, yazıyor bütün bunları,
Cevap ver şiirler not et onları,
Sana selam olsun sevgi sonları,
Ellerinden öpem hoşçakal babam.

298⇒ Atanın Evlada Cevabı:

Bir mektup aldım mahdum beylerden,
Pederine mektup yazmaya durmuş,
Manalı, kasıtlı, şiveli sözler,
Haberi şiire düzmeye durmuş.

Anladıyor muhtar işten çekilmiş,
Birinci aza makamına dikilmiş,
Korucular kıra evden bakınmış,
Sürüler ekinde yüzmeye durmuş.

---

(43) Âşığın oğlu Abdullah, kendisi gurbette olduğu sırada daha ilkokul öğrencisi iken köyden kendisine bu şiiri yazmış göndermiştir.

Yağmadı yağmur yağış az diyor,
Bize yeni geldi bahar yaz diyor,
Döğüş, kavga köyde mavra düz diyor,
Kudurmuş İblisler azmaya durmuş.

Bir rüyada görmüş idim, düşümde,
Bir arıza olmuş can yoldaşımda,
Anlatıyor ilk satırın başında,
Anlaşılan şimdi gezmeye durmuş.

Abdullah ister düvelloya davet var,
Her meslekte ayrı ayrı gıymat var,
Yavrum selamına böyük hörmetler,
Selamı şiirle yazmaya durmuş.

Ben Ali'yim, hilaf olmaz sözümde,
Sıhhatim yerinde aşkım özümde,
Sihir mi var mektubunun yüzünde?
Okudukça beni üzmeye durdu.

299⇒ Evladından Babasına Mektup:
Nasıl köyün hali eyimi baba?
Bu yıl kış acı mı sovuk mu hava?
İnekler, goyunlar, gider mi dağa?
Bunları hep bir bir yaz mektubunda.

Eyi mi kötü mü nasıl ekinler?
Nasıl ırahat mı doslar yakınlar?
Dayandı mı suya, akdı mı damlar?
Bunları hep bir bir yaz mektubunda.

Karlı, güneşli mi, donlu mu hava?
Köyün avcıları çıkar mı ava?
Eşek, sıpa, tavuk eyi mi bayâ?
Bunları hep bir bir yaz mektubunda.

Eyi midir ebem, anam nasıllar?
Emmimgiller, akrabalar, hısımlar,
Ölen kalan var mı, eyi mi mallar?
Bunları hep bir bir yaz mektubunda.

Tek sıkıntım meteliğim kalmadı,
Ne yapalım öğrencilik hayatı,
Bozuk mu, eyi mi köyün de dadı?
Abdullah'a bir bir yaz mektubunda.

300⇒ Babadan Evlada Cevab:

Aldım mektubunu selamın hoşdu,
Biraz hasdalandım düzenin gaçdı,
Gullandığım ilaç yan tesir açtı,
Silinmeyen lekeleri bendedir.

Kar kapatdı ekinleri gören yok,
Köy birikti çalışmada kalan yok,
Konu komşu hepsi iyi, ölen yok,
Biriktiler hep kahvede, handadır.

Hiç kalkmadı tam bir aydır, kar galdı,
Tavuk bitdi, düneğine yel doldu;
Bir goyun, bir inek yatdı gön oldu,
Ölen öldü, galan ahır, damdadır.

Eşşek, sığır, sıpa eldedir mallar,
Buzdan geydi zirhın akmadı damlar,
Acemi avc'elinden dağıldı avlar,
Vurur vurmaz herkes gırda avdadır.

Yazmayalım iri-ufak yalanı (!),
Seçim yapdık, muhtar ettik Arab'ı,
Fazla istek yapıp yorma babanı,
Biliyorsun ihtiyarlık serdedir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

MEKTUPLARI

Âşık Ali'nin, elimizde dokuz adet mektubu bulunuyor. Bu mektupların bir kısmı 1973-1974 yıllarında adlî bir olaydan dolayı köyünü terk ettiği dönemde yazmıştır. Diğerlerini ise çalışmak üzere köyünden ayrıldığı devrelerde yazmıştır.

Bu mektuplardan yedi adedi 1973' te, birisi 1974' te, birisi de 1975' te yazılmıştır. Mektuplardan beş adedi kardeşi Hasan'a, birisi eşine, birisi de oğlu Mestan'a yazılmıştır. Mektuplarndan sirisi kardeşi Hasan ve oğlu Mestan'a birlikte (iki bölüm halinde) yazılmıştır. Bir diğer mektup da kardeşi Hasan ve kızı Ayşe'ye birlikte (iki bölüm halinde) yazılmıştır.

Mektuplardan beş adedinde ayrıca âşığın birer de şiiri yer almakttadır. Gurbet, hasret, çaresizlik ve ıstırap duygularıyla yüklü olan bu mektuplar o'nun hayatının en canlı tanıkları durumundadır.

Bu mektuplardan üç adedi âşığın el yazısıyla orijinal şekliyle bu bölümde verilecektir.

1-26-374

anama ve emine anama ayrı ayrı
selam edip hasiretle ellerinden
öper hayırlı duvaların beklerim
ibrahim abiyim ve hacı abiyime selam
edip ayrı ayrı ellerinden öper
sihat larındilerim hasana veliye
selam edip hasiretle gözlerinden
öperim gelinlere gizlara ve
sana selam çocukların ayrı ayrı
gözlerinden öperim
pederin iki gözünden
son suz selam lar

Reşit abiyim ve ayi leyi efradı
cumle si selam eder ler sihat ları
yerindedir beyazıt da
eyi kederi yok siz sizi
düşünün burda düşünecek
Bir şey yok selam lar

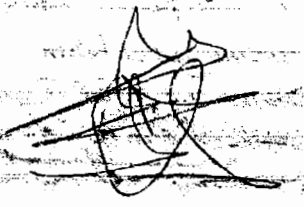

1. Mektup (ön yüz)

Bir mektup aldım yine sıladan
yardıma uzanacak el nerde bende
Gezip dolaşırım şurda burda da
yolumu gaybettim yol varmı bende

yazmış yardım diye bir mektup atmış
kesilmiş imkanı umudu bitmiş
Bana imdat deyip elin uzatmış
Size derman olacak hal varmı bende

Fazla düşünüp de düşmeyin dara
yaparsan her işe bulunur çare
okkanız durduna çekin pazara
degeriyle geçen mal [struck] varmı bende

cili der düzen siz hareket etmez
Böyle huzur bozan mekdubu atmaz
kesik dir çarem imdada yetmem
Geçmez akçalarım pul [struck] varmı bende

Sayın bayan emine göndermiş olduğun
mekdubu aldım isdeklerin temin etmek
isderdim amma ne yazık benim bangayı
soydular mevcut çekleri de gaybettim
para çekemiyoram hükümetin vadi
dogru çıkar sa yolparası ilazım ben
sizden rica etsem bilmem mümkünmü

[imza]

1.Mektup (arka yüz)

16 = 7 = 973

Çok giymatlı kardeşim bay Hasan ben sağ selim dünaya geldim
Benim sizden başga düşüncem yok kardeşim orada nasıl bi
durum olursa bana bir eksiksiz yaz hasada sayın zarar ziyan
olduğu gibi yaz kardeşim bana harç verin ben bili yarısını
bana harçlık ilaçım hasda seyri alın er ihtiyacı çocuk okuya
Bunları hesapdan umut ve [illegible] göre durumu ayarda
Eminenin hasdalığı nasıl oldu eşenin gözü nasıl
oldu olduğu gibi yaz eşenin gözü ne eyi bir
doktura gösder başdan anam ve anıma
anam olmak üzere ibrahimi abiyimi ve hacı abiyimi
Elleriden öper sıhatleri olmalarını dilerim
Veliye selam ediyi gözlerinden öperim gelinlere
Selam çocukların gözlerinden öperim

kardeşim sana gelince biratanın evladına
yapa [illegible]
insanı hareketlerini takdir eden hasiretle
gözlerinden öper cenebi allahdan hayırlı
sihat uzun ömür lerdilerim ben eyiyim benim için
düşünmeyin
Buradan dayım eümlenize aynı ayrı selam edip
Hatırınızı suval eden Vadime yengem ve
çocukları da selam edenler sonsuz
Selamları acele cevap beklerim

adres bay [illegible] Tomarza
Takdakemer köyü
İsmayıl şahin
musatafa [illegible]

2. Mektup (ön yüz)

Benim için düşünmeyin
gayet yüksek havadayım
çıkdım yüce torus'lara
kartal gibi gayadayım

güz bahası ovalarıda
yalçın yalçın gayalarda
şuboranlı yüce dağda
poyrazınan gavgadayım

gezemedim başdan başa
sekiyorum daşdan daşa
Bazı dolaşırım başa
Bazı bazıda avdayım

ali diyor gün geçdikce
soyuk suların içdikce
vatan aklıma düşdükce
üzüntüdeyim gamdayım

2. Mektup (arka yüz)

2-8-973

Çokgıymatlı kardeşim dayhasan sana iki adet mekdup
atdım bir cevap alamadım bili yorum şimdi iş güç zamanı
amma benim de burada nagadar huzursuz olduğum düşünmek
lazım musdafa bir mekdup atmış yazdığı gibiyse
durum faci onu da duyalı merelim kaymadımda şimdi
Huzursuz oldum hergün gördüm siz nerede baktiyor
durumu bana yaz bana işlerimasıl oldu şayet açık varsa
anladığım manada çok açık var emen inek etdiyse
pazara götür sat müşderi olursa satın alma düşeyimde
sat kardeşim bir guzluk havada evin durumun düşün
vaziyeti ona göre ayarla hasıla sayın eyi kötü ne gibi
durum varsa bana haki katı olduğu gibi yaz
anama emine anama ayrı ayrı selam ellerinden
öper sihatda olmalarını diler hayırlı bekleyim
kardeşim ve her abiylarıma ayrı ayrı selam eder
ellerinden öper hayırlı günler uzun ömürler dilerim
sana ve Veliye sonsuz selam tarum sunar hasretle
gözlerinizden öper cenabi mevla dan sihatda olmanızı
diler uzun ömür ler temenni eylerim gelinlere
selam çocuk ların gözlerin den öperim
reşit abiyime ordaysa ayrıca selam ellerinden
öperim hatırın sulat ederim
Buradan dayım da hepinize ayrı ayrı selam
eder eyltesi ve çocuk ları cümlesi selam ederler
ben eyi yim gafama ona çok dakılı yar
mekdup alın cevap bek liyorum
tekrar son suz selam lar
adres
Beymusdafa dağ takdakemerköyü
tomarza Keyseri

3. Mektup (ön yüz)

Sevgili evladım bay mustafa göndermiş olduğun
mektubu aldım memnun oldum desem yalan olur
çünkü haber lermenin edici değil fakat sağlık olsun
yavrum allahın bize çekdireceği dizün bu vardır varmıydı
yetmemiş helbet bir gün olup bitecek [illegible] nızındadır
olduğun yaşa bilzeginiz [illegible] aklınızı [illegible]
ele gülüne olmayın yaşından sonra çocuk sayılmazsınız
amineye selam edip hatının sulaldan[illegible] sana eşeyi
[illegible] ayrı ayrı selam gözlerinizden öperim
ali baye selam gözlerinden öperim — cevap yazın [illegible]

Ben şu feleğe bilmem ne etdim
tohumu gubrayı noksansız atdım
~~[illegible]~~
ekdiğim buğdaylar nerede felek
gülmedim dünyaya geldim geleli
şu senin elinden galbim yaralı
imeği talak etdin düğe saralı
Herhalde niyetin olana da felek
Bütün buçekdiğim senin yüzünden
adım adım ayrılmadın izimden
Hanımı gan dan düşürdün gızı gözünden
sıra oğlanda mı ~~[illegible]~~
yeter artık bakmaz isen gusura
diyar diyar gezdin yoğ busura
bu ali yi saracak sın hasıra
Bütün bu hakaret banamı felek
e[illegible]

Tarsusa geldim hatırınızda gün [illegible]
ayrı ayrı selam edip hatırınız sulal
edip sıhhat ile [illegible] da olmuyor
ister

3. Mektup (arka yüz)

FOTOĞRAFLAR

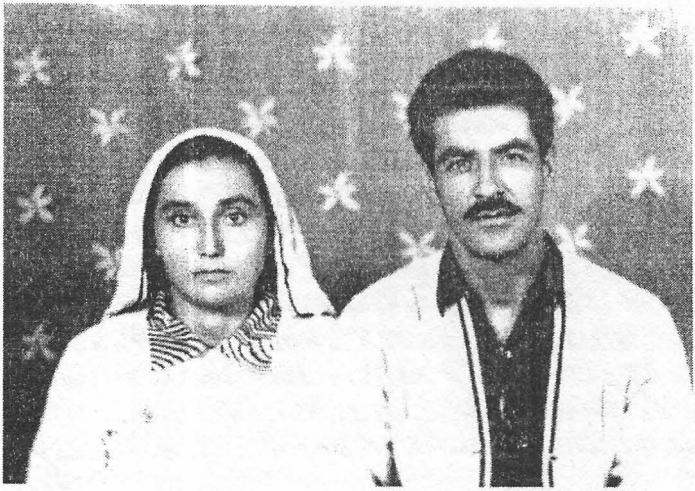

Âşık Ali Eşiyle Birlikte (Antalya 1969)

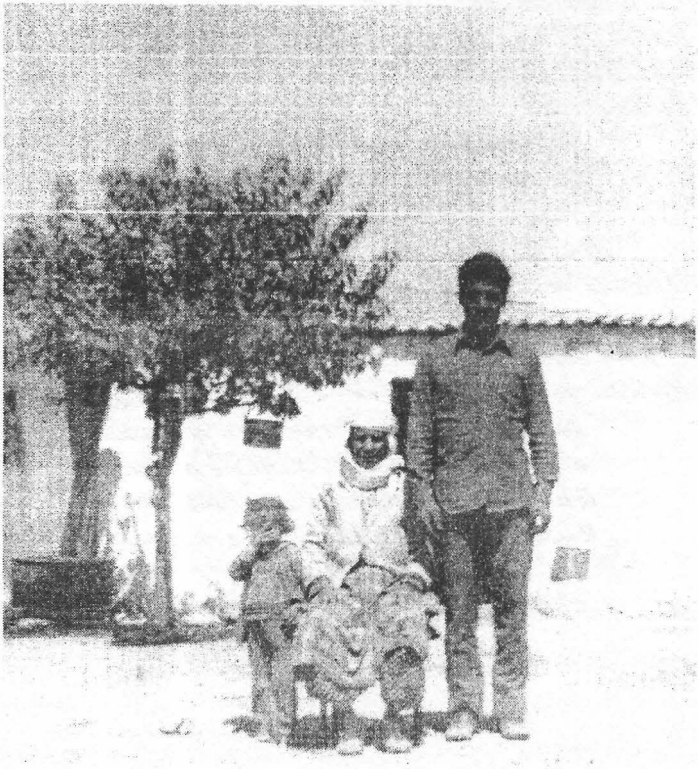

Âşık Ali Annesi Ümmü Hanım ve Kızı Ümmü İle Birlikte (Saçıkara 1977)

Âşık Ali Ailesiyle Birlikte
(Eşi Emine, Kızı Ayşe, Oğulları Mestan, Abdullah, Orhan ve Ali. (Saçıkara Köyü 1972)

Âşık Ali Kızı Ümmü İle Birlikte (Saçıkara 1977)

AŞIK ALİ'NİN SOY KÜTÜĞÜ

Âşık Ali'nin mensubu olduğu Karabacaklı sülalesinin Anadoluda bilinen en eski geçmişi Manavgat'ın Turşamba Köyü (boyu)na dayanmaktadır. Karakoyunluların bir obası olan Karabacaklar o yıllarda yazları Anamas Dağı'nda, kışları da Manavgat civarında geçirmektedirler. Daha sonraki yıllarda bu yöreden ayrılırlar ve Saçıkara Aşiretine dahil olurlar.

Turşamba'dan ayrıldıklarında başlarında Karabacak Koca, Küçük Koca ve Yeğenleri Ahmet (Çakalca Ahmet) vardır. Sonra kaç kuşak geçtiği bilinmiyor ama, oba aşağıdaki şemadaki gelişimiyle bugüne ulaşır.

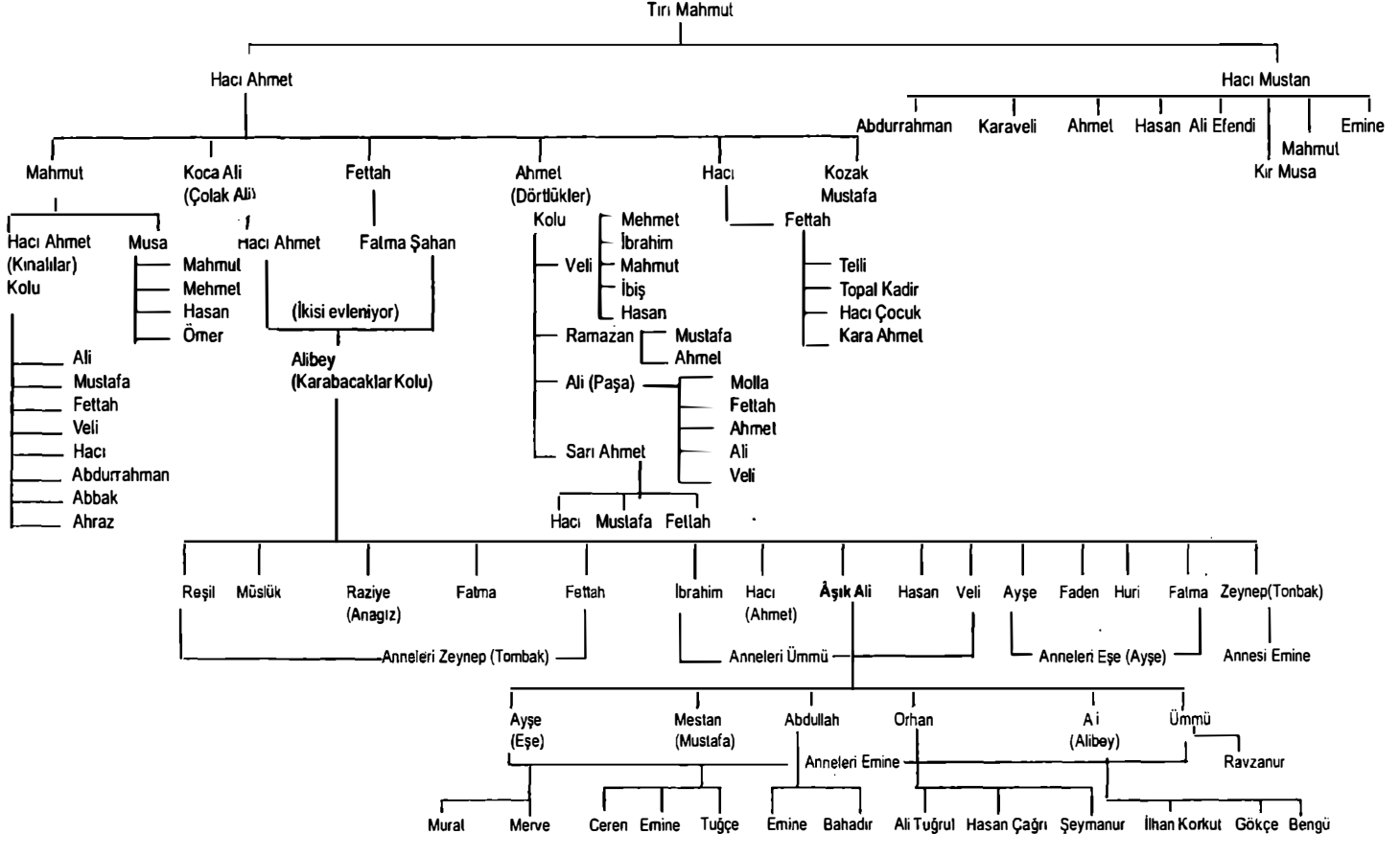

SON SÖZ

Aşk yolunda bir hakikat yolcusu,
Olarak yaşadı bu Âşık Ali,
Mert sesinden davudî bir sedayı,
Salarak yaşadı bu Âşık Ali.

Altın, gümüş, para, şöhret görmedi,
Aç kalsa da yanlış yola girmedi,
Mazlumların karşısında durmadı,
Bilerek yaşadı bu Âşık Ali.

Coştu günlü, bahar dedi, yaz dedi.
Kader ona durma dolaş, gez dedi,
Gurbet gezdi, çekti çile az dedi,
Yazarak yaşadı bu Âşık Ali.

Emeline, hedefine varmadan,
Şu dünyada gönlünce gün görmeden,
Emek verip ektiğini dermeden,
Geçerek yaşadı bu Âşık Ali.

Yaylalarda güreş tutu dedesi,
Ata bindi, çirit attı babası,
En sonunda düze indi obası,
Solarak yaşadı bu Âşık Ali.

Üç Ağustos yetmiş sekiz gecesi,
Takılınca Azrailin kancası,
Ve çözüldü hayatın bilemcesi...
Göçerek yaşadı bu Âşık Ali.

Mestan KARABACAK

Yayladan Sılaya

Benim için düşünmeyin,
Gayet yüksek havadayım,
Çıkdım yüce Toroslara,
Kartal gibi kayadayım.

Kuş bakışı ovalarda,
Yalçın yalçın kayalarda,
Şu boranlı yüce dağda,
Poyrazınan kavgadayım.

Gezemedim baştan başa,
Sekiyorum taştan taşa,
Bazı dolaşırım boşa,
Bazı bazı da avdayım.

Ali diyor, gün geçtikçe,
Soğuk suların içtikçe,
Vatan aklıma düştükçe,
Üzüntüdeyim gamdayım.

Âşık Ali

ISBN 975-93802-3-4

LAZER OFSET 0312 341 23 70 ANKARA